

Demokratik Ulus ve Siyaseti

ABDULLAH ÖCALAN SOSYAL BİLİMLER
AKADEMİSİ YAYINLARI

Basım Tarihi: 2013
Basım Yeri: Azadî Matbaası

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
1-DEMOKRATİK ULUS	7
2-SİYASET TOPLUMUN VAZGEÇİLMEZİDİR	29
3-20. YÜZYILIN MİRASI ve YOLUN SONU	47
4-KÜRTLERDE ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜ	55
5-KÜRTLERDE ÖZGÜRLÜK ZİHNİYETİ.....	61
a-Hakikat Rejimi	63
b-Tarih	64
c-Devlet	65
d-Demokrasi	67
e-Ulus	69
f-Kapitalizm	70
g-Ulus-Devlet	72
h-Milliyetçilik	73
ı-Demokratik Ulus	75
i-Ulusal Devlet	76
6-KÜRDİSTAN'DA SİYASET GERÇEĞİ	77
7- KÜRTLERDE ÖZGÜRLÜK STRATEJİSİ	97
a- Kürt Halkı İçin Demokratik Olan, Devlet Olmayandır	97
b-Siyasetin Amacı, Farklılıkları Siyaset Yoluyla Geliştirip Sentezlemektir	98
c-Temsili Demokrasi, Devlete Yedeklenmiş Demokrasidir	100
d-Demokrasinin Kendi Yerel Tartışma Mekânları, Kendi Meclis- leri Olmak Zorundadır.....	100
e- Politikanın Politikacılar Bırakılması, Demokrasinin Toplum- dan Koparılmasıdır	101
f- Meclissiz Demokrasi, Mabetsiz Dine Benzer	102
g-Meclis Tarzı Örgütlenme Modeli Esas Aldığımız Demokratik Siyasetin Gereğidir.....	103
7-DEMOKRATİK SİYASET GERÇEĞİ	105
a-“Az Devlet Çok Toplum, Az Yasak Çok Özgürlük”	105
b-Demokratik Siyaset Halkın Gerçek Siyasetidir	107

c- Demokratik Siyaset Zihniyet Çalışması Olmaksızın Yürütülemez	108
d-“Demokratik Siyasetin Karar Gücü Öz Savunma Gücüyle Pe- kişmeden Yürürlüğe Konulamaz”	109
e-Demokratik Siyasetin Kadrosu Ortadoğu’nun Direniş Gelene- ğinden Beslenecektir	110
f-Demokratik Siyaset Gerçeğinde Halkın Demokratik Kültürüne ve Bilincine Güven Esastır	112
g-Siyaset Statükoyu Koruma Sanatı Değildir.....	113
h-“Az Yasak Çok Özgürlük”	114

ÖNSÖZ:

Çağımız devletçi siyasal yapılanmaların toplumsal kaosa yol açtığına ortaya çıktığı bir çağ olmanın yanı sıra büyük siyasal çalkantılar ve toplumsal hareketlere de tanık olmaktadır.

Yeni bir siyaset temelinde yeni bir siyasal yapılanmanın yoğunca tartışıldığı ve ancak bu temelde toplumsal sorunlardan çıkış sağlanabileceğinin genel kabul gördüğü bir süreçte “Demokratik Ulus” ve “Demokratik Siyaset” olgularını anlama ve anlatma ve daha da önemlisi pratikleştirme çabası en değerli toplumsal çabadır. Zira demokratik siyaset çalışması olmaksızın toplumun söz ve karar düzeyinin, pratiğe akacak iradesinin açığa çıkarılması mümkün değildir. Bu olmayınca da demokratik bir toplumsallaşmanın yaratılması olanaksızdır.

Bu çalışmada en yalın ve özlü bir anlatım temelinde yoğunlaşmalarımızı paylaşmaya çalıştık. Önderliğimizin kapsamlı değerlendirmeleri ve Akademimizin yoğunlaşmaları ekseninde hazırlanan bu çalışmanın demokratik ulus ve demokratik siyasete ilişkin çalışmalara ve çalışanlara katkı sunacağına inanıyor, demokratik ulus ve demokratik siyaset emekçilerine başarılar diliyoruz.

Selam ve saygılarımızla

**ABDULLAH ÖCALAN SOSYAL
BİLİMLER AKADEMİSİ**

1- DEMOKRATİK ULUS

Ulus ve milliyetçilik kavramları özellikle 20.yy.da siyasetçilerin ve sosyal bilimcilerin üzerinde en fazla durduğu kavramlar oldu. Öte yandan tarihte hiçbir kavramın bu kadar istismar edildiğine tanık olunmadı. Günümüzde bu kavramla özdeşleşmiş ulus-devlet olgusu da çok yönlü tartışılan bir kavramdır. İnsanlığın birçok sorununun çözümünün bu kavramları anlamak ve irdelemekten geçtiğini söylersek abartmış olmayız.

Önder Apo İmralı'da yaşadığı yoğunlaşma sürecinde bu kavramları ciddi biçimde sorgulamaya ve bilimsel değerlendirmeler yapmaya yönelmiştir. Başta devlet olgusu olmak üzere bu kavramların insanlık için ne anlama geldiğini hiçbir sosyal bilimcinin ortaya koymadığı kadar çarpıcı bir biçimde ele almıştır. Devlet, ulus-devlet, ulus ve milliyetçiliğin insanlığın sorunlarını kördüğüm hale getiren olgular olduğunu, dolayısıyla bu kavramları bilimsel ve insanlığın çıkarları doğrultusunda değerlendirmeden bu kördüğümün çözülemeyeceğini gözler önüne sermiştir. Özellikle Ortadoğu'nun yaşadığı ağır sorunların çözümünün de bu olguların doğru ele alınıp çözümleyici alternatifler ortaya konulmasıyla mümkün olduğunu göstermiştir.

Demokratik ulus kavramı yanında, devlet, ulus, ulus-devlet ve milliyetçilik kavramlarının sosyal-siyasal, ekonomik ve kültürel anlamları, işlevleri ve yol açtığı sonuçları ele almak bu nedenle en çok da içinde bulunduğumuz süreçte önem kazanıyor

Toplumsal Yaşam Klan Formuyla Başlamıştır

İnsan toplum yaşamına klan formuyla başlamıştır. Toplum yaşamıyla birlikte gücünü fark etmiş, bu nedenle de toplumsal yaşam ve onun sembolü olan totemi kutsamıştır. İnsan için ilk kutsallık toplumsal yaşam olmuştur. Bu nedenle insanlık, kutsallık kavramına her zaman haklı olarak büyük bir değer biçmiştir. Kutsallığın insan için önemini bilenler de, kendi çıkarlarına hizmet edecek olgulara böyle bir anlam yükleyerek kutsallığı kullanmışlardır.

Klan formuyla başlayan toplumsallığın gücünün insan yaşamında ortaya çıkardığı kalite nedeniyle, insanlığın yaşam kalitesini yükseltmek için yeni toplumsallık arayışlarına yöneldiği ya da ekonomik ve sosyal yaşam dinamiklerinin insanları yeni toplumsal formlar etrafında bir araya getirdiğini tarih içinde gözlemlemekteyiz.

Klandan sonra kabile, aşiret, etnisite, halk ve milliyet biçiminde toplumsallık tanımlamaları yapılır. En fazla kullanılan kavramların başında ise halk gelmiştir. Halk aynı dili konuşan ve ortak kültüre sahip kabile, aşiret ya da etnik topluluklar için kullanılmıştır. Halk denildiğinde esas olarak da devlet ve iktidar dışındaki topluluklar anlaşılmıştır. Bu tanımlanma halkla devletin tarih içinde ayrı olgular olarak kaldığını, bütünleşmediklerini ifade etmesi açısından önemlidir. Devleti ve halkı ayrı topluluklar olarak tanımlamak açısından anlam yüklü bir içerik kazanmıştır. Kürt halkı, Türk halkı, Arap halkı, Fars halkı denilirken egemenler bu tanımlamaların dışında kalmaktadır.

“Millet” kavramı “Halk” kavramının içerdiği anlamı taşıdığı biçimde kullanıldığı gibi; devleti oluşturan toplumsal kesimleri ve egemenleri içine alır biçiminde de kullanılmaktadır. Sosyal bilimcilerin halk ile ulus arasındaki toplumsal formu ya da ulus öncesi aynı dili ve kültürü konuşan toplulukları bu kavramlaştırma ile tanımladıklarını görüyoruz. Ulus öncesi devlet içinde yer alanların, halk kavramını kullanırken kendilerini içinde görmemeleri, ama millet kavramını kullanırken kendilerini de içinde görmeleri halk kavramı ile millet kavramının aynı şeyler olmadığını ya da aynı şeyler olarak anlaşılmadığını göstermektedir.

Feodal dönemde imparatorlukların, sınırları içindeki farklı dil ve kültürlerden halkları “Millet” olarak tanımladıklarını çeşitli belgelerde görmek mümkündür. Örneğin ilk siyaset bilimi kitabı olarak bilinen Siyasetname’de Nizamül-mülk, sultanlara verdiği nasihatlerde ordunun ve devletin kadrolarının farklı milletlerden olması gerektiğini söyler.

Halk ile ulus kavramı arasında bir anlamda kullanılan Millet kavramı, kapitalizm öncesi dönemdeki toplumsal formu tanımlamaktadır.

Her Ulusa Bir Devlet...

Kapitalizm ile birlikte ‘Halk’ ya da ‘Millet’ kavramlarının yerine daha çok ‘Ulus’ kavramının öne çıktığını görmekteyiz. Uluslaşma kavramı ortak dil, kültür ve vatana sahip toplulukların sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerinin sıklaşarak daha üst bir toplumsallaşmaya evrilmesi olarak ifade edilmektedir. Böyle bir anlam yüklü olduğunu belirtmek için de feodal çitlerin kalkmasıyla uluslaşmanın

gerçekleştirdiği vurgulanmıştır. Feodal dönemde imparatorluk ve merkezi krallıkların var olduğu yerlerde bile feodal beylerin, prenslerin kendi etkinlik alanlarında belirli bir özerklikleri olmuştur. Diğer alanlarla ilişkilerinde her zaman bir sınırlama bulunmuştur.

Ulus kavramının özellikle burjuvazi tarafında kullanılması ve benzer dil ve kültüre sahip toplulukların bir pazar etrafında toplanması olarak ifade edilmesi, burjuvazinin çıkarları ile örtüşmekteydi. 'Burjuva ulus' kavramı, kapitalizm karşıtı olduğunu söyleyen sosyalistler ve Önderleri tarafından da benimsenmiştir. Onlar da ulusu, dil, kültür, toprak birliği olan ve bir pazar etrafında ruhi şekillenme birliği bulunan topluluklar olarak tanımlamışlardır. Dolayısıyla burjuva ulus anlayışını kabul etme temelinde her ulusa bir devlet anlayışını meşrulaştırmışlardır. Nitekim 'Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı' ilkesinin devlet kurma anlayışı biçiminde ele alınması bu tanımlamanın doğal sonucu olarak kabul görmüştür.

Ulus-Devlet En İyi Sömürü Zeminidir

Ortak coğrafyada yaşayan, aynı dili ve kültürü konuşan toplulukların ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerini sıklaştırarak, potansiyellerini olabildiğince açığa çıkarmaları yanlış değildir. Toplumsallığın insan açısından mucizevi gelişmeler yarattığı ve bu nedenle kutsandığı dikkate alınır; toplumsallığın yaygınlaşması ve derinleşmesinin insanlık açısından yeni ufuklar getireceği açıktır. Ancak ulus, uluslaşma ve ulusal devlet olguları burjuvazinin sömürü ve kar hırsı için kullanıldığından, toplumsallaşmayı geliştirme yerine toplumsallığa ve insanlığa en büyük zararları vermiştir. Ulus-devlet ve milliyetçiliğin acı ve olumsuz sonuçlara yol açtığını bu gün burjuvazinin kendisi de dâhil herkes dile getirmektedir.

Tarih daha şimdiden milliyetçi, devletçi ulus anlayışının insanlığa en fazla zarar veren olgular olduğunu; bunun da kapitalizmin kar ve sermaye biriktirme hırsından kaynaklandığını yazmaktadır.

Burjuvazi Avrupa'da eşitlik, özgürlük, kardeşlik talepleriyle gelişen ve feodalizmi yıkan halk devrimlerini kendi çıkarları için değerlendirmede, ulus kavramını, milliyetçi ideolojiyi ve ulus devlet hedefini çok iyi kullanmıştır. Aynı dili konuşanlar ve aynı kültürü paylaşanlar bir devlet olmalı; diğer uluslara karşı kendini korumalıdır" diyerek kendi çıkarlarını tüm ulusun çıkarıymış gibi göstermişlerdir. Ulus-devlet çerçevesinin burjuvazinin gelişmesi için iyi bir sömürü

zemini olduğu kesindir. Milliyetçi devletçi uluslaşma sonucu sınırları çizilmiş topraklar üzerinde sömürme ve ticaret yapma tekelini burjuvalar ellerine almışlardır. “Ulus-devlet başka ulus-devletlere karşı korunmalıdır” denilirken burjuvazinin çıkarlarının kastedildiği açıktır. Feodal beylikleri ortadan kaldırıp, merkezi devlete yönelirken de; ulus-devlet duvarlarını yüksek tutarken de amaç aynıdır: sermaye birikimini artırmaktır. Bir taraftan “feodal beylerin çitleri olmasın” derken, diğer taraftan kendileri daha yüksek çitler örmüşlerdir. İçeride, mal ve sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı; dışardan geleceklere karşı ise engel koymak; ulus-devletçi ekonomik yaklaşımın ortaya çıkardığı bir sonuçtur.

Burjuvazinin milliyetçi ideolojiyle kutsadığı ulus-devlet halkın ya da ulusun güç olduğu devlet değildir. Aksine devletin merkezileşmesiyle halk üzerindeki otorite daha yaygın ve derin bir hale gelmiştir.

Ulus-Devleti Korumak En Kutsal Görev midir?

Ulus-devlet burjuvazinin sömürü ve baskı tekelinin olduğu, sınırlarla çevrilmiş, mayınlarla donatılmış, duvarlarla koruma altına alınmış kar ve sermaye birikiminin sağlandığı büyük bir fabrikadır. Kölecî ve feodal devlet dönemlerinde tüccarların ya da özel mülkiyet sahiplerinin kar isteklerini karşılayan böyle bir imkân hiçbir zaman bulunamamıştır. Hiç bir devlet bu kadar tüccarların ve özel mülkiyet sahiplerinin koruyucusu olmamıştır. Dolayısıyla ulus-devlet ve ulus kavramlarının kutsallaştırılması, sömürücü düzene hizmetin kutsallaştırılmasıdır. Öyle ki toplumda yapılan en kutsal iş sömürü ve sermaye birikimi sağlamak olarak görülmüştür.

‘Ulus-devleti korumak en kutsal görevdir’ denilir ve bu kutsallık derecesinde yüceltilirken burjuvazinin sömürmek için çizdiği sınırlar ve sömürü tekelini korumak kutsal hale getirilmiştir. Tarihte hiçbir zaman bütün halkın ve ulusun devleti diye bir şey olmamıştır. Hatta ilk ve orta çağda halk ve devlet ayrışması kesindir. Bu nedenle halk derken devlet dışındaki toplum anlaşılmıştır. Bütün ulusun devleti anlayışı burjuvazinin sömürü ve baskısını meşrulaştırmak için uydurulmuştur. Sümer rahiplerinin toplumu devlete itaat ettirme gerekçesinin daha geliştirilmiş biçimidir. İlk çağda gök düzende nasıl bir hiyerarşi var ve bütün gök alemi ona uyuyorsa yerde de herkesin ona uyması zorunluluğu dayatılmıştır. Ama ‘Bu dev-

let senindir; halkındır' denilmemiştir. 'Tanrının ya da kralın devletidir, kullar da ona hizmet edecektir' zihniyeti vardır. Ulus-devlet ise artık toplum kandırılmadığı için, devlete uymanın meşruiyetini daha etkili hale getirmek için milliyetçilik ideolojisiyle "Devlet tüm ulusundur, herkes bunu korumalıdır" biçiminde bir aldatma sağlanmıştıdır.

Demokratik halk devrimleri feodalizmin aşılmasında belirleyici rol oynamıştır. Bu devrimler feodal düzeni yıkarken kapitalist toplumu ya da burjuvazinin ortaya koyduğu ulus- devleti hedeflemiştir. Demokratik devrimlerin önünü açan Rönesans, Feodal toplumdaki dogmatik zihniyeti; doğayı ve insanı değersiz ve cansız ele alan yaşam felsefesini aşmak istemiştir. Bu süreç tabii ki yalnız maddi alanda değil, manevi alanda da yeni açılımlar ortaya çıkarmıştır.

Toplumun ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkileri bu sürecin doğal sonucu olarak daha derinleşip yaygınlaşacaktır. Bunun yarattığı toplumsallaşma demokratik uluslaşmaya yol açacak özellikleri bağrında taşımaktadır. Rönesans ve reform demokratik uluslaşma yolunda önemli adımlardır. Demokratik ulus haline gelme anlamında gelişmeler de yaşanmıştır. Toplumda var olan komünal demokratik değerler canlanma içine girmiştir. Aydınlanma sürecinde ortaya çıkan Ütopik sosyalist düşüncelerin öngördüğü toplumsal proje bir yönüyle de demokratik uluslar haline gelme projesidir.

Rönesans ve Reform hareketlerinin hedeflediği toplum projesi demokratik ve özgürlükçü olmasına rağmen, burjuvazi elindeki imkânları devleti ele geçirme ve sömürüsü için çitlerle örülmüş güvenli bir alan yaratmak için seferber etmiştir. Ulus kavramını kendine göre ele almış; ulus olmak için ulus devlet kurmanın zorunluluğunu vaaz ederek toplumu peşinden sürüklemeye yönelmiştir. Ulusun çıkarları derken kastedilen burjuvazinin toplum üzerindeki hakimiyeti ve ulusu kendi hizmetine koşturmasıdır. Zorunlu askerlik, her şeyin vergi konusu yapılması, daha birçok yükümlülük, tamamen burjuvaziyi güç yapan, sistemi güvenceye alan uygulamalar ve kurallardır.

Kapitalizmin hâkimiyeti ile birlikte demokratik uluslaşma sekteye uğramış; milliyetçi, devletçi uluslaşma temelinde ulusun değil, burjuvazinin güç olduğu bir sistem gerçeği ortaya çıkmıştır. Her zaman olduğu gibi devlet halkın ya da ulusun değil, bir azınlığın

devleti olmuş ve halk ‘ulusal çıkarlar’ adına bu azınlığın hizmetine koşturulmuştur. Milliyetçilik işte bu gerçeği gizlemenin ideolojisidir. Yoksa bir halkın dilini, kültürünü geliştirmek, kimliği ve vatanına sahiplenmek milliyetçilik değildir. Bunlar yurtseverlik ve halkçılıktır. Bu değerler en fazla da yurdu ve halkı istismar eden egemen sınıflara karşı savunulur. Burjuvazi milliyetçilik ideolojisiyle halkın kendi değerleriyle ve kültürüyle vatanında özgürce yaşama istemini çarpıtıp, çıkarları doğrultusunda kullanmıştır. Halklar tüm tarih boyunca yaşadığı toprakları ve özgürlüklerini savunma içinde olmuşlardır. Toplumsal var oluş, bu direnişi ve savunmayı gerektirir. Milliyetçilik halk ve vatan savunması yerine içerde halka baskı, dışa karşı ise saldırganlık zihniyetini bir hastalık gibi toplum için yaymıştır.

Milliyetçi-devletçi uluslaşma ve ulus devletlerin insanlık açısından bir hastalıklı durum olduğu günümüzde daha iyi anlaşılmaktadır. İlk ve orta çağlarda devlet yöneticileri için siyasi hâkimiyetlerini kabul ettirme yeterli görünürdü. Devlet ya da imparatorluk sınırları içinde bulunan diğer etnik topluluklar üzerinde bilinçli, sistemli bir asimilasyon ve baskı politikası uygulamazlardı. Nizam-ül Mülk’ün vasiyetlerinde olduğu gibi iktidarların bekasını Milliyetçilikten uzak yaklaşımlarda görürlerdi. İktidar savaşlarının etnik topluluklar arasında değil de daha fazla hanedanın kendi içinde yürütülmesi söz konusu olurdu.

İktidarlar yalnızca bir etnik topluluk üzerinde hâkim bir devlet kurma gibi bir anlayışla hareket etmezlerdi. Hatta tarihte tek bir etnik topluluk üzerinde kurulmuş devletlerin sayısı yok denecek kadar azdır. Belki ulus-devlet çağında bile bir devlet içinde tek bir ulus bulunmaz, ancak bir ulus adına devlet üzerinde hakimiyet kurulur. Söz konusu ulus korunur ve yüceltilir. Eski çağlarda ise devletler ya kurucusu hanedanın adıyla ya da üzerinde kuruldukları şehir veya coğrafya adıyla anılırlardı.

Egemenlik Millete mi Aittir?

Yine eski çağlarda iktidarların otoritesi sağlandıktan sonra devletlerin toplum yaşamının her anıyla ilgilenmesi, her anını denetlemesi ve yönetmesi diye bir uygulama söz konusu değildir. Bu yönüyle kapitalizm ya da ulus devlet öncesi devletlerin toplumların dışında olduklarını söyleyebiliriz. Devlet işleri ile halk işleri birbirinden ayrıdır. Devletler kendileri için de getirisi olacak genel yarar

sağlayan yatırımlar dışında halkla ilgili işlerle ilgilenmezler. Bu ilgisizliğin yararları da, zararları da irdelenebilir. Bireylerin ya da küçük toplulukların yapamadığı işlerin daha geniş bir örgütlenme ya da devlet gibi bir organizasyon tarafından yapılmasının gerekli olduğuna olumlu bakılabilir. Adına devlet denilmeyecek bu tür örgütlenmelere her zaman ihtiyaç olacaktır. Ancak bu nitelikli işler dışında halkın ve toplumun kendini örgütleyerek işlerini yapması ve devlet olgusunun bu toplumsal işlerden uzak durması demokratik bir yaşam için daha gerekli bir işleviştir.

İktidarlar ya da devletler her zaman bir meşruiyet sorunu yaşamışlardır. İktidarlarının uzun ömürlü olmasını egemenliğin meşruiyetinin sağlam olmasında görmüşlerdir. Tanrı, Allah ve din adına devlet iktidarını yürütme en bilinen meşruiyet kaynaklarıdır. Bir hanedandan gelmiş olmak da iktidar sahibi olmanın meşru gerekçelerindedir. Ancak bu hanedanlar da esas olarak Allah ve din adına bu iktidarı yürüttüklerini iddia etmişlerdir. İktidar sahibi olmanın meşruiyetlerini böyle açıklamışlardır. Böylece zorla elde ettikleri ve sürdürdükleri iktidarlarına meşruiyet kılıfı bulmuşlardır. Çünkü hiçbir iktidar zor kullanarak uzun süre ayakta kalamaz. Bunu en iyi egemen sınıflar bilir.

Burjuvazi ulus-devleti kutsar, milliyetçilik bayrağını dalgalandırırken esas olarak da kendi egemenliğine ve iktidarına bir meşruiyet arama çabası içinde olmuştur. Devlet ve iktidar sorununun en temel cevaplandırılması gereken konu olması gereken meşruiyet sorununa, burjuvazi “egemenlik millete aittir” diyerek cevap bulmuştur. Ulusun tümünün devleti ya da iktidarı, sadece bir söylem olduğu için, burjuvazi egemenlik millete aittir derken kendi iktidarına bulunduğu meşruiyeti dillendirmektedir. Zaten ulus derken burjuvazi her zaman kendisini bu ulusun sözcüsü ve ulus adına hareket edeni olarak lanse etmiştir. Milliyetçiliğin çoğunlukla bu sınıf tarafından bayraklaştırılması, ulus için konulan hedeflerin ve ihtiyaçların hep bu sınıf tarafından belirlenmesi bu gerçekliği tüm çıplaklığıyla gözler önüne sermektedir.

“Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir; bu yetkiyi de meclis ya da hükümet kullanır” denilerek burjuvazinin ulusun bütün potansiyellerini kendi çıkarına kullanma yetkisi aldığını söyleyebiliriz. Nitekim tüm parlamento ve hükümetler böyle bir rol üstlenmişlerdir.

“Ulusun mutlaka bir devleti olmalı”; “Ancak devlet olursa ulusal topluluklar gelişim sağlar” tezi ya da paradigması bugüne kadar uluslara kabul ettirilen bir paradigma olmuştur. Ancak 2. Dünya Savaşından sonra uluslarla ilgili bu paradigma sorgulanmaya başlanmıştır.

Ulus-devlet konusunda Önder Apo şunları ifade etmektedir.

“Toplumların ulusal olgular biçiminde şekillenmesinin doğrudan kapitalizmin bir ürünü olmadığını kavramak gerekir. Bu konuda da sanki kapitalizm ulus yaratı gibi bir ideacılık ciddi bir yanıştır. Bu yanlışlıkta Marksizm’in payı da vardır. Toplumlarda kılan, kabile, aşiret, milliyet ve millet şeklindeki süreç kendine özgü bir diyalektiğe sahiptir. Sınıflı toplumun ürünü olarak doğmazlar. Kapitalizm olmadan da ulus olabilir. Ulus şekillenmesinde dil, kültür, tarih ve siyasal güç daha belirleyici rol oynar. Uluslar eşit- özgür ve demokratik toplumsal yapılarda daha sağlıklı gelişebilirler. Batı Avrupa’da ulusların 12. yüzyıldan itibaren şekillendiklerini görmekteyiz.

Sistemlerden hangisinin uslar içinde hâkim olacağı ancak 18. yüzyılın sonunda burjuvazinin zaferi ile belirlenir. Kapitalizmin ulus içindeki zaferi, aynı zamanda milliyetçiliği dinin yerine egemen ideoloji haline getirilmesiyle birlikte yürür. Hem içte pazarı geliştirme, hem dışa doğru açılmak güçlü milliyetçiliğin bu özeliği ulus-devlete götürür. Ulus-devlet dinsel ideolojik örtününün laiklikle aşılmasıyla gelişir. Özünde tüm ulusun devleti diye bir kavram kökünden yanıştır. Toplumun ulusallığından, ulusal bütünlüğünden bahsetmek belli bir gerçekliği yansıtır. Ama devletin ulusallığı daha çok ideolojik bir yargıdır; toplumsal realite değildir. Çünkü tüm toplumsal kesimler devletin sahibi olamazlar. Devlet her zaman ulusal bir azınlığın elinde ve hizmetindedir. Devletin yaptığı, ulusal olguyu-tıpkı din olgusunda olduğu gibi ideolojik bir olguya dönüştürmek meşru temel sağlamaktır. Tüm 19. ve 20. yüzyıl milliyetçilikleri toplumsal meşruiyet ideasıyla bağlantılıdır. İçte sınıf çelişkilerini gizlemede, dışa doğru saldırganlığı teşvik etmede milliyetçilik büyük rol oynar. Milliyetçiliği kapitalist devletin ideolojik silahı olarak anlamak, yayıldığı dönemleri doğru kavramak açısından önemlidir.

Milliyetçilik aynı zamanda devletteki merkezîyetçiliği güçlendirir. Daha demokratik federal yapılara karşı devlet milliyetçiliği, merkezî üniter yapılara kayar. Buradan faşist ve totaliter devlet anlayışına geçi-

lır. Toplumsal hastalığın histeriye dönüşmesi, kapitalizmin intiharıdır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları bu anlamda milliyetçilik dozajının aşırı kullanılmasından doğan sistemin intihar eylemleri olarak da düşünülebilir. Kendisi uygarlık krizi olan kapitalizmin en genel ve derinlikli krize, kaosa girme sürecidir.

Ulusal devlet ve küreselcilik sürecine baktığımızda durum daha somuttur. Ulusal olguyu aşırılaştırıp devleti tümüyle ele geçirdikten sonra, önce güç kazanmış olan birey adeta “karıncalaşma” dönemine girer. Rönesans’la büyümüş insanlık-hümanizm ve birey tersine bir sürece konu olur. Adeta saldırı hedefi haline gelirler. Bu gerçeklik bile tek başına kapitalizmle Rönesans değerleri arasındaki ayrıklığı göstermeye yeterlidir. Kapitalist büyürken birey küçülür. Hümanizm içi boş bir kavrama veya küreselcilik adı altında büyük şirketlerin azgın fetih savaşları karşısında utanılacak bir kavrama dönüştürüldü. Ulusal devlet dışındaki tüm diğer kurumlar eritilmesi, sömürgeleştirilmesi gereken olgular haline gelir. “Hiçbir değer ulus-devletten daha yüce olamaz” ilkesi bu hale getirilmekle, hiçbir çağ devletinin ulaşamadığı bir kutsallık zırhına bürünür. Her şey milli devlet için! Ashında milli devlet kisvesi veya kurnazlığı altında her şey kapitalist içindir. Devlet, özellikle ulusal devlet, o kadar kestirmeden kâr, aşırı kâr getirme sihri-ne sahiptir ki ideolojik olarak milliyetçilik, hiçbir mitolojik, felsefi ve dini kavrayış ve inancın erişemeyeceği boyutlarda bir inanç ve iman akımı haline getirilir. Tüm ilgili gözleri ve yürekleri adeta kör eder. Milli gerçekliğin abartılmış figürleri dışında hiçbir değer anlamlı gelmez. Kutsallık yalnız milli değerlerin abartılmış unsurlarında gizlidir. Buna karşılık yurttaş olarak birey adeta ortaçağ tarikatlarına üye yapılır gibi “devlet tarikatına” bağlanmaya çalışılır.

Yurttaşlık gerçeği çok iyi çözümlenmesi gereken bir kavramdır. Ashında ilk ve orta çağlardaki birey-devlet bağı olan köle-serf ilişkisinin yerine ikame edilmiştir. Bir nevi burjuvaziye-devlete-kölelik ilişkisine dönüşümü ifade eder. Devlet yurttaşlığı, kölenin modern biçiminin düzene hazırlanmasıdır. Bu, burjuva sınıfı için işe yarar hale getirilmiş bireydir. Asker, vergi başta olmak üzere birçok yükümlülüğe konu olur. Devlete ve egemen sınıfa ihtiyacı olan gücü doğururlar. Çocuk yapma burjuvazi için masrafsız bir iş haline dönüştürülmüştür. Lafta her ne kadar ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel haklardan bah-

sedilse de özünde bu hakları kullanan ezici biçimde egemen sınıftır.”(1)

Hiçbir Kültür Talan Temelinde Zenginleşemez

Bu gerçekler ışığında ulus devlet ya da kapitalizmin ulusu ne kadar güçlendirdiğine bakılabilir. Güçlenen, büyüyen birey ve toplum değildir. Büyüyen, tamamen istismarcı, sömürücü sınıflardır. Birey ve toplum güçlenmediği gibi toplumların sosyal ve kültürel zenginleşmesi de söz konusu değildir. Tek bir ulusun yüceltilmesi adına diğer kültürlerin asimile ve talan edilmesi, simbiotik ilişkiyi parçalamakla kalmaz, kültürel zenginliği yok ederek tek renkli, donuk bir durum yaratır. Ulus-devlet ve milliyetçilik farklı ulusları ve kültürleri dışlayan, ezen ve talan eden yaklaşımlarıyla sadece ezilen ulus ve kültürlerle zarar vermekle kalmaz, temsilcisi olduğunu iddia ettiği kültüre de zarar verir. Zira asimilasyon ve talan sanıldığı kadar aksine egemen ulus kültürünü zenginleştirmez. Hiçbir kültür talan temelinde zenginleşemez. Yine kapitalizm doğası gereği kültürel zenginliği korumaz. Kapitalist sistem değersizliği tek değer haline getirip topluma yutturma ve her tür kültürü parçalayarak pazara sürme dışında bir amaç gütmeyiz. Toplumun güçlü ve yaygın örgütlenmesi temelinde bir demokratikleşme yaşanmadığı sürece kapitalist ulus-devletçilik altında yaşanan toplumun güçlenmesi değil, zayıflamasıdır.

Bu nedenle günümüzde toplumların her bakımdan güçlenmesinin yolu demokratik bir toplum, dolayısıyla demokratik bir ulus olmaktan geçmektedir. Bunun için de demokratik ulus nasıl olunur? Sorusuna cevap vermeliyiz. Böylece milliyetçi devletçi uluslaşma karşısında alternatif uluslaşmamızı da ortaya koymuş oluruz. Ulus-devlet anlayışı Ortadoğu halklarına fazlasıyla zarar vermiştir. Bu zarardan en fazla pay da Kürtlere düşmüştür. Bu nedenle demokratik ulus zihniyetinin Ortadoğu'ya oturtulması ve Kürt halkının da böyle bir uluslaşmaya öncülük etmesi son derece tarihsel anlamı olan bir gelişmedir. Bunun başarılması Ortadoğu halklarının kara bahtını değiştirmede de bir dönüm noktası olacaktır.

Batıdaki milliyetçilik ideolojisiyle iç içe gelişen ulus-devlet anlayışının Ortadoğu'ya gelmesi yüzyıllardır, hatta bin yıllardır birlikte, barış içinde yaşayan toplulukları birbirine düşman hale getirmiştir. Kimi çelişki ve çatışmaları olsa da din kardeşliği temelinde bir arada yaşayan halklarımız, milliyetçiliğin Ortadoğu coğrafyasına girmesiy-

le birbirleriyle kanlı bıçaklı düşman haline gelmişlerdir. Türk, Arap, Fars ve Kürt milliyetçilikleri esas olarak batıdan ithal edilen, taklitçi, Ortadoğu tarihini ve halklar gerçeğini dikkate almayan bir gelişim seyri izlemiştir. Bu nedenle Ortadoğu toplumsallığına bir hastalık gibi olumsuz etkide bulunmuştur. Dış güçler milliyetçilikleri kışkırtıp halkları birbirine düşman etmiş, böylece böl-parçala-yönet politikasını kolayca uygulamışlardır. Bundan da en fazla zararı devlet geleneği olmayan, siyasal iktidar olarak fazla bir güç ifade etmeyen Kürtler görmüştür. Dış güçler esas olarak birinci derecede kullanacağı ve dayanacağı güçler olarak gördüğü Türkleri, Farsları ve Arapları dikkate alırken; Kürtleri de ikinci derecede ve gerektiği zaman kullanacakları bir topluluk olarak değerlendirmişlerdir. Bölgedeki tüm milliyetçiliklerin gelişmesinin arkasında bir batılı ülke vardır. Örneğin Türk milliyetçiliğinin arkasında Rusya'yı zayıf düşürmek isteyen güçler vardır. Daha önce öne çıkarılan Panislamizm'in bile arkasında Almanya vardır.

Ortadoğu coğrafyası dinler, mezhepler, halklar ve etnik topluluklar mozaığıdır. Bu nedenle milliyetçilik en fazla bu coğrafyaya zarar vermiştir. Nasıl ki halklar mozaığı olan Balkanlar milliyetçiliğin etkisiyle halkların birbirini boğazladığı bir coğrafya haline getirilmişse, benzer biçimde Ortadoğu da bu yönlü büyük acılara boğulmuştur. Milliyetçi-devletçi uluslaşma yerine yaygın örgütlenme temelinde tüm farklılıkların kabulü ve bir arada yaşamasını öngören, demokratik uluslaşma bu nedenle önemlidir.

Milliyetçi Uluslaşma-Demokratik Uluslaşma

Milliyetçi devletçi uluslaşmada bir ulusun diğerinin aleyhine güçlenmesi esas kural iken demokratik uluslaşmada farklılıkların birliği olan toplumun derinliğine ve genişliğine yaygın örgütlenmesi esas güçlenme kaynağıdır. Böylece iç içe, yan yana yaşayan farklı kimlikler birbirlerini zayıflatan değil birbirinden güç alan topluluklar haline geldiklerinden demokratik uluslaşma güç kazanır.

Milliyetçi-devletçi uluslaşmada güçlenen devlet aygıtı ve egeyen sınıflar iken, demokratik uluslaşmada güçlenen, halktır. Yine ulus-devletler de ekonomik çıkarları gereği dilin, kültürün belirli düzeyde gelişmesini isterler. Okuma yazması olmayan ya da dünyayı tanımayan bir insan kapitalist sistemin ihtiyacına cevap veremez. Yine olay ve olguları dinle açıklamayan bilimsel bir yaklaşım

da sistemin bir gereğidir. Kapitalizmin bu yönlü yaptığı işlere bakılarak ulus olmak için devlet gerekir kanaatine varılamaz. Kaldı ki ulus tanımını oluşturan tüm unsurların, önceleri gelişip bu günlere taşındığı bilinmektedir. Feodalizmin çözülüşünden sonra demokratik uluslaşmanın gelişmesi; ulusun ve bireyin gelişmesi temelindeyken; kapitalizmin ulus-devlet anlayışının derinleşmesiyle birlikte bu gelişmenin önü alınmıştır. Bunu anlamak için geçmişe göre ortaya çıkan bazı gelişmelere değil: demokratik uluslaşmanın önünü alarak yol açtığı tahribatlara, çelişiklere ve dünya insanlığına ödettiği bedellere bakmak gerekir.

Demokratik uluslaşma, uluslaşma önündeki tüm barajların yıkılarak toplumun her bakımdan ilerlemesinin önünün sonuna kadar açılmasıdır. Nitekim sınırlı demokratikleşme imkânına kavuşan ulusların büyük gelişmeler ortaya çıkardığı bilinmektedir. Demokratikleşmeyle ulusun gelişmesi arasında doğru orantılı bir bağ olduğu artık günümüzde hiçbir tereddütte yer vermeyecek düzeyde kanıtlanmıştır. Örneğin Avrupa'da düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün- kapitalist sistemin bütün olumsuzluklarına rağmen- sınırlı düzeyde ortaya çıkardığı demokratik uluslaşmanın yarattığı pozitif enerjiyi ve sonuçlarını ekonomik, sosyal ve kültürel ilerlemeden görebiliriz. Yine en demokratik ulusların ve gelişme gösteren toplumların milliyetçi ve devletçi uluslaşmayı belirli düzeyde aşmış ülkeler olduğunu da görmekteyiz. Avrupa, günümüzde halkın yetersiz de olsa güç kazanması ve demokratik kültürün belirli düzeyde varlığı sonucu demokratik uluslaşma sürecine girmiş topluluklar olarak değerlendirilebilir. Güçlenmelerini milliyetçi devletçi uluslaşmada değil, demokratik uluslaşmada gördükleri bir bilinç gelişimi söz konusudur. Kapitalizmin çıkarları ve ulus-devlet zihniyetinin tümünden aşılabilmesi bu gelişmeyi zehirlese de; toplumsal düzeyde demokratik uluslaşmaya yönelen bir eğilim vardır.

Demokratik Konfederalizm

Demokratik uluslaşmayı farklılıkların birliğinden oluşan örgütlü ulus olarak ifade edebiliriz. Önder Apo, bir toplumun derinliğine ve genişliğine, yaygın ve sıkı örgütlenmesinin en doğru biçimini demokratik konfederal örgütlenme olarak koymaktadır. Demokratik uluslaşmanın en iyi biçiminin bugünkü veriler ve demokratik

bilinç çerçevesinde konfederal örgütlenme olduğunu örnekleri ve yansıtacağı sonuçlarla birlikte göstermeye çalışmıştır.

Konfederal örgütlenme modeli, devletçi zihniyetin taban örgütlerini işlevsiz bırakıp boğuntuya getiren hiyerarşik-merkezi yapısına son veren ve örgütlülüğün ortaya çıkaracağı tüm enerjileri toplum hizmetine sunan bir modeldir. Sosyal, ekonomik, kültürel tüm potansiyelleri harekete geçirecek bir model olduğu gibi; hiçbir merkezileşme modelinin yaratamayacağı kadar bu enerjileri birleştirip, kaynaştırıp eklektik olmayan organik bir toplumsal dinamizm patlaması yaratacak niteliğe sahiptir. Ne var ki işin hep teknik ve şematik yönü ile uğraşıldığından, kimin kiminle nasıl bir ilişkide olacağı gibi tartışmalar içinde konfederal örgütlenmenin yaratacağı güçlü demokratik uluslaşma gerçeği görülememektedir. Dolayısıyla bu uluslaşmanın ne kadar ağır olursa olsun tüm sorunları çözme gücü üzerinde yoğunlaşmamaktadır. Ya da dönüp dolaşılıp hep sistem içi çözümlere takılıp kalınması durumu yaşanmaktadır.

Demokratik Konfederalizm devlet dışı toplumun bütün fertlerinin örgütlenmesini hedeflemektedir. Köy ve mahalle komünleri bu örgütlülüğün en alt ve en işlevsel birimleridir. Zaten bu işlevsel ve canlı özellikleri, konfederal sisteme toplumun tüm enerjisini ortaya çıkarma imkânını vermektedir. Komün tüm bireylerin katılımıyla oluşan ve kendi zemininde çözebileceği tüm sorunları üstlenen ve topluma canlılık niteliği kazandıran temel örgütlenme ünitesidir. Siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik bilincin aldatma ve aldanmadan uzak sağlıklı olduğu topraktır. Komün doğrudan ve tam demokrasinin işlediği üniteler olarak demokratik kültürün ana-sıdır. Komünal olanın demokratik, demokratik olanın komünal olduğu, dolayısıyla komünal ve demokratik kültürün birbirinden kopmaz biçiminde yaşandığı komünler; demokratik sosyalizmin yaratıldığı ve yaşatıldığı günlük yaşam yerleridir. İnsanın kendi doğasına döndüğü ve doğayla sürdürebilir ve güçlendirici bir uyum yakaladığı kök hücrelerdir.

Demokratik ulusun kimliğini kazandığı ve komünal demokratik yaşamın yaratıldığı böylesi hücreler üzerinden yükselen kasaba, şehir ya da semt meclisleri daha büyük iş ve görevlerin demokratik temelde çözülmesini sağlayan politik yapılarıdır. Böylece söz, karar ve yürütmenin birbirinden koparılmadan işlediği halk demokrasilerinin kurulduğu bir sistem oluşur.

Komünler zaten karar ve yürütmenin birbirinden kopmadığı birimleridir. Meclisler ise esas karar verici güç olarak pratik işleri yürüten koordinasyonları yakından denetler. Devlet sistemlerinde ya da daha önceki ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal örgütlenmelerde esas güç piramidin en üstüdür. Alttakiler piramidin üstünden alınan kararlara uyan edilgin dişlilerdir. Demokratik konfederal örgütlemelerde söz, karar ve güç sahibi tabandır, ya da Önder Apo'nun verdiği örnekteki gibi "Tespihin ilk önce taneleri dizilir sonra imamesi takılır." Yani üstten alta doğru değil, alttan üste doğru işlevselliğin olduğu bir toplumsal yaşam biçimi ortaya çıkar.

Devletçi ulus zihniyetinde bırakalım tabanın söz ve karar sahibi olması, tüm toplum milliyetçiliğin kör ettiği gözlerle devlete ve egemenlere hizmet ettirilir. Birey ve toplum güçsüzdür, dolayısıyla ortaya çıkan uluslaşma da güçsüz ve hastalıktır. Toplumun örgütlenmesini geliştirmeyip, irade kılmayan her sistem bireyi de, toplumu da güçsüz bırakır.

İnsanlık toplumsal yaşama başlar başlamaz, toplumsal yaşamın sembolü olan totemi kutsamıştır. Gücü ve yetenekleri örgütsellik anlamına gelen toplumsallaşmayla açığa çıkmıştır. Bu toplumsallaşmada esas olarak birey kendi gücünün farkına varmış bulunmaktadır. Kendi gücünün toplumsallıkla açığa çıkışını görmektedir.

Demokratik konfederalizm ya da bu temelde gelişip güçlenen demokratik uluslaşma, günümüz topluluklarında ilk toplumsallığın insanlıkta yarattığı muazzam ilerlemeye benzer bir rol oynayacaktır. Binlerce yıllık toplumsal yaşam, ekonomik, sosyal ve kültürel alanda büyük birikimleri ortaya çıkarmıştır. İnsan da bu birikimin en güçlü, işlevsel ve harekete geçirici ögesidir. Ekonomik, sosyal ve kültürel birikim ancak bu insanın örgütlülüğüyle bir anlam bulabilir. Bu günkü mevcut sistemler insanın enerjisini ve gücünü açığa çıkarıyor. Rönesans ve reformlarla birlikte insanın muazzam gücü nasıl açığa çıktı ise bu gün de benzer bir hamleye ihtiyaç vardır. İşte bu hamleyi yaptıracak, bireyin ve toplumun enerjisini açığa çıkaracak sistem demokratik konfederalizmdir. Böylece Rönesans'la başlayan demokratik uluslaşma süreci demokratik konfederalizmle anlamlı düzeye çıkarılabilir.

Komün örgütlemeleri, söz ve kararın taban meclislerinde olduğu demokratik konfederal örgütlenme ağıyla tüm bireyleri demokratik ulusun etkin öğeleri haline getirir. Böylelikle milliyetçi devletçi ulus-

laşmanın bireyde sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel faaliyetlerle yarattığı yabancılaşmayı aştırmak mümkün hale gelir. Söz ve kararın tabana geçmesiyle birlikte birey, sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlere özne olarak katılır. Bu durum onun siyasete yabancılığını ortadan kaldırır. Hangi siyasetlerin ve tercihlerin kimlerin çıkarına olduğunu daha çabuk kavrar. Böylece bireyler, aldatma ve demagogilerin nesnesi olmaktan çıkar. Sadece siyasal, sosyal, ekonomik faaliyetlere yabancılığını gidermez, böylece komşusuna, çevresine karşı yabancılığını da aşar. Komşunun komşuyu tanımadığı bir sistemden, komşusuyla ilişki içinde yaşayan, komün ve meclislerde yer aldığı için yabancılaşmayı aşmış, kaynaşmanın güçlü örneklerini veren uluslaşma ortaya çıkar.

Yüksek Moralli Uluslaşma

Uluslaşma toplum içindeki ilişkilerin yaygınlaşıp, derinleşip nitelikli hale gelmesidir. Gerçek uluslaşmanın örgütlü yani demokratik uluslaşmayla gerçekleştiği her şeyden önce ulus bireyinin ilişkilerinin düzeyinde kendini gösterir.

Rönesans ve reformun uluslaşmada gelişme sağladığı tartışmasızdır. Cansız doğa ve miskin toplum anlayışını aşılıp, doğa ve toplumun cıvılcıvılcı ele alınması, etnik toplulukların, halkların ve bireylerin gücünün açığa çıkarılması temelinde daha üst bir toplumsallaşmaya evrilmesi demokratik uluslaşma sürecini ortaya çıkarmıştır. Demokratik konfederalizmin birey ve toplumda yaratacağı etki Rönesans ve Reform gücünde olacaktır. Hatta Kürt ve Ortadoğu toplumlarında Rönesans ve Reformun oluşması bir yönüyle de böyle bir örgütlenme modeliyle gerçekleşecektir.

Demokratik konfederalizm siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlere katılan bireyin kendine güvenmesini sağladığı için, moral düzeyi yüksek bir uluslaşma ortaya çıkmaktadır. Kendine güvenen ve moral düzeyi yüksek birey ve toplumların yaratıcılığının artacağı da tartışmasızdır. Dolayısıyla halkın örgütlenmesi ve güç haline gelmesi demek olan demokraside böylece morali yüksek bir uluslaşmayla güçlü gerçekleşme imkânına kavuşmuş olacaktır.

Bugün ekonomik faaliyet; burjuvalara ve orta sınıfa ait bir iş olarak anlaşılmalıdır. Halk ise sadece hizmet eden ve çalışan olarak görülmektedir. Hâlbuki ekonomik faaliyet emek ve örgütlenme ile yaratılır. Halkın yalnız emek düzeyinde değil, birleştiğinde üre-

time geçecek birikim olarak da büyük bir gücü vardır. Bu güç harekete geçirildiğinde halkın birçok ekonomik sorunu yerinde çözülür. Tabandan örgütlenme ile bu birikimler harekete geçirildiğinde demokratik uluslaşmanın gelişkinlik düzeyi ekonomik alanda da gelişmişlik ortaya çıkaracaktır. Ekonomik işler böylelikle yalnız sömürücü ya da küçük işletme sahiplerinin işi olmaktan çıkarılmış olacaktır. Önder Apo, “Halkın ekonomik gücü açığa çıkarılarak sistemin açıklıkla terbiye edilmesinin önüne geçilmelidir” derken demokratik uluslaşmanın bu yönlü çözüm gücüne dikkat çekmektedir.

Demokratik Ulus, Örgütlü Toplum, Özgür Yurttaş...

Milliyetçi-devletçi uluslaşma sosyal dinamizm yaratmaz. Aksine toplum üzerinde baskıya dayalı katı merkezîyetçi bir denetim sağlamak istediğinden sosyal ilişkiler, faaliyetler ve dayanışma geriler. Zaten sosyalleşme ile örgütlenme arasında doğrudan bir bağ vardır. Sosyal dinamizm örgütlenme ve bireyin çevresindeki olay ve olgularla ilgilenmesi düzeyinde gelişir. Devletin ve egemen sınıfların “her şeyi sizin için bizler yapıyoruz” dediği bir sistemde sosyal hareketlilik, dolayısıyla sosyal ilişkilerin düzeyi de geri kalır. Olay ve olgulara ilgi duyan bireylerden oluşan toplumlarda dinamizm olur. Ortak duygular, ortak paydalar kendilerini ilgilendiren sorunlara ilgi duydukları oranda ortaya çıkar. Dolayısıyla uluslaşmada önemli öge olarak görülen ortak duygu ve kader birliği ve bunun bilinci, demokratik konfederalizmin sağladığı demokratik uluslaşma ile gerçekleşir.

Eğer siyaset, imkânlar düzeyinde olabileni gerçekleştirme sanatı ve tercihiyse; demokratik uluslaşmada halk mevcut imkânlar içinde kendisi için en iyi tercih yapma imkânı ve fırsatı bulacaktır. Milliyetçi devletçi uluslaşmada bütün tercihler egemen sınıflar ve onunla çıkar birliği yapanların ihtiyaçlarına göre yapılır. Demokratik uluslaşma, örgütlü toplum anlamına geldiğinden; halk yerel sorunlardan başlayarak genel sorunlara kadar kendi çıkarı için tercihte bulunur ve karar verir. Komünleri ve meclisleri aracılığıyla kendisi için politika yapar; devleti de halkın çıkarları doğrultusunda tercih yapamaya zorlar. Eğer tüm köylerde, mahallelerde örgütlü hale gelmişse, bu örgütlülük gençleri, kadınları, emekçileri tüm etnik ve dinsel toplulukları kapsamışsa, o zaman halk topluluklarının çıkarlarının dengelendiği demokratik bir siyasi yaşamın pratikleş-

mesi sağlanmış demektir. Dolayısıyla tabandan örgütlenip sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetlere katılıp siyaseti anlama gücü kazanan topluluklar gerçek anlamda uluslaşmış ve gücünü katlamış olarak ortaya çikaran topluluklardır.

Günümüzde birey ve toplum siyasete yabancısıdır, ilgisizdir. Siyaset denilince haklı olarak yalan-dolan anlaşılmaktadır. Çünkü toplumsal tüm sorunlarla ilgilenmesini sağlatacak bir sistem söz konusu değildir. İnsanların bir bütün olarak ülkenin tüm sorunlarına birden vakıf olması zordur. Dolayısıyla ulusal tüm sorunlara bir katkısı olmamaktadır. Bırakalım ulusal çaptaki tüm sorunlar için katkı sunmasını, kendisini günlük ilgilendiren yerel sorunlar karşısında bile söyleyeceği ve katkı sunacağı bir şeyi bulunmamaktadır. Demokratik ulus haline gelme ve buna ulaşmanın en iyi modeli olan demokratik konfederal örgütlenme içine girme aynı zamanda bireyler için siyasi, sosyal ve ekonomik yaşamı öğrenme okuludur. Yerel sorunlarda düşünce üretme ve katılım gösterme kapasitesi olduğundan bu zeminden başlayarak demokratik siyasal yaşama katılma ve bunun kültürüne sahip olma; bu temelde de ulusal çaptaki sorunlarda söz ve karar sahibi olacak birikime ulaşma imkânı elde edecektir. Dolayısıyla demokratik uluslaşma hiçbir milliyetçi devletçi uluslaşmanın yapamayacağı biçimde toplum için doğru siyaseti- daha doğrusu doğru tercihleri- pratikleştirme imkânı ortaya çikaracaktır. İşte ulusal düzeyde de tüm toplumsal kesimlerin ihtiyacına cevap verme anlamında güçlenme budur. Ulusu sevmek, bireye değer vermek de budur.

Bu kapsamda demokratik ulusun yurttaş için şunları belirtebiliriz;

- Demokratik ulus yurttaşı, milliyetçi devletçi uluslaşmada görüldüğü gibi devlete kölece bağlı, silik ve kişiliksiz değildir.
- Demokratik ulus yurttaşı, zihniyet sahibi ve özgür bireydir.
- Demokratik ulus yurttaşı, siyasal, sosyal ve kültürel yaşamın aktif ögesidir. Birey olarak güçlenmesini demokratik ulus toplumsallığında bulur.
- Demokratik ulus yurttaşı, kapitalist sistemin karınca-laştırdığı ve manipüle ettiği birey değildir.

- Demokratik ulus yurttaşı, toplumsal faaliyetlere aktif ve gönüllü katılındır.
- Demokratik ulus yurttaşı, yerelde ve genelde yaşamın yeniden üretilmesinde rolü olan canlı bireydir.
- Demokratik ulus yurttaşı, bireyci, bencil bir bireysellik içinde değildir.
- Demokratik ulus yurttaşı, topluma karşı en yüksek düzeyde sorumluluk duyar.
- Demokratik ulus yurttaşı, demokratik kültüre sahip olduğundan haksızlığa tahammül etmez; özgürlüğü için derhal örgütlenen ve harekete geçen etkin bir kişiliktir.
- Demokratik ulus yurttaşı, demokratik ulusun demokratik kültürüne sahip bireyi olarak özgürlükleri için mücadelenin her biçimine hazırdır.
- Demokratik ulus yurttaşı, demokrasi ve özgürlük bilinci yüksek olduğundan yaşamından vazgeçer ama demokratik ve özgür yaşam felsefesi ve duruşundan vazgeçmez.

Dolayısıyla demokratik kültüre ve örgütlenme bilincine sahip yurttaşlar olarak ulusun güçlü ve dirençli olmasının güvencesi haline gelirler.

Böyle yurttaşların birliğinden oluşan Demokratik ulus gerçeği;

- Gücünü başka halkların zayıflamasından değil kendi örgütlülüğünden, insanının enerjisini ortaya çıkarmaktan alır.
- Beraber yaşadığı etnik ve dinsel toplulukları bir zenginlik kaynağı olarak görür. Kürdistan'da yaşayan Süryaniler, Araplar, Ermeniler, Türkler ve diğer etnik gruplarla Hristiyanlar, Aleviler ve Ezidiler başta olmak üzere tüm dinsel toplulukları, mezhepleri zenginliği olarak görür. Onların da kendilerini örgütleyerek demokratik konfederalizm içinde yer almasını, dil, kültür ve kimliğini geliştirmesini demokratik ulusu güçlendiren ilkesel bir yaklaşım olarak ele alır.
- Dolayısıyla ulusu sadece bir etnik topluluktan müteşekkil gören, uluslaşmayı tek bir etnisitenin örgütlenmesi olarak ele alan, diğer halkları ve etnisiteleri dışlayan, ötekileştiren, baskı altına alan, asimile eden ya da soykırıma tabi tutan yaklaşımları reddeder.

- Farklı etnik toplulukların demokratik uluslaşmasını kendi uluslaşması için bir tehdit olarak görmez.
- Uluslaşmayı devlet kurmak, devlet sınırı çizmek biçiminde ele almaz. Hatta devletleşmeyi ulusların güçsüz bırakılması olarak görür.
- Bir devlet kurma yerine başka demokratik uluslarla birlikte yaşamayı ve güç birliğini tercih eder.
- “Tek dil”, “Tek kültür”, “Tek mezhep” gibi tekçi ve farklılıkları inkâr ederek imhasına yönelik yaklaşımları reddeder. Kendi farklılığını korumayı nasıl ki demokratik kültürün, yaşamın olmasa olmaz gereği sayıyorsa, dışındaki farklılıkları da aynı çerçevede ele alır.
- Bir etnik topluluğu ve mezhebi bir diğerinden üstün tutmaz. “Asli unsur, tali unsur” ayırımı yapmaz. Tüm toplulukları nüfusuna ve gücüne bakmadan toplumun asli üyesi kabul eder.
- Demokrasi ve özgürlüğün derinleştiği ve derinleştirdiği toplumsal kesimin kadın olduğunun bilinciyle hareket eder. Kadının özgürlük düzeyi ve toplumsal yaşama örgütlü katılımını toplumun özgürlük ve demokratik düzeyi olarak görür. Demokratik uluslaşmanın gerçek anlamda ancak kadın renginin ağır ağır bastığı zaman gerçekleşeceğine inanır. Çünkü ancak kadının özgürlüğü ve yaşama katılımıyla; erkek egemen sistemin toplumu soktuğu felçli ve yarım halin aşılabileceğine inanır. Bütünlüklü, sağlıklı ve birbirini güçlendiren erkek ve kadınlardan oluşmuş bir toplum gücünü katlayarak arttıran toplum demektir.
- Kadının özgürlüğü ve katılımı arasındaki bağı doğru orantılı ele alır. Demokratik ulusu güçlendiren ve zenginleştiren esas unsurun kadın olduğuna inanır.
- Gençliği örgütlü gücüyle tüm yaşama en etkin katan uluslaşmadır. Kadın gibi gençliği de yaygın örgütlülüğü ve tüm örgütlere kazandırdığı dinamizm ile demokratik ulusun temel ve öncü güç kaynağı olarak görür.

Kürt Demokratik Uluslaşması...

Kürt demokratik uluslaşması 1990'lı yıllardan bugüne kadar önemli bir gelişme sağlamıştır. Yaşanan demokratik devrim, devlet-

ten, ağadan, beyden koparak örgütlülüğüyle kaderini kendi eline alan bir ulus ortaya çıkarmıştır. Hala örgütlülüğü yetersiz olsa da örgütlenmeye yatkın, demokratik kültürlü bir toplum haline gelmede yaşadığı gelişme Kürt demokratik uluslaşmasının geldiği düzeyi ifade etmektedir.

Devlet olmadan da güçlü ulus olmanın mümkün olduğu Kürdistan gerçekliğinde kanıtlanmıştır. Eğer demokratik konfederalizmin gereği olarak her yerde ve her toplumsal kesimde bu gün belirli düzeyde var olan örgütlülük daha da yaygınlaştırılıp, derinleştirilirse tüm Ortadoğu'yu demokratikleştirmede daha etkin rol oynayan bir demokratik ulus gerçeği ortaya çıkacaktır.

Çevresini giderek daha fazla etkileyen bir Kürt demokratik uluslaşması söz konusudur. Önder Apo "Diyarbakır Kürt demokratik uluslaşmasının merkezidir" demiştir. Bugün Diyarbakır merkezli Kürt demokratik uluslaşması diğer parçalardaki demokratik uluslaşmanın gelişmesinde öncü, örnek ve harekete geçirici bir rol oynamaktadır.

Bütün parçalarda Kürt demokratik uluslaşmasının yaratılması, milliyetçi, devletçi uluslaşma yaklaşımını bir kenara iterek, diğer uluslarla birlikte yaşama gerçeğini pratikleştirecektir. Bu konuda oynayacağı öncü rolle, halkların birbirini boğazlamasını değil, birbirini güçlendirecek özgür birliğini bu coğrafyanın temel yaşam gerçeği haline getirecektir.

Hiçbir parçada Kürt demokratik uluslaşması Fars, Türk, Arap halklarının uluslaşması önünde engel değildir. Kürt, Arap, Türk ve Fars demokratik uluslaşmaları; bu ulusların kader birliği yapmaları, ortak duygu ve ortak yaşam kurmaları, Türkiyelilik, İrânlılık, Iraklılık ve Suriyelilik bilincine ulaşmaları önünde engel değildir. Aksine özgür birlikle böyle bir aidiyet bilinci, zoraki yaratılmak istenenden daha hızla ve daha fazla ortaya çıkarılabilir. Yeter ki özgün demokratik uluslaşmaların diğer ülkelerdeki parçalarıyla demokratik konfederal nitelikteki ilişkilerine engel olunmasın.

Kürt demokratik uluslaşması, hem Türkiye içinde Türkiyelilik aidiyetini ifade eden Demokratik Türkiye Ulusu içinde yer alır, hem de diğer ülkelerdeki Kürt demokratik uluslaşmalarıyla ekonomik, sosyal ve kültürel ilişki içinde olur. Zaten demokratik uluslaşmalar geliştiginde bu tür ilişkileri engellemek bir yana geliştirilmesi teşvik

edilecektir. Çünkü bu tür ilişkiler diğer demokratik ulusları zayıflatan değil güçlendiren ilişkilerdir.

Türkiye’de Türk demokratik uluslaşması ile Kürt demokratik uluslaşması Türkiyelilik kimliğiyle birlikte Türkiye’yi ortak vatan haline getirebilir. Demokratik Kürt ulusunda böyle bir irade vardır. Bu iradenin tamamlanıp pratikleşmesi için Türk uluslaşması da benzer bir irade gösterebilmelidir. Kürt ve Türk halkının demokrasi ve özgürlük mücadelesiyle böyle bir iradenin ortaya çıkacağına inanıyoruz. Doğru yol da budur. Bunun dışında başka bir yol aramanın ne Türk halkına, nede Kürt halkına yararı olacaktır.

Kürt halkı milliyetçi, devletçi uluslaşma yerine demokratik uluslaşmayı tercih etmiştir. Bu tercih diğer uluslar tarafından da tercih edilirse Ortadoğu halklarının kaderi değişecektir.

2-SİYASET TOPLUMUN VAZGEÇİLMEZİDİR

Siyaset en çok kullanılan kavram, değişik gerekçelerle kullanılmadığı yer yok gibi. Kullanımı bu kadar yaygın olmasına karşın gerçeği çok fazla bilinmiyor. İnsanların uzak durduğu; yalanla, hileyle, kurnazlıkla, sahtekârlıkla eş tuttıkları, güvenilirlikten ve saygınlıktan uzak bir etkinliği anlatıyor.

Demokrasi kavramı söz konusu olduğunda da benzer bir durum yaşanıyor. Hep özlenen, vaat edilen, ulaşılmaya çalışılan ama bir türlü de içeriği doldurulamayan, herkesin kendi amaç ve maksatlarını gerçekleştirirken arkasına saklandığı, kendine göre kullandığı bir kavram. İkisinin bir araya getirilmesi ise işleri daha da içinden çıkılmaz hale getiriyor;

Demokrasi ve Siyaset...

Üzerlerinde mutabakat sağlanamayan bu iki kavramın bir araya gelmesiyle tartışmalar karmaşıklıyor. Bu nedensiz değil elbet, toplumun denetlenebilmesi, yönetilebilmesi ancak bu kavramların çarpıtılmasıyla, ifade ettiklerine yabancılaştırılmasıyla yani silahsızlandırılmasıyla, kendini savunamaz hale getirilmesiyle mümkündür. Kavramları netleştirmek ve evrensel kabul gören bir içeriğe kavuşturmaktan ziyade, muğlâklaştırmak, içeriğini boşaltmak, 'öyle de olur böyle de olur' derekesine indirmek bilinçli bir yaklaşımdır ve devlet-iktidar kaynaklıdır.

İnsanlığın genel, değişmez doğruları, temel gerçekleri vardır. En küllenen gerçekler de bunlardır. Oysaki bu doğrular üzerinden toplum oluruz. Bu doğrular üzerinden insan kalırız. Bu doğrular temelinde geçmişimizi anlamlandırır, geleceğimizi belirleriz. Tüm farklılıklarımıza karşın birlikte yaşama, paylaşma ve bunu geliştirme iradesini bu ortak doğrular temelinde yakalarız. Bu temel doğruların biri siyaset kavramıdır ve üzerinde en çok spekülasyon yapılan kavramların başında gelmektedir. Tarihsel kaynaklara baktığımızda neredeyse egemenliğin başlangıcına kadar uzanan bir saptırmayla karşılaşırız.

Dikkat edilirse siyasetin toplumun bağrında bir sapma olarak gelişen egemenlikle birlikte saptırmaya uğratılan bir kavram olduğundan bahsediyoruz. Siyasetin egemenlikten daha eski olduğu sonucuna varmak istiyoruz. Eğer insan toplumsal bir varlık ise, insanlığını toplumsallaşarak kazanmış ise siyaset (ya da politika) insanlık kadar eskidir. İnsanlaşmamızın siyasetle başladığını ve 'gerçek

anlamda' siyaset yapabildiğimiz kadar geliştiğini söyleyebiliriz. İlk insan topluluklarından günümüzün karmaşık toplumlarına kadar siyaset insanın vazgeçemeyeceği, ihmal edemeyeceği, ettiğinde zayıf düşeceği, iradesini, kimliğini ve kendini kaybedeceği bir gerçekliği oluşturmaktadır. İnsanlığımız için bu denli önemli ve vazgeçilmezdir.

O halde nasıl oluyor da siyaset bu kadar antipatik, yabancı, güvenilmez bir olgu olarak görülüyor? Siyaset bir tarafta, toplum bir tarafta ilişkisiz gibi durabiliyor? Bunlar önemle anlaşılmalı gerektiriyor.

Siyaseti Tanımlamak

Siyaset (ya da politika): iki kişilik bir birimden, milyonları kapsayan birimlere kadar toplumu oluşturan irili ufaklı birimlerin, ihtiyaçlarını karşılamak ve sorunlarını çözmek için tartışma, karar alma ve bunu uygun araç-yöntemlerle pratikleştirmek üzere planlamalara gitmesidir. Siyasetin tanımını böyle yapabiliriz. Bu tanım kapsamında siyaset, en küçük toplumsal birimden, ulusal ve küresel çaptaki birliklere kadar, her yerde ve herkesçe yürütülen bir faaliyettir. Kısa-uzun süreli, yerel-evrensel kapsamlı, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel çeşitlilikte; demokratik-anti demokratik içerikte, devletçe ve devlet dışı yürütülen türleriyle insanı ve toplumu ilgilendiren her sahada adeta anlık yürütülmektedir.

Siyasetin belli kesimlere ve kurumlara has bir olgu olarak ele alınması, daha çok da devletçe yürütülen bir faaliyet olarak görülmesi ise siyasetin gücüyle, toplum yaşamına yön vermedeki etkinliğiyle ilgilidir. Ve de insansal gelişimimizin başlangıcından beri değil, bir sürecinden sonra, egemenliğin-sömürünün-tahakkümün ortaya çıkmasından sonra gelişen bir durumdur.

Egemenlikli, devletçi, iktidarcı sürecin başlangıcına kadar siyaset; toplumu oluşturan tüm birimlerin ve bireylerin doğrudan katıldığı bir faaliyettir. Toplumun beslenme, korunma, varlığını devam ettirme gibi ihtiyaçlarını ve karşı karşıya kaldığı sorunlarını çözmek üzere bir araya gelerek tartışması ve kararlara ulaşması gerçek siyasetin kendisidir. Son derece demokratiktir, her birim ve bireyin doğrudan katılımına ve kendini özgürce ifadelendirmesine açıktır. Yaşlı, hasta ve çocuklar dışında her hangi bir kişiye ya da kesime ayrıcalık söz konusu değildir. Özellikle bireyin klan dışında kendini

tanımlayamadığı süreçlerde siyaset bu en saf haliyle yürürlüktedir. “Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için” ilkesine göre işlemektedir. Ortak akla dayanması ve toplumsal yarar esastır. Klanı oluşturan üyelerin hep birlikte ihtiyaçları ve sorunları konusunda fikir oluşturmaları ve bunları tartışarak karar haline getirmeleridir.

Zaten siyaset de ne kadar çarpıtılırsa çarpıtılsın bundan başka bir şey değildir. Bu anlamıyla siyaset toplumun en vazgeçilemez, en insani gerçeğidir. Egemenliğe, sömürüye, köleliğe konu olmayan toplumun yürüttüğü bu faaliyete siyaset (ya da politika) diyoruz. Siyasetin bu biçimiyle yürütüldüğü insan topluluğu en demokratik, en güçlü, en gelişkin ve iradeli topluluk demektir.

Toplumsallığımız bu siyaset tarzı ile gelişmiştir. İnsanlığımız bu siyaset gerçeği ile ki bir canlı türü olarak doğada karşılaştığı sorunların üstesinden gelebilmiş, toplumsallığını geliştirerek evrendeki canlı cansız varlıklardan nitelik olarak ileri bir aşamaya ulaşmıştır. Bu anlamıyla siyaseti bir devlet faaliyeti olarak tanımlamak ve devletin doğuşuyla başlatmak en büyük saptırmadır. Bu siyaset gerçeğinin toplumdan çalınması, siyaset yapma hakkının bir takım kişi ve gruplara mal edilmesi, insanların buna ikna edilmesi, siyaset dışına itilmesi adeta tüm kötülüklerin akın etmesine yol açmıştır. Toplumsal sorunlar olarak adlandırabileceğimiz tüm sorunlar esasında siyaset gerçeğinin tekelleştirilmesiyle, bir takım kişi ve gruplara mal edilmesiyle başlamıştır.

İnsanlığın klan, kabile halinde yaşadığı dönemin komünal dönem olarak adlandırılması özünde onun tüm karar ve uygulama süreçlerini birlikte gerçekleştirmesinden ileri gelmektedir. Temel ihtiyaç maddeleri başta olmak üzere her şeyin paylaşılması bugünkü insanlığımızın üzerinde yükseldiği toplumsallaşmanın temelini oluşturur. “Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için” ilkesi bu dönemin temel özelliğidir. Buna yol açan sadece tüketim maddelerinin değil, karar ve uygulama süreçlerinin de paylaşılmasıdır. Bu süreçlerin klanı oluşturan tüm üyelerin katılımıyla, paylaşımıyla gerçekleşmesidir. Topluluğun karşı karşıya kaldığı sorunların ve ihtiyaçların ortaklaşa tespiti ve kararlaştırılması, uygulama süreçlerine tüm topluluk üyelerinin canla başla, ellerinden gelenin en iyisini yapma temelinde katılmalarını sağlamaktadır. Ortak alınan kararların uygulanma safhasında en ileri ahlaki yaklaşım şekillenmektedir. Kendisi hakkında kararlara giden topluluk üyeleri, alınan kararların

uygulanmasında gevşek, bireyci, fırsatçı, hesapçı, çıkarıcı vb. yaklaşımları en büyük kötülük olarak nitelemektedir. Doğru siyaset iyi ahlakı getirmektedir. Zerdüş'tün söylediği gibi "İyi düşün, doğru söyle, güzel yap" ilkesi işlemektedir.

İnsanlığımızın şimdiyle kıyaslandığında en sorunsuz, en adil, eşit ve özgürlükçü yaşam dönemi böyle bir siyasetin ürünü olarak vücut bulmuştur. Sorunlar herkes için geçerlidir, çözümler de herkesin katılımıyla bulunmakta ve topluluğun tümü açısından en elverişli sonuçlara ulaşılmaktadır. Doğadan kaynaklı sorunlar dışında ciddi bir toplumsal sorundan bahsedilemez. Topluluk yararına iyi düşünen, doğru söyleyen ve güzel yapan saygınlıkla ödüllendirilmekte, doğal bir otoriteye kavuşturulmaktadır.

Kadının Siyaseti En Demokratik Siyasettir

Doğayla yakınlığı, duygusal zekâsının gelişkinliği ve ana olmanın kaynaklanan sorumluluk duygusuyla kadın bu sürecin doğal önderidir. Ana kadının gözetiminde işlerliğini sürdüren bu siyaset tarzıyla gelişme gösteren insansal yürüyüşümüz, neolitikle büyük bir devrim gerçekleştirmiş ve günümüze kadar varlığını sürdüren temel yaşam ilkelerinin, ölçülerinin ve yaratımlarının temelini oluşturmuştur.

Toplumun hayati sorunlarını çözme sanatı olarak siyaseti bu dönemde yönlendiren kadındır. Kadın öncülük ettiği gelişmelerle neolitik devrime yol açarken, bu durum kadına tanrıçalık sıfatı kazandırmış, toplulukların manevi dünyasında tanrıça kültünün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Çünkü siyaset bu süreçte en demokratik içeriğiyle yürütülen bir gerçekliktir. Topluluk içindir, topluluğun kendisi tarafından yapılmaktadır ve ortaya çıkardığı kararlar topluluğun gönüllü birliği içinde ahlaki bir tutum temelinde pratikleştirilmektedir. Henüz ayrıcalıklı bir kesimin tekeline alınmamıştır, toplum için toplumun kendisi tarafından yürütülen en insancıl, en doğal, insan olmanın gereği bir faaliyet durumundadır. Siyasetin dışında kalmak diye bir şey söz konusu değildir. Herkes topluluk yararına düşünmek, karar süreçlerine katılmak ve açığa çıkan sonuçlar temelinde canı gönülden pratiğe girmek durumundadır. Siyaset yalansız, hilesiz, kolektif, eşitlikçi ve özgür bir düşünce sistematiğine dayanmakta yine ahlaki ilkeler temelinde pratikleşmektedir. 'Ahlaki politik toplum' olarak adlandırdığımız bu süreç insan-

lığın “Cennet” olarak adlandırdığı sürecin kendisidir. Onu Cennet olarak belleklere işleyen bu siyaset gerçeğinin sağladığı eşit, adil, dayanışmacı, özgür, üretken yaşamdır.

Siyasetin bu en demokratik uygulaması toplumsal zekânın, ortak aklın en yaratıcı biçimde açığa çıkması demektir. Sömürü, egemenlik, kölelik, yalan, hile, şiddet, açlık, zulüm, savaşlar, sürgünler, baskılar ve yasaklar insanlığın bu siyaset gerçeğinden koparılmasıyla, hâkim siyasetin gelişmesiyle at başı gelişmiştir. Zira bir toplumun kendisi için siyaset yapamaz hale getirilmesi demek, kendisi için düşünemez, tartışma yürütemez, karar alamaz ve uygulayamaz hale getirilmesi demektir. Bu da köleliği ifade eder.

Siyasetin çalınışı

Neolitik tarım devrimiyle nüfusu artan ve köy gibi küçük yerleşkelerden kent tipi yerleşkelere geçen toplulukları karmaşık ve kalabalık üretim tekniklerine ihtiyaç duymaktadırlar. Yönetilme ve güvenlik sorunları boy vermektedir. Bu temelde yaşlı tecrübeli kişiler ve uzmanlaşanlar öne çıkmakta ve topluluk siyasetinde etkin bir konuma ulaşmaktadır. Tanrıça inancının mekânları olan tapınaklarda faaliyet yürüten rahiplerden başlayarak, avcı, yönetici, yaşlı tecrübeli erkekler arasında toplumsal üretime el koyma ve ayrıcalık oluşturma biçiminde gelişen eğilim kendi zihniyet kalıplarını hazırlamaktadır. Marksizm’in beş bin yıl sonra göremediğini görmüş gibidirler. İnsan toplumsal olduğu kadar zihni bir varlıktır. Ne kadar maddi ise o kadar da manevidir. “Yarı yarıya metafizik” yaşamaktadır. Zihnine yön verildiğinde her şeyine yön verilebilmektedir.

Siyaset henüz toplum yararına bağlıdır ve demokratik özüne uygun işlemektedir. Ancak ilerleyen süreçlerde zihniyet kalıplarında yaşanan farklılaşma, “Tanrı” ve “Tanrı kral” fikrinin toplumda yayılmasına tanık olacaktır. Toplumsal birikime el koymak, hırsızlamak isteyen yönetici-rahip-askeri şef ittifakı şekillenmektedir. Onca mitolojik söylem, yaratılış efsanesi, tanrı krallar ve panteonları sırf insanın kendi oluşumunu anlamlandırma çabası olarak değerlendirilemez. Kurulmak istenen yeni sistem önce zihniyette şekillendirilmektedir.

Tanrı icatçıları, kadın eksenli demokratik siyaset tarzının aşılmasını, belli kesimlere ayrıcalık ve çıkar sağlayan yeni bir siyaset anla-

yışının geçirilmesini her şeye kadir, güçlü, korkutucu, sözü dinlenmesi ve itaat edilmesi gereken bu tanrı krallar üzerinden sağlayacaklardır. Kadının öncülüğü ve doğal demokratik otoritesi ayrıcalık ve çıkar amacıyla, yani iktidar amacıyla hırsızlanacaktır. Toplumun ihtiyaçları, sorunları giderek 'her şeyi bilen, gören, duyan' bu tanrılar tarafından karara bağlanacak, kullara düşen onların söylediklerini yapmak olacaktır. Bu kesimler çıkarlarını tanrıların ağzından ifade ederek, toplumun demokratik siyaset yapma sürecine karşı hâkim siyasetlerine işlerlik kazandıracaklardır. Tanrıça inancına karşı tanrı kral yaratımları tamamen bu gerçeğe dayalıdır. Toplumu adım adım siyaset dışına iten, karar süreçlerinin dışında bırakan bu kesimler öncelikle zihinsel hegemonyayı oluşturacaklardır. Tapınaklarda rahiplerce yaratılan mitolojik kurgular kabul gördükçe siyaset de renk değiştirecektir.

Toplum içinde geliştirilmek istenen topluma el koymaya dayalı yeni sistem, öncelikle zihinsel olarak kurgulanmıştır. Mitolojik hikâyeler biçiminde ilahî güçlerin istemi ve emri olarak topluma sunulan zihniyet kalıplarının kabulü oranında vücut bulmaktadır. Geliştirilmek istenen yeni sisteme gökyüzünden meşruiyet sağlanmaktadır. Tanrı adına iletilenler kesin doğrulardır, emirdir. Tercih yapmak, kabul etmemek söz konusu bile değildir. Topluma kendisi için siyaset yapmayı bırakması, tanrıların (bunu yükselen egemenlikçi kesim olarak okuyabiliriz) öngördüğü siyaseti uygulaması dayatılmaktadır. Bunun daha güvenli, daha bereketli, daha iyi olacağı söylenmektedir.

Hâkim Siyaset Kadına Karşıtlık Biçiminde Doğuş Yapmıştır

Bunu yönetici, rahip ve askeri şef üçlüsünün siyaseti tüm toplum için değil, kendi ayrıcalıkları için kullanmalarının ilk biçimi olarak değerlendirebiliriz. Hâkim siyaset bu biçimiyle topluma kendi çıkarına olmayan düşünce ve eylemleri kabul ettirme temelinde gelişmiştir. Bunu yaparken doğal toplumun karşılaştığı sorunları kullanma yetenekleri müthiştir. Doğal toplum olarak adlandırdığımız klan toplumunun verimli ve elverişli coğrafyalarda toplanmasının getirdiği sorunlar ve ihtiyaçlar üzerinden kazandıkları ayrıcalıkları meşrulaştırmanın ve kurumlaştırmanın temel yolu olarak hâkim siyaseti geliştirmişlerdir.

Yarattıkları erkek karakterli, korkutucu, güçlü, otoriter tanrı figürlerinin ilk yaptıkları uzun ve kanlı savaşlardan sonra annelerini yenmek ve denetime almaktır. Bu anlamıyla hâkim siyaset öncelikle ana tanrıça kültürüne ve onun eşitlikçi, adil, paylaşımcı, ayrıcalıklara ve haksızlığa yer vermeyen siyasetine karşı yürütülmüştür.

Topluma ve birikimlerine el koymak isteyen kesimler karşısında ana tanrıça inancını bulmaktadır. Toplumda ayrıcalık, otorite ve iktidar geliştirmek isteyen güçler, toplumun eşitlik, özgürlük, dayanışma temelindeki birliğini ve gelişimini esas alan ana tanrıça inancına karşı büyük bir mücadele yürütmektedir. Mitolojilerle doğal toplumun eşitlikçi, paylaşımcı, katılımcı siyasetini oluşturan kadın eksenli düşünüş, ana tanrıça kültürü aşılmakta ve kölelik geliştirilmektedir. Yürütölen hâkim siyasettir. Mitolojik hikâyelerin sonuç almadığı yerde yalan, hile ve zor devreye girmektedir. Analitik aklın yaratıcılığı ile toplum adım adım öz niteliklerinden koparılmakta, kendisi hakkında düşünme ve karar alma gücünü yitirmektedir. Tanrılar adına emredileni yapmak en doğru siyaset olarak kabul ettirilmekte, dayanışmacı, eşitlikçi, bütönlöklö toplum gerçeğı parçalanmaktadır. Gelişmekte olan sınıflaşmadır, egemenlik ve kölelik temelinde toplumun yeniden şekillendirilmesidir.

Yeni doğan erkek tanrıların anneleri ve eşleriyle giriştikleri mücadeleleri anlatan mitolojik hikâyeler özünde toplumda gelişen bu yarılanın, farklılaşmanın ve çelişkinin aldığı çatışmalı hali anlatmaktadır. Toplumsallaşmayı açığa çıkaran, neolitik devrim gibi insanlık tarihinde en büyük gelişme aşamasını yaratan kadın öncülüğündeki demokratik siyaset ile erkek egemenlikli hâkim siyasetin kavgası tanrı ve tanrıçalar arasındaki savaşla sembolize edilmektedir. Mitolojiyi böyle okuduğumuzda o dönemin toplumsal çelişkilerini ve çatışmalarını anlayabiliriz. Mitolojiler bize hâkim siyasetin ilk hedefinin kadın olduğunu anlatır.

Toplumun kendi geleceğı için düşünmesi, karar süreçleri oluşturması ve bunu uygulamaya geçirmesi yerini toplum adına (!) düşünen, karar veren ve uygulatan kutsal kişilere ve kurumlara bıraktıkça siyaset nitelik değıştirir. Gerçek işlevinin tersine dönerek, toplumun en vazgeçilmez bu temel etkinliğı toplumu denetime alma ve bir azınlık için kullanma aracına dönüşür. Siyaset artık toplumun sırtında bir kene gibi yaşayan toplum karşıtlarının, egemenlerin, tekellerin en temel silahıdır. Erkek egemen karakterde kadına düş-

manlığı derinleştiren, doğayla bütünlük yerine doğaya hâkimiyeti salık veren, topluma tanrısal aklı esas alarak kendi aklını bir kenara bırakmayı öğütleyen eril, dinsel karakterli, yalan ve şiddet üzerine kurulu yapısıyla adeta toplumu öğüten bir makine gibi işlemeye başlayacaktır.

Toplumun öz siyaseti devletçi uygarlığın dışındaki, uzağındaki, klan, kabile ve aşiretlerde varlık bulacak; zayıflayacak, çeşitli badireler atlatacak, değişip, dönüşecek ama yok olmayacak ve bir biçimde varlığını devam ettirerek günümüze kadar getirecektir. Bunun böyle olması kaçınılmazdır zira toplumun varlığını egemenlere, sömürücülere, talancılara; bunların geliştirdiği sömürü ve tahribatlara karşın sürdürmesinin, devamlılığını sağlamlasının temel koşulu kendi öz siyasetini bir biçimde yürütebilmesidir. Toplumun ayakta kalabilmesi ancak böyle mümkündür.

Egemenlerin baskısı, zoru ve yalanı ile birçok konuda siyaset oluşturma ve uygulamaktan uzaklaştırılmış olsa da toplumsal akıl bünyesinin kaldıramayacağı, varlığının tehdit altına girdiği süreçlerde devreye girmekten geri durmamıştır. Bu anlamıyla demokratik siyaset hâkim siyasetin işlemediği yaşam alanlarında ve coğrafyalarda kendini sürdürmüş ve yaşam alanlarını geliştirmiştir. Hâkim siyaset gelişir, kendini örgütler, çeşitli araçlara, aygıtlara, mekanizmalara kavuştururken toplumun siyaset gerçeği de kendini devam ettirmiş, birçok büyük öğreti, birçok bilgelik örneği ve zengin bir örgütsel-eylemsel miras yaratmıştır.

Devletçi uygarlık toplumsal sınıflaşma ve parçalanmanın derinleştiği, toplumsal sorunlar ve çelişkilerin arttığı, insanın doğayla ve birbiriyle dayanışmacı bağlarının koparıldığı süreci ifade eder. Günümüze kadar süren toplumsal parçalanma, hâkim siyasetin ürünüdür. Tabi toplumsal parçalanmayla birlikte siyaset de farklı içerikler ve nitelikler kazanmıştır. Artık tek bir siyaset yoktur, toplumun parçalanmış tüm kesimlerinin kendine özgü siyasetleri ortaya çıkmıştır. Zihniyeti, yöntemleri ve araçlarını güçlü, ikna edici biçimde oluşturan hâkim siyasal akımlar ağırlıkla iktidarı -devleti- ele geçirmeye odaklanırken; devletçi uygarlığın dışında kalan kesimler ise iktidardan ve devletten uzak, demokratik siyasetleri temelinde toplumsallıklarını sürdürmeyi esas almışlardır.

Toplumun kendi siyasetini yürütmesi demek sınıflaşmaya, devletleşmeye, iktidar olgusuna dolayısıyla sömürüye ve köleleşmeye

direnmesi demektir. Tarih bu anlamda uygarlık güçleriyle özgür kabile ve aşiret topluluklarının çatışmalarıyla doludur. Demokratik uygarlığı oluşturan kabile ve aşiret toplulukları hâkim siyasete karşı her fırsatta direnmişler, birçok devletçi uygarlık gücünü yerle bir etmişler ancak hâkim siyasetin ortaya çıkardığı devletçi uygarlık gerçeğini ortadan kaldıramamışlardır. Yine devletçi uygarlık güçlerinin sınıflaştırdığı, köleleştirdiği emekçi, ezilen kesimler de öz siyasetleriyle yaşamak için birçok direniş ve isyan örgütlemişlerdir. Bu çabaların tümü toplumun kendi siyasetini yürütme ve yaşamını bu temelde sürdürme çabalarıdır ve kutsaldır.

İktidar Bisiklet Gibidir...

Her iktidar gerçeği çeşitli sınırlamalarla ve çelişkilerle var olur. Kendisi bir çelişki ve kriz nedeni olan iktidar gerçeği yol açtığı toplumsal çelişkilerin yanı sıra coğrafi, iklimsel sınırlamalarla da karşı karşıyadır. Yine kendisi gibi farklı iktidar güçlerinin baskısı altındadır. Dolayısıyla bir ömrü vardır. Tarihteki tüm iktidarcı devletçi uygarlık güçleri bu yasanın hükmü altında kalmışlardır. Çelişkilere ve sınırlamalara dayanmak için sömürüyü ve gaspı derinleştirmek, bunun için de hâkim siyasetlerini geliştirmek durumundadırlar. Yeni zihniyet kalıpları ve bunlara dayalı siyaset araç ve yöntemleri yaratılmadan iktidarı sürdürmek olanaklı değildir.

Hâkim siyasetin çeşitlilik ve derinlik kazanması yine giderek tek siyaset gerçeği olarak algılanması bu durumuyla ilgilidir. Hâkim siyasetin köleci, tahakkümcü, antidemokratik yönetim anlayışı sağladığı meşruiyet ve kullandığı zor aygıtlarıyla kent devletinden merkezi devlete, küresel imparatorluklara kadar uzanan baskı ve iktidar aygıtları, esasında toplumun kendi adına siyaset yapma gücünü kırdığı oranda yaşam bulabilir. Kendi adına düşünemez, karar alamaz, plan yapamaz yani siyaset yürütemez toplum ise ölü bir toplumdur. Böyle bir insan yığına toplum bile denilemez ve toplum gerçeği bunu kaldıramaz. Dayanma ve tahammül gücü bir yere kadardır. Hâkim siyasetin yeni meşruiyet araçlarına ihtiyaç duyması toplumsal gerçeğin bu yapısından ileri gelir.

Egemen güçler siyaset yöntemlerini derinleştirmeyi, incelterek sürdürmeyi yine toplumların maddi ve manevi yaratımları üzerinden geliştirmişlerdir. Hırsızlayarak, içeriğini boşaltarak tek tanrılı dinleri iktidarın hizmetine sokmayı başarmışlardır. Bu anlamıyla

feodal çağa damgasını vuran hâkim siyasetin dini meşruiyete kavuşturularak sürdürüldüğüne tanık oluruz.

MS.500-1500 arası döneme damgasını vuran hâkim siyaset Hıristiyanlık, İslamiyet gibi büyük dinlerin sağladığı zihniyete ve meşruiyete dayanmıştır. Rönesans ve reform hareketleri eşliğinde yaşanan aydınlanma süreci, kavim, kabile ve aşiret direnişleri öz olarak toplumun dini dogmatizm altında yaşadığı iradesizleştirilme gerçeğine karşı direnişidir. Toplumların kendi siyasetleri temelinde baskısız, sömürsüz, eşit ve özgür yaşama istemidir.

Devletçi Uygarlığın Siyaseti Kirli ve Ölümçüdür...

Günümüzde hâkim siyaset ideolojik, felsefi ve kurumsal olarak derin bir bunalımı yaşamaktadır. Tüm toplumlarda siyasete güven azalmıştır. Hâkim siyasetin zihniyet kalıpları dökülmekte, kurum ve ilişkileriyle çıkmazı yaşamaktadır. Toplumlar bu siyaset tarzı ile sorunlarının çözüleceğini düşünmemektedirler. Bu kanı ve inanışlar objektif olarak bir gerçeğe de denk gelmektedir. Çünkü siyaset dar boğazdadır, çözümsüzdür. Bu nedenle tüm dünyada siyaset tartışmaları yapılmakta ve bu kavramın yeni tanımlarına ulaşılmaya çalışılmaktadır. Hâkim siyasete meşruiyet sağlayan, perdeleyen bileşenlerin çözümsüzlüğü aşılamamaktadır. Çünkü egemenlerin kar ve iktidar amaçlı hâkim siyasetinin sınıfsallık, ataerkillik, devlet, din ve bilim gibi meşruiyet kaynaklarının toplumsal sorunların ve krizin esas nedenleri olduğu gün gün açığa çıkmaktadır. Hâkim siyasetin üzerinde yükseldiği bu yapıların bunalımı ve çözümsüzlüğü katlanarak büyüdükçe toplumsal krizi derinleştirmektedir. Yaşanan kaostur.

Kapitalist sistemin çeşitli isimler altında yürütmüş olduğu siyasetin kar ve iktidar için toplumsal değerleri sınırsızca hırsızlama olduğu, doğayı mahvettiği, ahlakını, politikasını kırarak toplumları güçten düşürdüğü iyice ortaya çıkmış durumdadır. Toplumsal varlığı tehdit eden, en kemirgen, yozlaştırıcı kesim olarak bürokrasi tüm toplumların en soysuz kesimlerini içermektedir. Hâkim siyasetin kurum ve araçlarına alternatif olarak, tartışmalar, girişimler, arayışlar en yaygın halini yaşamaktadır. Kapitalist uygarlık büyük yalanlar eşliğinde yürüttüğü hâkim siyasetle doğa ve toplumda derin yaralar açtıkça bu arayışlar da gelişmekte ve toplumların kendi

siyasetlerini geliştirme, siyaseti demokratikleştirme çabaları yoğunlaşmaktadır.

Tarih boyunca iktidar ve egemenliğin, sömürü ve talanın yoğunlaştırılması sanatı olan hâkim siyasetin gerçekliği iyice deşifre olmuştur. Meşruiyetini gökyüzünden alan, kendini dini referanslara dayandıran hâkim siyaset gerçeği kapitalist uygarlık çağında aşılıp, gelinen aşamada insanlığa büyük acılara mal olan ulus-devletçi hâkim siyaset de toplumlar nezdinde iflas etmiştir. İnsanlık için kaldırılamaz boyuta ulaşan, açlık, işsizlik, doğa tahribatı, cinsiyetçilik, eşitsizlik kendini bilime ve 'halkın egemenliğine' dayandırdığını iddia eden günümüz hâkim siyasetinin gerçeğini ortaya dökmektedir. Artık "Siyaset nedir, kaynağını nerden almalı, nasıl yürütülmeli?" soruları daha güçlü sorulmakta ve küresel düzeyde yanıtlar aranmaktadır.

Binyıllardır toplumları köleleştiren, sömüren, iktidarı adına tarifsiz acı ve yıkımlara sürükleyen egemenlerin maskeleydiği, kutsal kılıflara sararak yürüttüğü siyasetin yerini, demokratik siyasetin zihniyeti, araçları ve yöntemleri almakta, artan bir biçimde toplum yaşamına yön veren yeni yapılanmalar ortaya çıkmaktadır. Öz yönetim, yerinden yönetim, üçüncü alan, doğrudan demokrasi, sivil toplum, a-devlet tartışmaları ve uygulamaları yaygınlaşmakta, komünler, meclisler, kongreler, özgür belediyeçilik gibi kurumlaşmalar temelinde demokratik siyaset geleneği büyük bir canlanmayı yaşamaktadır.

Çerçevesini kısaca ortaya koymaya çalıştığımız kaos sürecine karşın dünyanın bir çok yerinde içine girilen bu arayışları ve çabaları daha da derinleştirme, tarihsel perspektif kadar, felsefi ve bilimsel temellerini sağlamlaştırma, örgütsel ve eylemsel zenginliğe kavuşturma daha da önemlisi hayatın her alanında somutlaştırma en büyük toplumsal görev olarak belirlemektedir.

Uygarlık tarihini bir anlamda toplumun siyaset dışına itilme, söz ve karar gücünün kırılması tarihi olarak da değerlendirebiliriz. Devlet-sınıf-kent üzerinde gelişen uygarlık aşamalarının tümü, toplumun düşünme, tartışma ve karar alma gücünü kırdığı oranda hâkimiyet tesis edebilmiştir. Yani toplumun politik niteliğini zayıflatabildiği, onun adına karar alma yetkisini çeşitli meşruiyet ve zor araçları vasıtasıyla gasp edebildiği oranda varlık bulabilmiştir. Her uygarlık aşamasının ömrü bununla doğru orantılı olagelmıştır. Kö-

leci, feodal, kapitalist, emperyalist vb. biçimlerde de isimlendirilen bu aşamaların her biri, bir öncekinden daha fazla, daha derinlikli devletleştirme, sınıflaştırma ve sömürme özelliğindedir.

Kapitalist aşamanın feodalizmden, feodalizmin kölecilikten daha ileri, daha gelişkin olduğu demogojiden ibarettir. İnsani ve toplumsal özelliklerin her aşamada bir öncekinden daha fazla kırıma uğratıldığını, baskı, sömürü, çarpıtmanın daha derinleştirildiğini ve yaygınlaştırıldığını, devletin daha büyüdüğünü, iktidarın toplumun tüm dokularına nüfuz edencesine yaydırıldığını görürüz. Bu insanlık için daha fazla ilerleme değildir. Konumuz olması itibariyle siyaset olgusu üzerinden bunu biraz daha geliştirebiliriz.

Kölecî dönem hâkim siyasetinin, onun en gelişkin iktidar aygıtı olarak kölecî devletin kendi özgür yasaları temelinde işleyen toplumsal dokuyu yaralama, bozma ve değiştirme gücü günümüze oranla son derece sınırlıdır. Hâkim siyasetin topluma sızdırılması ve yaygınlaştırılması günümüzle kıyaslanamaz bile. Halkların kabileler, aşiretler, kavimler biçimindeki yaşam ortamlarında geçerli olan demokratik siyasettir. Kölecî devletlerin ulaşma ve denetime alma olanakları zayıftır. Denetim altındaki bölgelerde uygulanan hâkim siyaset, hegemonya ve iktidarı adeta anlık geliştiren, ruhlara, duygulara, güdülere dek sızdıran günümüz hâkim siyasetiyle karşılaştırıldığında son derece etkisiz ve zayıftır. Toplumsal dokulara derinliğine işlemekten uzaktır. Halkın öz siyasetiyle birlikte var olabilmektedir. Çoğu yerlerde hükmünü yürüten halkın öz siyasetidir. Kölecî devlet ve iktidar sahipleri hem fiziki ve hem düşünsel olarak toplumun dışındadır ve hâkimiyetleri sınırlıdır.

Feodal dönem köleciliğe göre devlet ve iktidarın topluma daha fazla nüfuz ettiği, etkileme ve yönlendirme gücünün daha arttığı, iktidar aygıt ve araçlarının daha geliştiği buna paralel toplumun özgürlük alanlarının ve yeteneklerinin daha sınırlandırıldığı bir süreci ifade eder. Kölecî dönemde sınırlı olan yönetim erki ve bürokrasisi gelişme gösterir, aristokrasi olarak tanımlanan kesimin gelişmesi yaşanır, devlet kurumları çeşitlenip yaygınlaşır. Meşruiyet araçları olarak tek tanrılı dinler toplumu bir ağ gibi saran kurumlara kavuşur. Toplumların öz siyasetine yön veren komünal düşünüş ve inanış biçimleri baskı altına alınır. Yer altına çekilmek, daha çok da mezhepler şeklinde varlığını sürdürmek durumunda kalır.

Kudretli tek tanrı inancı çoklu toplum gerçeğini sınırlandırır. Tek tipleştirme dinlerin sağladığı meşruiyet temelinde daha gelişir. Kili-se, havra, cami ve tapınaklarda toplum zihniyeti karartılır ve ege-menlerin hâkim siyaseti yaygınca üretilir. Doğal toplumun demokratik siyaset alanları bir bir düşürülür. Yine de tarım ve köy toplu-mu şehir ve devlet toplumuna göre hem nicelik hem nitelik olarak daha gelişkindir diyebiliriz. Komünal özellikler, ahlaki ilkeler ve öz siyasete dayalı toplum yaşamı belirgindir. İmparatorluklar ve dev-letler içerisinde birçok kabile, aşiret, kavim kendi dilleri, kültürleri, inançları temelinde çoğunlukla da özerk bir durumda devletlerle bir nevi ittifak halinde varlığını sürdürmektedir. Vergisini ödemek-te, gerektiğinde devletin asker talebini karşılamakta ancak toplum-sallığına kendi yön vermektedir. Yine aynı dini inanış altında bile olsa yaygın bir mezhepleşme ve tarikatlaşma biçiminde toplumsal farklılığın ve çeşitliliğin yaşatılması söz konusudur. Feodal uygarlık çağında hâkim siyaset daha bir yaygın, daha sıkı örgütlenmiş, daha güçlü meşruiyet araçlarına ve kurumlarına kavuşturulmuştur ancak hala mekânı, görünüşü, dili, kültürü ile toplumun dışındadır ve tahribatı sınırlıdır.

Kapitalist uygarlık çağında bu durum toplumun aleyhine en bü-yük değişimi geçirmiştir. Tüm demogojik ve propagandatîf söylem-lere rağmen kapitalist uygarlık çağında siyasetin kaynağının toplum olduğu, meşruiyetini toplumdan aldığı ve iktidar sahibi seçkinlerin yürüttüğü bir faaliyet olmaktan çıktığı doğru değildir. Bu büyük bir yanıltmacadır ve hâkim siyasetin ürünüdür.

Toplumun siyasal etkinliğinin ya da politik özelliğinin iktidar ve tekelleşme adına kırılmaya başlandığını, sömürü, gasp ve talan amaçlı olduğunu belirtmiştik. Tekelleşme ve tekeller tekeli olan devletleşme uygarlığın doğuşundan beri süregelen bir olgudur. Kapitalist uygarlık aşamasında buna bir de bireycileşme eklenmiş devlet ve iktidar olgusu azmanlaştırılmıştır. Bu toplumun en dar sınırlara hapsedilmesi, ahlaki ve politik özelliklerini en kullanamaz hale getirilmesi demektir. Sömürünün azamileşebilmesi için toplu-mun düşünme, tartışma, karar gücünün maksimum düzeyde kırıl-ması gerekir.

Kapitalist uygarlık sürecinde Hegel'in "Tanrının yeryüzüne inmiş ve yürüyüşe geçmiş hali" diye tanımladığı ulus-devletin kapsamına almadığı hiçbir insan topluluğu kalmamıştır. Dünyanın en ücra kö-

şelerine kadar devletçilik, iktidar, kar ve sermaye olguları taşınmıştır. Okullar, üniversiteler, medya, tink-tank kuruluşları, internet gibi ideolojik hegemonya araçları patlama yapmıştır. Toplumun ahlak ilkesinin yerine inşa edilen hukuk yaşamın adeta her alanını anı anına egemen sistemin çıkar ve amaçları temelinde düzenleyerek toplumun ahlak ilkesini bir kenara itmiştir. En ufak bir olayda bile neyin suç, kimin suçlu olduğuna devlet karar vermekte, doğumdan ölüme kadarki her yaşam evresi devletin bilgisi, kuralları ve onayı temelinde yürütülebilmektedir. Meşru savunma hakkı başta olmak üzere toplumun kendini savunma ve geliştirme araçları tümünden elinden alınmıştır. Milliyetçilik temelinde geliştirilen “*Azami iktidar ve sömürü aygıtı olarak ulus-devlet*” adeta toplumun inkârı ve imhası temelinde işlemektedir.

Tarihin tanık olduğu en sıkı, en derinlikli, en yaygın iktidar örgütlenmesi olan ulus-devlet; en güçsüz, politik ve ahlaki ilkelerinden soyundurulmuş, savunmasız bırakılarak her türlü sömürüye ve talana açık hale getirilmiş toplum demektir. Devletçilik, milliyetçilik ve cinsiyetçilikle azdırılan bireycilik; hiçbir toplumsal sorumluluk gözetmeden kar ve iktidar peşinde koşmaktadır. Doğaya yaptığı gibi toplumu da mahveden, bindiği dalı kesen, kendini var eden koşulları ortadan kaldıran kapitalist uygarlık gerçeği bir kanser gibi doğamızı ve toplumsallığımızı kemirmektedir.

Devletsiz Toplum Olmaz mı?

Siyaset kavramının çok uzağında bir toplum düzeyi açığa çıkarılmıştır. İnsanlığımız kapitalist uygarlık aşamasında hızla toplum olma niteliklerini kaybetmektedir. Aynı doğamız gibi hatta ondan daha tehlikeli bir biçimde toplumsallığımız varlık-yokluk sorunuyla karşı karşıyadır. Devlet büyürken, bürokrasi devleşirken, tekelleşme küresel şirketleşmelere ulaşır, kısıtlanamaz-sınırlanamaz hale gelirken toplum alabildiğine zayıflatılmıştır. Ahlaki örgü dağıtılmış, “Para, sermaye, iktidar için her şey mubah” anlayışı toplumlara neredeyse hâkim kılınmıştır. Siyasetçilik en ucuzundan egemen sınıflar adına idarecilik olurken, bürokrasi bu toplum ve doğa karşıtı canavarlaşmış devlet aygıtını yürütürken, sözde bilim adamları ve mekânları eski din adamları ve mekânlarından daha utanmazca devletsiz yaşamın olamayacağı yalanını geliştirirken yine medya bireycilik, paragözlük, tüketicilik, gibi olguları yayarken adeta top-

lumsallığımızı karşı bir savaş düzenindedirler. Siyasetin bir devlet işi olduğu, devletten ayrı bir siyaset ve toplum gerçeğinin olamayacağı neredeyse tartışılmaz kabullerden biri haline gelmiştir.

Bin yıllardır iktidar güçlerinin çöplüğünden beslenen, egemenlerin ayakucunda iktidar olanaklarından yararlanmak için her türlü ahlaksızlığı sergilemekten çekinmeyen orta sınıfın, tüccar, tefeci, simsar, bezirgân tayfasının sistemi olarak gelişen kapitalist sistem, iktidarı toplumun gözeneklerine kadar taşımıştır. Ulus-devlet ile birlikte egemenlik toplumun içine taşınmış, toplum adeta devletleştirilmiştir. Bu kölelikten beter bir durumdur. Devletsiz toplumun var olamayacağı yalanına herkes inandırılmış, herkes kendini devletin sahibi sayacak kadar yanılgı içine çekilmiş, neredeyse toplumun yerini devlet almıştır. “Toplumsuz da yaşanabilir ancak devletsiz yaşanamaz” diyebilecek kadar toplumsallığından uzak düşürülmüş insan gerçeğine kapitalist uygarlıkla birlikte ulaşılmıştır. İnsanın toplumsal bir varlık olduğu, toplumsuz insan olunamayacağı unutilan bir gerçek halini almıştır. Ahlaki ve politik toplumun insanın en büyük hakikati olduğunu hatırlayan bile yoktur. Bin yıllardır amaçlanan ama başarılabilen ahlaki ve politik özelliklerini kaybetmiş, sürüleştirmiş, hayvanlaşmış toplum gerçeğine bu uygarlık aşamasında ulaşılmıştır. Alman faşizminde temsilini bulan devletleştirilmiş toplum bunun en çarpıcı örneğidir.

Doğamız en büyük tahribatla bu uygarlık sürecinde karşı karşıya gelmiştir. Kadın düşürülebileceği en dip noktaya bu uygarlıkta düşürülmüştür. Tek tipleşme etnik, dini, kültürel farklılıkların silinmesi adeta toplumun eritilerek tek renkli, tek sesli kurşun askerler misali egemenlerin hizmetine sunulması kapitalist uygarlık sürecinde yaşanmış, bedeli on milyonlarca insanın öldüğü iki dünya savaşı, hala hızından bir şey kaybetmeyen ve dünya savaşlarındaki kayıpları katlayan bölgesel savaşlar bu uygarlık sürecinde süreklilik kazanmıştır.

Hâkim siyaset kar ve sermaye birikiminde en ileri noktaya ulaşmış, tekelleşme küresel ölçekte bir olgu halini almıştır. Tüm milliyetçi, bağımsızlıkçı demagogilerine karşın küresel tekellerin uydusu ve uşağı haline gelen ulus-devletlerle insanlık sömürüye sonuna kadar açılmıştır. Medya ve bilişimin gücünü ellerinde bulunduran küresel güçler ve işbirlikçileri toplumsal yabancılaşmayı en derin

yaşayan bireyci insan gerçeğini “özgür insan”; bunlardan oluşan sürü gerçeğini de “özgür toplum” olarak yutturmayı başarmışlardır.

Doğamızdan daha fazla toplumsallığımız tahrip edilmektedir. İnsanlık için en ağır, en taşınamaz, en ölümcül sonuçlara yol açabilecek nükleer silahlanma, doğanın tahribi, ahlaki ve moral yitim, adaletsizlik, işsizlik, fuhuş, insan ticareti gibi olgular karşısında bile sorumluluk duymayan “birey” ve “toplum” gerçeği bu sözde en gelişkin uygarlık aşamasının ve onun devletçi, milliyetçi, bilimci, cinsiyetçi, dinci hâkim siyasetinin ürünüdür. Toplumun maksimum düzeyde kuşatıldığı, iç örgütlülüğünün, dini-etnik-kültürel farklılıklara dayalı zenginliğinin eritildiği, neredeyse anlık denetlendiği ve müdahale altına alındığı bu uygarlık sürecinde canlı-gelişme halinde, üretken, kendisi için düşünen-karar alan-uygulamaya geçen tek bir toplum biriminden bile bahsetmek mümkün değildir. Bireysel özgürlük kandırmacası altında kimse kimseye söz söyleme, müdahale etme durumunda değilken; devlet her şeye ve herkese karışma, müdahale etme, kural koyma ve uygulatma gücüne ulaşmış, tanrısal bir güce kavuşmuştur. Hâkim güçlerin iktidar ve tekel aygıtı olarak devlet devleşirken, toplum cüceleştikçe cüceleşmiştir. Bu anlamda günümüzde varlık yokluk sorunu yaşayan sadece doğamız değil toplumsallığımızdır. Yaşanan en hafif deyişle “toplumkırım”dır.

Başta medya-bilim ve eğitim kurumları-din, ekonomi ve siyaset kurumları olmak üzere uygarlığın dayandığı tüm kurumlar bu toplumkırımının uygulayıcıları olarak rol oynamaktadır. Toplum düşünemez, tartışamaz, kendisi hakkında karar alamaz, hiçbir süreçte hiçbir şeyi değiştirme iradesini gösteremeyen zavallı bir varlık konumuna düşürülmüştür. Ahlaki ve politik özelliklerini yitirmiş toplum dediğimiz işte tam da böylesi toplumlardır.

Derin Siyaset...

Seçme-seçilme ve oy hakkı yine sözde ifade ve örgütlenme özgürlüğü olguları toplumun siyasete katılımının en ileri biçimi olarak sunmak çok tanıdık ve bildik bir söylem. Bu biçimde toplumun kendi siyasetini oluşturduğu, yine siyasete yön verdiği çokça iddia edilmekle birlikte gerçek dışıdır. Belli aralıklarla seçimlerin yapıldığı, seçilen parlamenterler yoluyla siyasetin yürütüldüğü “Temsili demokrasi”de toplumun kendi siyasetini konuşturabilmesi mümkün

değildir. Kar ve iktidar üzerine inşa edilmiş hiçbir sistemde demokratik siyasete, halkın doğrudan katılımına yer yoktur. İktidar ve sermaye sahiplerinin ihtiyaç duyduğu toplumsal rıza ve meşruiyetin bu tarz bir siyasete katılımı sağlandığı her geçen gün daha fazla insan tarafından anlaşılmaktadır.

Demokratik olmayan seçimlerle, demokratik olmayan partiler üzerinden gerçekleştirilen bu aldatmacada kitlelerin önüne sürülen aday listesini onaylaması istenmekte, toplumun bunlar üzerinde hiçbir yaptırım imkânı bulunmamaktadır. Ne geri çekme hakkı vardır, ne denetleme hakkı vardır, ne de karar süreçleri halkın katılımına açıktır. En ileri demokrasilerin uygulandığı iddia edilen Batı Avrupa ülkelerinde siyaset en yoğun biçimde kar ve sermaye tekelcilerinin denetimi ve yönlendirmesi altındadır. Devlet sistemleri halkın demokratik siyasetine ve bu siyasetleri uygulamaya tamamen kapalıdır.

Her devletin bir de derini vardır ve işleyen onun siyasetidir. Güç ve iktidar sahiplerinin bürokrasisi milyonlarla ifade edilen bir kesimi oluşturmaktadır. Devletin neredeyse tüm kademeleri iktidar ve hiyerarşi temelinde işleyen ve kapsamlı ideolojik meşruiyet araçlarıyla desteklenen bir sistemi oluşturmaktadır. Bunun herhangi bir siyasal parti tarafından bırakalım halklar lehine değiştirilmesini, etkilenmesi bile çok kolay değildir. İktidara gelen her hükümet değişmez devlet çıkarları olarak belirlenen sermaye ve iktidar sahiplerinin politikalarına uymak durumundadır. Her koşulda hükümünü yürüten devletin derin-hâkim-tekelci siyasetidir.

Kimi zaman sol, kimi zaman sağ, kimi zaman sosyal demokrat partilerin hükümete gelmeleri vitrin değişikliğinden öte bir anlam ifade etmez. Bu anlamda demokratik siyaset olarak lanse edilen parti ve seçim sistemleri, meclisler, senatolar ve parlamentolar önelerine konulan görevleri yapmakla sorumlu bir memurlar topluluğudur. Bunların rolü sistemin kendi siyasetini saklamakta kullandığı bir yalan perdesi olmaktadır.

Demokratik Siyaset Toplumsallığımızın Savunulmasıdır

Toplum kırım olarak nitelediğimiz tüm yönelimler bu hâkim siyasetin kurumları ve sistemi tarafından yürütülüyor. Toplumumuzu ve doğamızı yıkıma uğratan tüm uygulamalar bu yanılısamanın sağladığı meşruiyet ve rızaya dayandırılarak yürütülmektedir. Hiç-

bir çağda olmadığı kadar derinleşen toplumsal ve ekolojik krizler “en ileri siyaset” denilen temsili demokrasiyle, toplumun geleceği ve çıkarları ile hiçbir ilgisi bulunmayan bu siyaset sayesinde yaşandı yaşanıyor.

Demokratik siyasetin tanımı ve işlevi de bu noktada belirginleşiyor. Demokratik siyaseti işte tamda burada bir kez daha tanımlamak gerekiyor. Yürütülen toplum ve doğa kırımına karşı toplumun öz niteliklerini yeniden kazandıran, toplumun kendisi için siyaset yürütebileceği; bunun bilinç, örgütlülük ve tartışma düzeyini yine işlerlik kazanabileceği alanları açığa çıkaran siyaset çalışmasına demokratik siyaset diyebiliriz. Demokratik siyaset büyük tahribata uğratılan ve yok oluşa doğru sürüklenen topluma kendine sahip çıkma, kendini koruma, konuşurma ve özgürlük temelinde geliştirme gücü kazandırmanın uğraşı, çabası ve sanatı oluyor.

Kendi hayati ihtiyaçları, sorunları ve işleri üzerinde düşünebilen, tartışıp karara gidebilen ve bu doğrultuda eyleme geçebilen toplum, yaşanan toplum kırımının da, doğa kırımının da tek çaresi ve çözümlü olacaktır. Sürdürülen kültürel ve siyasal soykırım, tek tipleşme, farklılıkların silinmesi, yabancılaşma, kar ve iktidar tapıcılığı, ahlaki ilkedden kopuşun önüne ancak böyle geçilebilir. Özlediğimiz eşit ve özgür toplumsal şekillenme ancak böyle bir siyaset temelinde kendini yeniden üretme gücüne kavuşan toplumun ürünü olarak gelişebilir. Bunun dışında başka bir yol yoktur.

3-20.YÜZYILIN MİRASI VE YOLUN SONU

20.yy. önceki yüzyıllardan keskin bir biçimde ayrışır. Temel özelliği çok hızlı ve köklü değişiklikler içermesidir. Bu konuda hiçbir yüzyıla karşılaştırılmaz. Bu özelliğini önemli ölçüde zorun çok sistematik ve şiddetli kullanımına borçludur. 20.yy. boyunca hem egemenlerle ezilenlerin hem de egemenlerin kendi aralarındaki sorunların çözümünde temel yöntem örgütlü ve sistematik zordur. Savaşın hemen her türü, imha ve yok etme oldukça ileri düzeydedir. Zorun toplumsal sorunların çözümünde temel yöntem olarak görülmesi egemenler için olduğu kadar ezilenler adına ortaya çıkan hareketler ve önderlikler için de geçerlidir. Zor sosyalist hareketler ve öncüler tarafından “Yeni toplumun ebesi” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımlama toplumsal değişim ve dönüşümde içsel dinamiklerin harekete geçirilmesini bir kenara iterken dışsal dayatmaları öne çıkarmış, ona birinci rol vermiştir. Zaman ve gelişmeler ortaya çıkarmıştır ki toplumsal gelişimde iç dinamikleri esas almayan, buna göre mücadele stratejisi ve taktikleri oluşturmayan hiçbir hareket toplumsal gelişimde ilerletici bir rol oynayamamakta en kötüsü de toplumsallığın daha geri noktalara düşmesine bile neden olabilmektedir.

20.yy. bunun birçok örnekle ortaya çıktığı bir yüzyıl olma özelliğine de sahiptir. Zorun toplumsal sorunların çözümünden ziyade çözümsüzlüğünü derinleştirdiği en çok yine bu yüzyılda kanıtlanmıştır. Dolayısıyla toplumsal sorunların çözümünde zor dışında başka yöntemlerin gündeme gelmesi gerçekleşmiş; bu direkt olarak zor örgütlenmelerinin, zora dayalı sistemlerin ve stratejilerin sorgulanmasına yol açmıştır. En sistematik ve yoğunluklu zor örgütlenmesi olarak ‘ulus-devlet’in tartışılması da bu ekseninde gündemleşmiş ve yüzyılın sonuna ulaşmadan aşılması ve terkedilmesi gereken bir olgu olduğu kanaati tüm dünyaya hakim olmuştur. Bunda yaşanan iki büyük dünya savaşı, sayısız yerel ve bölgesel çatışma yine gerçekleşen devrim ve karşı-devrimler etkili olmuştur. Ancak ulus-devlet modelinin yol açtığı kültürel-sosyal-ekonomik-ekolojik yıkım belirleyicidir. Ulus-devlet yıkıcılığı yaşamın tüm alanlarında sorgulanmaktadır.

En yoğunlaşmış ve örgütlenmiş zor aygıtı olarak ulus-devlet ve onun mümkün kıldığı despotik, otoriter, militarist, faşist iktidar uygulamalarıyla halkların, toplumların, kimlik ve kültürlerin değiş-

tirilebileceği, eritilebileceği fikri iflas etmiştir. Bunun mümkün olmadığı sayısız tarihsel örneklerle kanıtlanmıştır. Günümüzde binlerce etnik-dini kimlik ve kültür gömüldükleri mezarlardan doğrulamakta ve adeta ulus-devlet üzerinde yükselen sistemin iflasını haykırmaktadır. Ancak kapitalist modernitenin dört yüzyıllık uygulamalarıyla insanlığın binlerce yıllık emekle yarattığı kültür hazinesinden onlarca dil ve halk yok edilmiştir.

İnsanlığın demokratik gelişme çabası ve bu doğrultuda sağladığı düzey sorunların çözümünde zorun rolünü ve işlevini gittikçe daha fazla sınırlamaktadır. Zorun, ancak savunma amacıyla kullanıldığı ve toplumsal kazanımları korumak için başvurulduğunda anlamlı bir rol oynayabildiği kabul görmektedir.

Bu temeldeki gelişmeler doğal olarak toplumsal özgürlük ve hak arayışlarında da önemli değişimlere yol açmıştır, açmaktadır. Stratejiler, taktikler, örgütlenme modelleri ve kadro yapılanması bu ekseninde yenilenmektedir. Zorun belirleyici olduğu, kaba şiddet ve savaşın temel araçlara dönüştüğü, sınıflara, kamplara ve karşıtlığa dayalı örgütlenme ve mücadele biçimleri köklü değişimler geçirerek yerini daha fazla şiddetten uzak, diyalog ve uzlaşmayı içeren, karmaşık ve iç içe geçmiş çözüm arayışlarına ve yöntemlerine bırakmaktadır.

Bilim ve teknikteki yetkinleşme ahlaki temelde değerlendirildiğinde daha yaşanılır bir dünyaya gidişat anlamına gelir. Yani teknolojinin yararlı mı zararlı mı olduğu birçok yönüyle nasıl ele alınıp kullanıldığına bağlıdır. Yeryüzündeki yoksulluk ve sefaleti ortadan kaldırmaya imkân vereceği gibi, tekellerin elinde insanlığın kâbusuna da dönüşebilmektedir. Hiroşima, Nagazaki, Halepçe ya da gündemde varlığını sürdüren nükleer-biyolojik silahlara dayalı dehşet dengesi bu konuda çarpıcı ve en bilinen örneklerdendir.

Yine toplu imha silahlarının da bu gelişmede payı önemlidir. Birçok devletin elindeki toplu imha silahları ve bunların yaratacağı felaketler karşılıklı olarak çekişen-çatışan taraflar için caydırıcı bir etkide bulunmaktadır. İran-Kuzey Kore gibi ülkelerle sistem arasında yaşanan çelişkilerde bu görülebilmektedir. Egemen güçler arasındaki rekabet, halklar üzerinde sömürünün derinleştirilmesi, hegemonyanın yaydırılması gibi yaklaşımlar dünya savaşlarına dönüşmese de sürekli gerginlik üretmekte, ülkesel-bölgesel çatışmalara yol açmakta, çelişkileri yoğun patlamaya hazır zeminler yaratmak-

tadır. Yine de gerek ülkeler arasında gerek tekeller arasındaki rekabet ve çekişmelerin çözümünde savaş ve şiddet yerini ekonomik, siyasal, kültürel, diplomatik mücadele yöntemlerine bırakmaktadır.

21.yy.da sermaye ve iktidar daha fazla merkezileşmiştir. Bu durum 21.yy.ı “Küresel Finans Kapital Çağı” yapmıştır. Zenginliklerin ve kaynakların birkaç küresel tekelerde toplanması, finans-kapitalin yoğunlaşması biçiminde karşımıza çıkan tekelliliğin yeryüzünü örümcek ağı gibi sarması, geçmişin cephelerde ve süngülerle yürütülen savaşlarını önemli oranda ortadan kaldırmıştır. Küreselleşme, birkaç tekelin dünya çapındaki siyasal, ekonomik ve kültürel hâkimiyeti demektir. Banka-borsa oyunları, kredi-borçlandırma, bono, tahvil, senet, vb. üzerindeki manipülasyonlar, rakibini hammadde kaynaklarından, pazardan ve bilimsel teknik gelişmelerden yoksun bırakarak yıkıma uğratma, rekabete dayanamaz hale getirme, kendisine tabi kılarak hâkimiyetine alma 21.yy.ın temel mücadele yöntemleridir. Sistemin temel güçlerinin kendi aralarındaki mücadele ve diğer devletler üzerindeki hegemonya mücadelesi esas olarak bu yöntemler temelinde sürmektedir.

Finans kapitalin küreselleşen egemenliği ve iç içe geçen siyasal, kültürel, ekonomik ilişkiler ağı geçmiş yüzyılın birçok uygulamasını anlamsızlaştırmıştır. Askeri işgale, toprakların denetime alınmasına ve idari yapının çıplak zor yoluyla dizayn edilmesine dayanan açık sömürgeci uygulamalar birçok yönüyle aşılmıştır. Tanrısallaşan para ile büyük ordular yer değiştirmiştir. Geçmişte işgal ordularının üstlendiği misyonu, güncelde tekellerin siyasal-ekonomik gücü üstlenmekte ve yerine getirmektedir. Finans kapital istediği an şiddete başvurmaksızın da tekellerin ekonomik-siyasi gücüyle yeryüzünün istediği alanına sızabilmekte, istediği alanı denetimine alıp yönlendirebilmektedir.

20.yy.ın temel örgütlenme biçimi olan ulus-devlet ve sınırları anlamsızlaşmaktadır. Bunların yerine tekellerin küresel egemenliğine hizmet edecek ve daha hızlı ekonomik dönüşüm sağlayacak oluşumlar aranmaktadır. Buna karşı direnmeye çalışan katı ulus-devletçi rejimler birkaç örnekte varlığını sürdürmektedir. Fakat bunlar da bir tekele karşı direnirken başka bir tekele teslim olmaktadır. İran, Kuzey Kore vb. örneklerde gördüğümüz ulus-devletçilik ve “ulusal bağımsızlıkçılık”(!) anti-devletçi, anti-tekeli, anti-kapitalist olmaktan çok anti-Amerikancıdır. Konumlarını sürdürmek

için başka tekel merkezlerine (Çin, Rusya, Hindistan ve Fransa gibi) daha fazla bağlanmakta, dolayısıyla daha fazla taviz vermektedirler.

Gelinen noktada tüm değerler, birikimler hiçbir üretime dayanmayan borsa spekülasyonlarına, senet, tahvil oyunlarına aktırılmaktadır. Bu durum insanlığın üretimden kopmasına ve birikimlerinin kâğıt oyunlarına ve kumara dönüşmesine neden olmaktadır. Üretmenin, yaratmanın tali plana düştüğü ve borsa oyunlarının-kârının kapitalist sistemin temel dayanağına dönüştüğü noktada sistem işsizlik, sefalet ve yoksulluk üretmektedir. Bu olgular sürekli birbirini besleyerek kapitalist sistemin gereksizliğini her gün daha fazla ortaya koymaktadır.

İşsizlik süreklileşen sistem bunalımlarının hem sonucu hem de nedenidir. Paranın tanrılaşması ve kârın ekonominin amacı haline getirilmesi bu durumu derinleştirmektedir. Bu nedenle teknolojik gelişmeler insan hayatını kolaylaştırmamakta, toplumsal yaşamı ve doğayı yıkıma uğratmaktadır. Çünkü bilim ve teknik toplumsal kaygıdan uzak, kâra ve iktidara endekli işlediği sürece, kapitalist sistem toplumsal krizi derinleştirmekten kurtulamayacaktır. Zira endüstriyalizmin mantığında insanın temel ihtiyaçlarını esas alma söz konusu değildir. Tekel karı asıl güdüleyen olgudur. Bu güdü toplumun ve çevresinin yıkımı pahasına hükmünü icra ettiği sürece insanlığın felakete sürüklenişi durdurulamaz. Günümüzde milyarlarca insan açlık ve yoksullukla kıvrılırken tekellerin fiyatların düşmemesi için pek çok ürünü imha etmesi, toplumsal ihtiyaçlara değil; kar getiren gereksiz ürünlere yönelmesi endüstriyalizmin yıkıcı işlevini göstermesi açısından çarpıcı örneklerdir.

Bunlara paramparça edilen kıır-kent dengesini de ekleyebiliriz. Günümüzde azmanlaşan kentler adeta buldukları ülkeleri sömürgeleştiren merkezler durumundadır. Bir kenti beslemek için tüm bir ülke kaynakları tüketilmektedir. Yabancılaşmanın, bireyciliğin, toplum dışılığın ve önü alınamaz tüketiciliğin merkezi haline gelen kentler tam bir kriz merkezleri haline gelmiştir.

20.yy.da kapitalist modernitenin topluma, siyasete, ekonomiye, ekolojiye, eğitime, sağlığa ve yaşamın diğer alanlarına yönelik geliştirdiği normlar, ilkeler ve ölçüler bir bir yıkılmaktadır. Bu durumun yol açtığı kargaşa ve bunalım hukuk yoluyla aşılmaya çalışılmakta ancak bu da bir sonuç vermemektedir. Meşruiyetini 20.yy.ın

zora dayalı çözüm yöntemlerinden ve çatışmalı toplumsal diyalektiğinden alan siyaset normları sorunlara çözüm olamadığı gibi daha da derinleştirmektedir.

Sermayenin artan engelsiz ve serbest dolaşım ihtiyacı, bilişim ve iletişim teknolojilerinin dünyayı bir ağ gibi kaplaması, toplumlardaki bilgiye ulaşma düzeyi ve karşılıklı etkileşim gittikçe ulus-devlet sınırlarını işlevsizleştirmektedir. Ulus-devlet hukuku hızla anlamsızlaşmakta ve aşılındadır. BM-AİHM-AİHS gibi hukuk düzenleri hızla ulus-devlet hukukunun yerine geçmektedir.

Şu artık nettir, iktidar ve sermaye tekellerinin gelişimiyle birey ve toplumun gelişimi ters orantılıdır. Günümüzde birey ve toplum kapitalist modernite karşısında sürekli güç kaybetmektedir. Bireyin kutsanması ve dokunulmazlığı liberalizmin temel gıdasını oluşturan bir saptırmadır ve toplumun parçalanıp eritilmesi böyle yürütülmektedir. İnsan insanın, insan kendi var oluş biçimi olan toplumsallığın kurdu haline getirilmektedir. Bu anlamıyla bu söylemlerde göze çarptığı gibi kapitalist modernite sürecinde birey haklarının gerçekten korunması söz konusu değildir. Bunun üzerinden topluma karşı en etkili bir savaş yürütülmektedir. “Birey dokunulmazlığı” ve “Bireysel özgürlük” en kutsal değerler olarak sunulmaktadır. Kapitalist sistem bunlar üzerinden insanlığın tüm değerleriyle, yaşam çevresiyle, bilinciyle, emeğiyle, özlem ve özgürlüğü dâhil her şeyiyle oynamaktadır. Toplumdan kopuk, sahte bir özgürlük algısıyla dolmuş birey gerçeği kutsandığında ortaya çıkan kendi var oluş koşullarını ortadan kaldıran bireycilik olmaktadır.

Bu en büyük toplum kırımıdır. En yıkıcı insan eylemi bu tür bireylerin oluşturduğu kitleler eliyle geliştirilmektedir. Paracı, karcı, hazcı, sorumsuz, değersiz, saldırgan ve bencil bireylerden oluşturulan böylesi kitleler günümüzün en tehlikeli gerçeğidir. Böylesi kitlelerden oluşan simulakr toplumlarda özgürlük, demokrasi, eşitlik gibi kavramların içeriği boşalmakta ve demagojik bir propaganda aracına dönüşmektedir.

İnsanlığın eşitlik, özgürlük arayışı ideolojik, kültürel müdahalelerle sapıtılmaya ya da zor kullanımı yoluyla imha edilmeye çalışılssa da, her geçen gün demokrasi arayışı güçlenmekte ve özgürlük talebi derinleşmektedir. Kapitalist modernite yolun sonuna gelmiş bulunmaktadır. Tüm perdeleme ve boyalama çabalarına karşın kapitalist moderniteye ait olan her şey hızla anlamını yitirmekte,

insanlık için hayatı anlamlandırarak arayışlar her zamankinden daha fazla ihtiyaç haline gelerek, çeşitlenmekte, farklılaşmakta ve güçlenerek dünyanın dört bir tarafına yayılmaktadır.

Yaşanan Paradigmal ve Zihinsel Krizdir

Kuşkusuz kapitalist modernitenin tutunma çabaları da kesintisiz sürmektedir. Batıda ulus-devleti sınırları daha gevşek AB türü siyasi-ekonomik birliklerle aşmayı denerken; doğu ve Ortadoğu'da minimize edilmiş ulus-devletçiklere yönelmektedir. Bunların yanında sisteme alternatif olabilecek oluşumlara karşı saptırıcı, dejenere edici, provokatif saldırı ve komploları da ihmal etmemektedir. Bu temelde suikastlar, saldırılar, komplolar yanında psikolojik savaş yöntemlerinden de vazgeçmiş değildir. Çok yönlü ve etkili bir ideolojik saldırı ve manipülasyonla kendini perdelemektedir. Liberalizm, bireycilik, çarpık birey-toplum ve birey-özgürlük ilişkileri toplumun derinliğine işlenmekte ve sistem adeta bu temelde sürdürülmektedir. Sahte, hayali bir toplum ve özgürlük algısı yaratılmaktadır. Bireyler kendini en özgür, toplumlar kendini gelişkin tanımlarken gerçekte tam tersi yaşanmaktadır.

Açıktır ki kapitalist modernitenin ulus-devlet tanrısallığı karşısında bireyin özgür iradesinden bahsetmek abestir. Sermaye giderek daha az tekelerde toplanır, iktidarın paylaşımında giderek daha az sayıda tekel yer alır ve finans kapital kendini tüm dünyayı denetleyen bir tanrısallığa ulaştırmaya çalışırken birey adeta karıncalaştırılmakta, hiçleştirilmektedir. Dolayısıyla bu dengesizlikte özgürlük ve irade değil daha fazla bağımlılık, iradesizlik, hiçleşme gelişmektedir.

Tüm bunların yanında kapitalist modernite, salt ulus-devlet bağlamında değil, esas olarak zihinsel boyutta, yaşam biçimi, ilişki tarzı ve değer yargılarıyla aşılmaktadır. Yaşanan paradigmal ve zihinsel krizdir. Kapitalist modernite geçmiş süreçlerde olduğu gibi kendini yenileme işaret eden hiçbir yaklaşım ortaya koyamamaktadır. Buna karşılık henüz tüm demokrasi güçlerine mal olamasa, küresel düzeyde kendi sistematüğünü kuramasa da, demokratik uygarlık adına Kürt Özgürlük Hareketi tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kendini alternatif bir paradigmaya, kuramsal, kavramsal ve kurumsal bir tanıma kavuşturmuş bulunmaktadır. Bu yanıyla Kürtler neolitiğin kurucu halkı olarak oynadıkları tarihsel rolü güncellemeye en

yakın noktada bulunmaktadır. İnsanlığın bu yönlü arayışları en derinlikli haliyle Kürdistan'da yanıt bulmakla birlikte dünyanın çeşitli bölgelerinde de demokratik uygarlık alternatifleri gelişmektedir.

4-KÜRTLERDE ZİHNİYET DÖNÜŞÜMÜ

20.yy. boyunca dünyada yaşanan gelişmelerden Türkiye halkı ve Kürtler de etkilenmiş, dönemin ruhu modern örgütlenmelerle buralarda da ete kemiğe bürünmüştür. Çift kutuplu dünyada sistem derin yapısal krizlere girmiştir ve sistem bu krizlerini bir taraftan darbelerle faşist diktatörlükleri yaygınlaştırarak, diğer yandan liberal demokrasi politikaları temelinde geliştirdiği restorasyon hareketleriyle aşmaya çalışmıştır.

Sistem karşıtı cepheye Sovyetlerin dışında 1968'den itibaren daha da güçlenen anti kapitalist geniş bir kesim ortaya çıkmıştır. Anarşist, feminist, sosyal demokrat ve ekolojist hareketler sahneye çıkmaktadır. Aynı süreçte kimi ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerinin elde ettiği zaferler, dönemin sosyal hareketlerinde patlamalara yol açmıştır. Bu sürecin kutsallık atfedilen teorik ve ideolojik argümanları Türkiye'de de ve tabii Kürtlerde de yansımasını bulmuştur.

1990'larda reel sosyalizmin yıkılmasıyla birlikte ortaya çıkan dünya ölçeğindeki gelişmeler de yine aynı biçimde yansımış, değişim en çok da zihniyet alanında karşılık bulmuştur.

Kürt halkı Önder Apo ve PKK öncülüğünde 2000'li yıllardan itibaren içerisine girdiği değişim sürecinde başarıyla ilerlemiştir. Büyük bir zihinsel devrim temelinde amaç-hedef olarak yenilenme kadar; çağı doğru tahlil etme, konjonktürel olanı doğru ele alma ve örgütlenmesini buna göre yeniden düzenleme bu çıkışın belirgin özellikleridir. Kürt toplumu, tarihinden çıkardığı dersler temelinde Önder Apo'nun ve PKK'nin öncülüğüne duyduğu güvenle bu değişim kanalına girmiştir. PKK'nin ideolojik-siyasal-örgütsel gelişimi bu değişimde adeta motor rolünü oynamıştır. Kürt Özgürlük Hareketi Kürt halkında yaşanan değişimi yaratan-yön veren güçtür ve bu özelliğini yükselen bir çizgide sürdürmektedir.

1990'lı yıllardan sonra dünyada yaşanan değişime paralel devletçi paradigmanın sorgulanması yine toplumsal sorunların şiddet araçları ve zor yöntemleriyle çözülemeyeceğinin anlaşılması, demokrasiyi ve demokratik yöntemleri öne çıkarmıştır. Bu gelişmeler Kürt Özgürlük Hareketi'ni de etkilemiş ve bu temeldeki arayışlarını derinleştirmesine yol açmıştır. Önder Apo'nun Kürt Özgürlük Hareketi'ni paradigmal değişim temelinde yeniden yapılandırması,

Kürt sorununun demokratik yöntemlerle çözümünü için elverişli zeminleri de yaratmıştır.

Kürt sorununun çözümü ekseninde hem çağın gerekli kıldığı değişimler, hem de bunu zorunlu kılan siyasal-örgütsel arayışlar doğru değerlendirilmiştir. Değişimin demokratik karakteri, çözümü imkân dâhiline soktukça çözüm etrafında kümelenen bütün toplumsal-siyasal kesimler yoğun bir şekilde etkilenmiştir. Doğal olarak, demokratik çözümde ısrar eden bu kesimler de değişerek, toplumsal dinamikleri çözüm için daha fazla harekete geçirmişlerdir.

Kuşkusuz bu kolay olmamıştır. Büyük altüst oluşlar, büyük çelişki-çatışmalar derin bir zihinsel yoğunlaşma, felsefi derinleşme ve pratik çabanın eseri olarak ortaya çıkmıştır. Eskinin kurtuluşunu devlet örgütlenmesinde gören “özgürlük ve kurtuluş için devlet şarttır” yaklaşımı, bu değişim süreci sonunda anlamını yitirmiştir. Tek başına bu olgu bile Kürt gerçekliğinde bir devrimsel dönüşümü ifade etmektedir. Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı'nı (UKKTH) ayrı devlet kurma hakkı biçiminde yorumlama ve bu çerçevede örgütlenip mücadele etmekten, Demokratik Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü Paradigmaya geçiş bu sürecin en anlamlı gelişmesidir. Kürtlerde yaşanan zihniyet dönüşümü kaba hatlarıyla bu diyalektiksel sürecin sonucudur ve önemli gelişmeleri açığa çıkarmıştır. Bu gelişmeleri ana başlıklar halinde sıralayacak olursak;

a. Sınıflı uygarlık büyük oranda bilimsel ve teknik gelişmelere dayanarak doğmuştur. Ancak paradoksal bir şekilde 1970'lerden itibaren bilim-teknikte yaşanan değişime paralel dar sınıf bakış açıları aşılmaya başlamıştır. Bilim-teknik alanındaki değişimler devletçi ve sınıflı uygarlığın üzerine inşa edildiği, zihinsel ve teknik temelde büyük bir kayma yaratmıştır. Söz konusu paradigmatik kayma karşısında mevcut sistemin kendini sürdürmesi, onun hala zihniyette aşılamamasının sonucudur. Objektif planda aşılmış, ancak sübjektif planda kendisini büyük bir ideolojik propaganda temelinde yaşatmaktadır. İnsanlık, devletsiz düşünmeyi başaran bir bilinç düzeyine ulaştığında devletçi uygarlık pratikte de aşılabaktır.

b. 21.Yüzyıl, Önder Apo tarafından “Demokratik Uygarlık Çağı” olarak tanımlanmaktadır. Bu çağ aynı zamanda bir geçiş çağıdır. Devletçi uygarlık bilim-teknik tarafından

aşılmış ama devletsiz bir uygarlık için gerekli zihinsel ve örgütsel temel halen açığa çıkmamıştır. Demokratik uygarlık, böyle bir geçiş evresinin ifadesi olarak da değerlendirilebilir.

c. Devrimci ve karşı devrimci zora dayalı toplumsal inşa teorileri geçerliliğini yitirmiştir. İnsanlığın doğal gelişme biçimi içseldir, iç dinamiklere dayanmaktadır. Dış etmenler ancak buna paralellik arz ettiği oranda geliştirici olmaktadır. Zorun rolü de bu çerçevededir. Zor toplumsal gelişmeyi ilerletmemekte, aksine toplumun barışçıl doğal yapısını bozmaktadır. Ancak toplumun meşru savunması temelinde kullanıldığında toplumsal gelişmeye hizmet eden bir rol oynayabilmektedir. Devletçi toplum, zor ve şiddet temelinde örgütlenmiş toplumdur. Demokratik Uygarlık Çağı ise toplumsal ilişkilerin zor ve şiddetten arındırıldığı bir çağdır.

d. Demokratik uygarlık, sınıf demokrasilerinin aşıldığı, zora başvurmayan, tüm farklılıkların örgütlenme ve barışçıl eylemliliğine dayanan dinamik ve yapıcı bir sistemdir. Farklılıkları sorun değil, zenginlik ve renklilik olarak gören, gelişmelerini teşvik eden, özgür ve sorumlu iradeye sahip demokratik toplumu hedefler ve buna dayanır.

e. Klasik siyaset kurumu giderek aşılmakta, değişimi zor ve darbe yoluyla sağlamaya çalışan devlet odaklı siyaset anlayışının yerini toplumcu, “Demokratik Siyaset” almaktadır. Yine sivil toplum kuruluşları ve örgütlü toplumun diğer grupları için, siyasal karar organları üzerinde etkili olma yolu açılmakta ve tarihte belki de ilk kez üçüncü bir alan doğmaktadır. Bu manada Demokratik Uygarlık, zora ve şiddete başvurmayan demokratik siyaseti esas alan, barışçıl, katılımcı sivil toplum çağıdır.

f. Devletin sınırlı bir koordinasyon işlevine uygun olarak yeniden yapılandırılması, Demokratik Uygarlığın bir gereğidir. “Ne kadar az devlet, o kadar çok toplum” Demokratik Uygarlık Çağı olarak tanımlanan 21.yy.da demokratik siyasetin temel ilkesidir. Toplumsal büyüme karşısında küçülen devlet, yetkilerinin önemli bir bölümünü yerele devretmek zorundadır. Bu anlamda 21.yy. bir bakıma “Yerel Yönetimler Çağı” olarak da değerlendirilebilir.

g. İnsan hakları, Demokratik Uygarlık Çağının yasal çerçevesini oluştururken, kadın özgürlüğü de onun toplumsal zeminini yaratmaktadır. Eksenine kadın özgürlüğü ve haklarını almayan hiçbir özgürlük ve eşitlik mücadelesi amacına hizmet edemeyecektir. Bu anlamıyla kadın özgürlüğünü tüm özgürlüklerin parametresi olarak ele alan ve tüm zeminlerde kadını özgürlük ve eşitlik arayışlarının odağına yerleştiren paradigma kabul görmektedir. Bunun yanında gelişen kadın özgürlüğü ve insan hakları kapitalist modernitenin yol açtığı gelişmeler olarak değil, büyük bedeller temelinde gelişen demokratik uygarlığın temel dinamikleri olarak ayrılmaktadır.

h. Ekoloji, Demokratik Uygarlık Çağının bilinç ve yaşam formu olarak toplumda daha fazla karşılık bulmaktadır. İnsan-insan ve insan-doğa ilişkilerinin bir ekosistem oluşturacak tarzda yeniden düzenlenmesi temel bir mücadele alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Ekolojiyi bir toplumsal yaklaşım ve yapılanma temelinde ele almak daha çözümlayici bir yaklaşım olarak benimsenmekte, sistemin çevrecilik sınırlarında tutma yaklaşımı aşılmakta, sistemin en derin sorgulamasına gidilen bir alan olmaktadır.

Geniş açılımını Önder Apo'nun beş ciltlik savunmalarında ortaya koyduğu ve çerçevesini böyle çizebileceğimiz Kürt halkının yeni zihniyet dünyası, demokratik uygarlığın zihniyet dünyasıdır. Halen gelişme aşamasındadır, ancak dönüşüm paradigmat düzeydedir. Devlet ne ret, ne de kabul edilmektedir. Kürt halkında temsili bulan ve devletle ne çatışma ne ilkesiz uzlaşma ilişkisine girmeyen, direngen ve gelişmeye açık demokratik uygarlık gerçeği, aynı zamanda devlet-dışı bir toplumsal örgütlenmeyi esas almaktadır. Başta kadınlar ve gençler olmak üzere tüm toplumsal kesimlerin kendi demokratik örgütlenmelerini yarattığı bu sistem, yurttaşların "Özgür Yurttaş Meclisleri"nde politikayı doğrudan belirledikleri, öz-güç ve öz-yeterliliğe dayanan, tarihsel örnekleri bulunan bir modelin güncelleşmiş halidir.

Bu model toplumu yeniden yaratmayı değil, sağlığına kavuşturmayı ve güçlendirmeyi hedeflemektedir. Toplumsal cinsiyet baskılarını reddetmekte ve kadın özgürlük mücadelesini ana yöntem olarak benimsemektedir. Bu ekolojik sistem bir devlet değil, top-

lumun devlet dışı örgütlenmesidir. Tüm toplumsal farklılıklara demokratik zenginlik perspektifiyle yaklaşmaktadır. Devletçi uygarlığın yaşadığı pratik ve paradigmal kriz karşısında nder Apo'nun sunduğu bu model alternatif toplum modeli olarak hem toplumun doğasına en yakın, hem de gerçekleşme olasılığı en yüksek modeldir.

5-KÜRTLERDE ÖZGÜRLÜK ZİHNİYETİ

Önder Apo 90'lı yılların sonundan itibaren gerek Kürt Özgürlük Hareketi içinde, gerekse de Türkiye rejiminde yaşanan tıkanmayı görmüş ve bunu taktik manevralarla aşılabilecek bir politik tıkanıklık olarak ele almamıştır. Daha köklü yaklaşmıştır. Devletçiliğe dayalı tarihsel-toplumsal paradigmanın iflası olarak yorumlamıştır. Bu yüzden Kürt Özgürlük Hareketinin yaşadığı zihniyet dönüşümü paradigmatik düzeyde olmuştur. Geliştirilen tahliller ve çözüm önerileri derinlikli bir sistem analizine dayanmaktadır. Bu yüzden ulaşılan çözümler de sadece Kürt sorunuyla sınırlı olmamıştır. Kapitalist moderniteye alternatif bir uygarlık modeline ulaşılmıştır. Tüm Kürt halkı tarafından büyük bir coşkuyla sahiplenilen, Rojava'da inşası sürdürülen "Demokratik Özerklik" bu modelin pratikleşmesidir. Kürt halkı bu model temelinde kendisi için istediğini, işçiler, emekçiler, köylüler, farklı inanç grupları, farklı kültürler ve farklı halklar için de istemektedir.

Önder Apo tarafından devlet odaklı paradigma aşılmıştır. Yeri-ne Demokratik-Ekolojik ve Cinsiyet Özgürlükçü toplum paradigması oluşturulmuştur. Tüm demokratik taleplerine rağmen Kürt Özgürlük Hareketi'nin sistem tarafından kabul edilmemesi, bu paradigmanın niteliğiyle ilgilidir. Kürt halkının ana dilde eğitim, ifade ve örgütlenme özgürlüğü, demokratik özerklik gibi asgari taleplerinin şiddetle bastırılmaya çalışılmasının ve batının buna her boyutta destek sunmasının başka bir izahı yoktur. Oysaki bu talepler batı demokrasisinde olmazsa olmaz demokratik haklardır.

Göründüğü kadarıyla devletçi sistem küresel çapta yaşadığı ağır krizden çıkış yolu aramaktadır. Bu yollardan biri de demokratik uygarlık dinamikleriyle uzlaşmadır. Dünyanın birçok ülkesinde ulus-devlet artık toplumu yönetememektedir. Merkezi yönetimlerin pek çok yetkisi yerel yönetimlere devredilmektedir. Sivil toplum örgütlenmelerinin inisiyatif alanları genişlemektedir. Farklılıklar kendilerini ifade tarzlarını yaratmaktadır. Bu gelişmeler devletlerce artık engellenememekte, kabul edilmektedir. Bu durum söz konusu uzlaşmanın bir sonucudur. Bu elbette ki devletin demokratikleşmesi değildir. Başka çaresi kalmayan devletin demokrasiye duyarlı hale gelmesidir. Yoksa tarihte 'Demokratik devlet' var olmamıştır, doğası gereği olamaz da. Devletin demokrasi ile uzlaşmak zorunda

kalması; küresel sistemin 21. yy. planlamasını da belirlemektedir. “Yerelleşme” bu planlamanın stratejik kavramı olmaktadır.

Toplum homojen bir yapıda değildir. Çok sayıda farklı topluluktan, kurum, kültür ve gelenekten oluşur. Bunların ortaklaştırılması, uyum ve bütünlüğünün sağlanması yine ilişkilerinde dayanışmacı, yapıcı bir tarzın kurulması gerekir. Toplumun bu realitesi karşısında ulus-devlet gibi aşırı merkezîyetçi bir siyasal yapı sık sık krizlere yol açmaktadır. O yüzden 1990’lardan itibaren kapitalist modernist sistem için merkezîyetçilikten uzaklaşma, merkezîleşmeyi hafifletme küresel bir yaklaşım haline gelmiştir.

Yine bunun yanında kadın özgürlüğü, toplumsal ekolojinin gelişmesi ve çevre bilinci, yurttaş hakları, yerelin güçlendirilmesi, örgütlenme hakkının korunması ve desteklenmesi, gençlik, çocuk ve dezavantajlı-ötekileştirilmiş grupların güçlendirilmesi, işsizlik, yoksulluk ve salgın hastalıklara karşı mücadele, politikaya katılım, denetim ve şeffaflık gibi birçok hayati konu gündeme yerleşmiştir. Bunlar hakkında küresel çapta zihinsel bir ortaklaşma ve ortak akla ulaşma süreci yaşanmaktadır. Bu konuların birçoğu BM. AB. gibi birlikler nezdinde kararlara da dönüşmüştür. Birçok boyutuyla pratikleşmeye de başlamıştır.

Ancak Kürtler üzerinde sömürgecilik yürüten devletler tüm bu gelişmelere kendilerini de kamuoylarını da kapatmışlardır. Kürt sorunundaki inkârcı ve imhacı yaklaşımları bunun temel nedenidir. Bu şekilde objektif olarak kapitalist modernitenin 21.yy. planlamasına da ters düşmektedirler. Kürt karşıtlığı bu devletlerde yerelleşme karşıtlığı ve demokrasi düşmanlığına neden olmaktadır. Tekçi, merkezîyetçi ve anti-demokratik bu rejimler sistemin küresel krizini de derinleştirmektedir. İran sistem için de, halklar için de büyük bir ağırlık teşkil etmektedir. Türk ulus-devletçiliği ise modernist sistem için artık bir yüküdür. Suriye mevcut durumuyla sistemin acizliğini ve akıl sınırlarının sığılığını ortaya koyarken; Kürt Özgürlük Hareketinin geliştirdiği “Demokratik Ulus Çözümü”nün tüm kuşatma, bastırma ve provoke etme çabalarına karşın yaşama kabiliyeti oldukça yüksek, dirençli olduğu kadar, barışçıl, demokratik, yapıcı ve kapsayıcı bir alternatif olduğunu kanıtlamaktadır.

Kapitalist modernite ve onun bölgedeki işbirlikçi ulus-devlet yapılarında bunlar yaşanırken, Kürt Özgürlük Hareketi büyük bir yenilenmeyi ve dinamizmi açığa çıkarmıştır. Yaşadığı paradigmat de-

ğişim kapsamında devletçi sistemin dayanak yaptığı kimi kavram ve kuramları yeniden tarif etmiştir. Çeşitli çevreler ve Kürt halkının düşmanları Kürtlerin kavram, kuram ve kurumlarına saldırmaktadır. Gerek çarpıtarak, gerek karalayarak, gerek kriminalize ederek gerçekleşemez, hayali ve boş olduklarını yaymaktadır. Bu temelde Kürt halkını ve Türkiye toplumunu kandırmaya çalışmaktadır. Bu kavramlara bir göz atacak olursak Kürtlerin ulaştığı özgürlük zihniyetinin içeriğini de ana hatlarıyla anlamış oluruz. Zira kavramlar önemlidir. Onları nasıl tarif ederseniz, sisteminiz de öyle oluşur. Paradigmal değişim temelinde yeniden tanımladığımız kavramlardan bazılarını en genel hatlarıyla şöyle özetleyebiliriz;

a-Hakikat Rejimi:

-Önceden Çizilen Yollardan Gidenler Aynı Sonuca Varırlar

Kavramları paradigmasal dönüşüm çerçevesinde yeniden tanımlamaya çalışırken ve onları kuramsal olarak belirleyip, somut hayata geçirirken hangi *yöntemi* esas aldığımız önemlidir. Çünkü bugüne kadar sistemi eleştiren kişi ve yapıların temel zaafı, sistemin dayandığı ve onu yaşatan yöntemin aynısını kullanmalarıdır. Hâlbuki o yöneme dayanarak inşa edilen toplumsal gerçeklik, aynı yöntemle ne kadar eleştirilse de aynı akibete uğramaktan kurtulamaz. Çokça bilindiği gibi “önceden çizilen yollardan gidenler yine aynı sonuca varırlar” ve bu bir kısır döngüdür. Bu nedenle yöntem sorunlarından kurtulmak veya aşmak köklü anlamlar içerir. İçinde yaşanan çağ ve uygarlıkla hesaplaşmayı gerektirir.

Toplumsal proje ve programları soyut şemalara ve yanlış tarih görüşlerine dayandırmak, en acı sonuçlarını reel sosyalizm pratiğinde göstermiştir. Temeli yanlış bir yöntemle örülen, gerekli düzeltmeyi yerinde ve zamanında yapmazsa, içeriğine göre bir yıkılışı yaşayacaktır. Hiçbir çağ, çağımız kadar bu kuralın doğruluğunu yaşamamıştır.

Kapitalist sisteme karşı alternatif bir sistem ve model geliştirirken yapılması gereken ilk iş, onun zihniyet formatlarından kurutulmasıdır. Bunların başında da empoze ettiği bilim yöntemi gelmektedir. Belki de hiçbir çağda kapitalist çağda olduğu kadar bilimin hâkim sistemle bütünleşmesine tanık olunmamıştır. Yönteminden içeriklerine kadar bilim dünyası, sistemin en büyük inşa ve meşruiyetini sağlayan güçüdür.

Hakikat ve doğruya ulaşmak için kullanılan günümüz bilimsel yöntemi özne ve nesne ayırımına dayanmaktadır. Nesnel yaklaşımı bilimsel yöntemin masum bir kavramı olarak algılamanın büyük felaketlere yol açtığı görülmektedir. Nesnellik iddiasındaki yöntemin doğurduğu pozitivist paradigma dogmatik yaklaşımla adeta toplumu nefessiz bırakmakta, yaşamın tüm alanlarında derinden bir yarılma yaratmaktadır. Pozitivizmin bilimsel hükümlerinden kurtulmadan başta ulus-devlet olmak üzere hiçbir iktidar hükümlerinden kurtulamaz.

Bilimsel yöntemin analitik zekâyı esas alarak duygulardan kopuk çalışması, temel yanlışlardan bir diğeridir. Oysa duygusal zekânın yaşamla güçlü bağlantısı ile yaşamın korunması mümkündür. Çünkü evrensel gelişim, zekâ ve öğrenmeyi çağırır. Bununla birlikte farklı doğalar sorununu da kavramayı gerektirir. Bağlantılı olarak evrensellik-görecelik, diyalektik-metafizik gibi yöntem ikilemleri de yeniden yorumlanmalıdır. Burada alternatif bir yöntem arayışından ziyade, yanlışlarla yüklenmiş, özgürlük değerlerinden uzaklaştırılmış yaşam sorunlarından çıkış yolunu aramak, hakikat rejimine ulaşmanın temel yolu olmaktadır.

b-Tarih:

-Tarih Canlı Bir Organizmadır

Tarih metodolojisi, pozitif bilim anlayışıyla parçalandığı için tarihsel ile günceli ayrı kategorilerde ele alarak toplumsal gelişmeyi adeta dondurmuştur. Tarih yönteminin, ayrı ayrı maddeci ve manevyatçı yaklaşımları doğayı, toplumu ve insanı birbirinden kopuk ve cansız ele alması, güncelin iktidar biçimlerini ve çözüm yöntemlerini hâkim kılmaktadır. Günceli fetişleştiren tarih yorumları, artık toplumsal gelişime ve değişime cevap vermemektedir.

Eldeki hazır reçeteleri tarih ve toplum analizleri olarak ortaya koymak, en bilimsel geçinen sosyal bilimcileri bile büyük sorumluluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Tarihsel gelişimde tahribe yol açan ve acı veren her gelişmenin arkasında, insanlığın moral değerlerinden kopmuş, neye ve kime hizmet ettiğini sorgulamayan bilim adamının plan ve programı vardır. Bunun da arkasında büyük yanlışlıklar, ölçsüzlükler ve adaletsizlikler yaratan sakat bir tarih ve toplum anlayışı bulunmaktadır.

Tarih ve toplum canlı organizmalardır. Bilimin katı determinist yasalarla tarih ve topluma uygulanması, sadece sakat yorumlara yol açmaz; aynı zamanda toplumu parçalayan bir rol de oynar. Tarihi, siyasal iktidarın etrafındaki önemli olayların kronolojisi olarak ele almak, daha fazla iktidarı güçlendirmiştir. Tarih bir bütün olduğu gibi, bu bütün içinde her parçanın ayrı bir yeri ve değeri vardır. Tarihin zaman ve mekân dışında ele alınması bütünü parçaladığı gibi, parçaların da değerini ortadan kaldırmaktadır. Oysa tarih en küçük topluluğun ve en sıradan bireyin kazanımlarının bir toplamı olarak gerçekleşir. Tarihsel gelişme kendi başına akarsu ve göletlerden ibaret değildir. Tarih, bir ana nehir gibi akar. Kaynağından olduğu kadar, yan kollardan da beslenerek çoğalır. Tarihsel akışın ana nehri birçok koldan beslenerek günümüze kadar gelir.

Sosyal bilimin en temel eksiklerinden biri, devletçi toplum dışındaki kalan diğer toplumsal kesim ve gelişmeleri görmemesi ve yok saymasıdır. Devletçi toplum da doğal toplumsal değerlerle iç içe ve çelişki halinde gelişmiştir. Toplumsal tahlillerin dar sınıfsal ve ekonomist yaklaşımlarla yapılması, gerçeğin bütünlüğünü sakatlamaktadır. Olguculuğa indirgenmiş bu tarih anlayışı, düzeltilmesi gereken temel bir sorundur. Tarihi zaman ve mekân değerleriyle ele alarak, doğa ve toplumu bütünlük içinde değerlendirmek demokratik seçeneği daha güçlü kılacaktır.

c-Devlet:

-Devlet İnsanı Alçaltır ve Özüne Yabancılaştırır

Devlet tarih boyunca uygar toplumun çekirdeği olarak rol oynamıştır. Çeşitli biçimlere bürünse de devlet, artık-ürün ve değer gaspını gerçekleştiren temel kurumdur. İktidar ve sermaye sahipleri tarafından ideolojik ve değişik zor araçları ekseninde oluşturulmuştur. Toplumu sömürü temelinde yönetmek için kullandıkları, hukuksal çerçeveye kavuşturulmuş en büyük egemenlik aracıdır.

İnsanlık tarihinin yalnızca son beş bin yılı devletlidir. İnsanlık yüz binlerce yıl devletsiz yaşamıştır. Modernist teoriler devletsiz toplum insanını 'ilkel ve geri' diye sunsa da devlete bulaşmamış bu doğal insanın mevcut devletçi insandan daha insan olduğu açıktır. Doğal toplumun devletçi toplum teorilerinde 'sürü-vahşi ya da ilkel toplum' şeklinde tanımlanması ideolojiktir ve devlete meşruluk yaratma amaçlıdır. Bir tefeci sınıf olan burjuvazinin kendini kültür-

lü ve görgülü, yoksul insanı da kültürsüz, kaba-saba, cahil ve görgüsüz olarak sunması aynı teorinin farklı bir versiyonudur. Modern insan, devlet dışında bir dünyanın var olabileceğini düşünemeyecek kadar güçsüzdür. Devlet, insanı alçaltır ve özüne yabancılaştırır. Toplumunu parçalayarak, iradesizleştirerek ve güçten düşürerek sürüleştirir.

Tarih boyunca devlet, bulaştığı tüm ideolojik ve sosyal hareketleri kendine benzeştirmiştir. Başlangıçta özgürlük-eşitlik ve adalet uğruna mücadele eden hareketlerin başarılı olduktan sonra bu amaçlarına ters düşmeleri bunun sonucudur. Hıristiyanlık ilk başta eşitlikçi, demokratik ve komünal bir harekettir. Devlete bulaştıktan sonra, özünden boşalıp bir engizisyon hareketine dönüşmüştür. İnsanlığın başına milliyetçiliği, faşizmi, nükleer ve konvansiyonel bombaları yağdıran Hıristiyan devletler, Engizisyon hareketinin takipçileridirler. Devleti her an yeniden üreten modern insan ilişkileri adeta bir engizisyonudur.

Din dışı ilan ettiği insanları yakan, parçalayan veya azgın nehirlere atan engizisyon, bir iktidar geleneği olarak, günümüz ulus-devletlerinde yaşanmaktadır. Uzun vadeye yayılmış devlet siyaseti olarak hukuk bunun meşru kılıfını hazırlamakla görevlidir. Geçmişte tanrı adına yakma, kazığa geçirme, boğma cezaları yağdıran engizisyon mahkemelerinin yerini ulus-devlet hukuku ve onun mahkemeleri almıştır. Vatanın ve devletin bölünmez bütünlüğü adına, milli hassasiyetler ve değerler adına Kürt halkına cezalar yağdırılması, yedi yaşından yetmiş yaşına kadar kadını ve erkeğiyle Kürtlerin çağdaş engizisyon mahkemelerinden geçirilmesi buna en çarpıcı örnektir.

İslamiyet'in ilk çıkışında bilinen anlamda bir devlet yoktur. Hz. Muhammed döneminde bir devletten bahsedilemez. Kurulan eşitlik-özgürlük ve adaleti sağlamaya çalışan, devletleşmeye de açık ancak daha çok koordine merkezini andıran bir yapılanma söz konusudur. "Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir" ilkesine göre çalışmaktadır. Hz. Muhammed'in hayatı da bu ilkeye göredir. Ölümünden sonra İslam dini Muaviye üzerinden devletleşmiş ve özüyle karşıtlaşmıştır. Bugün bile egemen olan, bu karşıt İslam'dır. Karşıt-İslam'ın yol açtığı Kerbela Vahşeti bir geleneğe dönüşmüştür. İslam devletleri, Suudi Arabistan ya da İran İslam Cumhuriyeti bu karşıt-İslam'ın modern Kerbela'larıdır. Dahası, yeryüzü bir Kerbela

haline getirilmiştir. Kerbela'da yaşananlar günümüz İslam devletlerinde misliyle tekrarlanmaktadır.

Özgürlük-eşitlik ve adalet idealinin devlete bulaşınca kendi karşısına dönüşmesinin son tarihsel örneği, reel sosyalizmdir. Sosyalist devlet, özgürlüğün girdiği çıkmaz sokaktır. Devlet sosyalizme bulaşınca sosyalizm, bir sol kapitalizme dönüşür. Oysa sosyalizm, devlet dışı olmak durumundadır. Bu, Demokratik Sosyalizmdir. Yeryüzü ancak Demokratik Sosyalizm ile özgürleşebilir.

Devlet, kimi solcuların öne sürdüğü gibi “kaçınılmaz kötülük” değil, kaçınılması gereken kötülüktür. Daha da artırılabilir bu tarihsel örnekler devletin, özgürlüğe vurulan bir pranga olduğunu göstermektedir. Kim ki özgürleşmek istiyorsa, devletten arınmalıdır. Özgürleşmeyi, devletleşme ile sağlamaya çalışanların bu çaba ile gelip dayanacakları son durak, yeni bir köleliktir. Zira devlet, iktidarın güçten düşürüp kontrol ve sömürü altına aldığı toplumu yönetme rejimidir.

Günümüzde iktidarın karışmadığı hiçbir toplumsal etkinlik yok gibidir. Aileye dek devlet sızmıştır. Zaten devlet ve iktidar toplumsal sorunların çözüm araçları olarak oluşmamışlardır. Küresel kapitalizmin geldiği aşama, devleti hem en yoğun uygulanan, hem en gereksiz araç konumuna sokmuştur. Ancak devletin gereksizleşmesi, zayıfladığı anlamına gelmez. Bu açıdan devleti iş ve rol koordinasyonu biçiminde yeni bir formülasyona ve tanımlamaya kavuşturmak, günümüz dünyasının en önemli tartışma konusudur. Doğru olan, genel güvenlik ihtiyacına ve kamusal alan hizmetine cevap veren, sınırlandırılmış, genel kamu otoritesi olarak tanımlamaktır.

d-Demokrasi:

-Demokrasi Toplumun Devlet Olmayan Öz-Yönetimidir

Demokrasi iktidara bulaşmamış devlet dışı toplumun kendi kendini, kendisi için yönetme rejimidir. Toplumun devlet olmayan öz-yönetimidir, toplulukların devletsiz kendini yönetebilme gücüdür. Toplum ancak demokrasi ile toplum olabilir. O nedenle demokrasi, doğal toplumun var oluş halidir. “Demokratik devlet” türü söylemler, iktidarı perdelemeye ve yutturmaya dönük söylemlerdir. Devlet ile toplum ve dolayısıyla devlet ile demokrasi, bir birine zıt olgulardır. Devlet büyüyünce demokrasi ve toplum zayıflayıp küçülür. Demokrasi ve toplum büyüdüğünde ise devlet ve iktidar

zayıflar. Diğer bir deyişle devletin alternatifi demokrasidir. Özgürlük ve eşitlik arayıcıları, tutarlı olmak istiyorlarsa devlet odaklı olmayan siyaset ve toplum biçimlerini esas almak durumundadırlar.

Devlet ve ona dayalı sınırlar demokrasiyi daraltır. Ama buna rağmen demokrasinin öncelikli ilgisi devlet ve sınırlara değil, yurttaşlığa ve yurttaş bilincine yöneliktir. Devlet, demokrasiyi sınırlandırdığında ve bu sınırlı haliyle kullanmaya başladığında ortaya “Temsili Demokrasi” çıkar. Demokrasinin devletçe tam sınırlandırıldığı hal ise faşizmdir.

Devleti yurttaşların bilinciyle, örgütlülüğü ve öz-yönetimleriyle sınırlandırdığımızda ortaya “Doğrudan Demokrasi” çıkar. Sadece demokrasi devletle alan paylaşır, onu sınırlayarak toplumun özgürlük alanını genişletir. Yani demokrasi dışında hiçbir rejim devleti hukuk içinde tutamaz.

Devletin kurumları kadar, demokrasinin de kurumları vardır. Bunlar çoğunlukla toplumun doğallığından kaynaklı, bir birini tamamlamaya ve yardımlaşmaya dayanan, ahlak ve gelenek temelli ilişkilerden örülü kurumlardır. Bir devlet kurumu gibi görünür olmayan ama toplumun her alanında toplumsallığa ruh veren kurumlardır. Devlete dayalı ilişkiler resmiyete ve güvensizliğe dayalıdır. Demokrasideki ilişkiler ise gayri-resmi ve güven odaklıdır. Devlette taraflar ilişkilerini resmi kontrat ile tasdik ederler. Demokrasi de ise onur olan söz ile sivil toplum örgütleri, demokrasi ve devlet arasındaki uzlaşmadan ortaya çıkmış demokrasiye yakın kurumlardır. Fakat demokratik yöntemleri, devletin idari yönetimiyle karıştırmamak gerekir.

- Devletler idare eder, demokrasiler yönetir.
- Devletler iktidara dayanır, demokrasiler kolektif rızaya dayanır.
- Devletlerde atama, demokrasilerde seçim esastır.
- Devletlerde zorunluluk, demokrasilerde gönüllülük geçerlidir.

Demokrasinin en yaygın tarihsel kurumu, direniştir. Devlete karşı direnen demokrasi çoğunlukla dağ, orman ve çöllerin derinliklerine çekilmiş, kent ve devlete bulaşmamayı esas almıştır. Manastir-dergâh-tekke düzenleri, aşiret örgütlenmeleri, sosyal hareketler bu direnişin yaygın görünümlerindedir. Kentlerde demokrasinin di-

renişi ise en sistematik haliyle yerel yönetimler üzerinden dile gelmiştir.

e-Ulus:

-Ulusun Pazar ve Devlet Etrafında Tarif Edilmesi Hatadır

Ulus, “Belirli bir pazar ve devlet sınırları içinde yan yana gelmiş, kader birliği oluşturmuş, dili ortak ve aynı tarihsel geleneğe sahip insanların meydana getirdiği geniş ölçekli bir aidiyet ve örgütlenme” şeklinde ifade edilir.

Bu kapitalizmin geliştirdiği bir tanımlamadır. Kapitalist toplum koşullarında en çok gelişen sosyolojik olgu ulus kavramıdır. Temel aidiyet duygusu, geçmişten farklı olarak aynı dinden olma yerine aynı ulustan olmaya kaymıştır. Dinsel bağlar ikinci plana düşüp, ulusal bağlar öne geçmiştir. Din fanatizminin yerini, ulusal fanatizm almıştır.

Kapitalizm her şeyi olduğu gibi, ulusu da özünden boşaltıp kendisine mal etmiştir. Toplumsal farklılıkları kapsayan bir üst kimlik biçiminde gelişme gösteren uluslaşma süreci burjuvalar tarafından saptırılıp, devlete bağlanmıştır. Kapitalist sınıfların iktidara el koyma aracı olarak kullandığı “ulus-devlet” ancak ulus formu devlete bağlanarak gerçekleştirilebilmiştir. Tarih boyunca toplum içerisinde hiçbir dayanağı bulunmayan, toplum tarafından sürekli şüpheyle yaklaşılan orta sınıf tüccar ve tacir kesimin en kirli yöntemlerle iktidarda elde ettiği konuma bu temelde meşruiyet oluşturulmuştur. Her ulus bir devlete mecbur kılınarak ulus-devlet eliyle uluslar milliyetçi cendere içerisine alınmış, en ağır sömürü, baskı ve katliamlarla karşı karşıya getirilmiştir. Ulus kimliği, ulus-devletin milliyetçilik dini ile en katı bir dogmatizm içerisinde herkese düşman bir kimlik olmuştur. Sonrasında tek tipleştirici, merkeziyetçi, inkarcı ve imhacı bir silah olarak halkların katliamında kullanılmıştır. Tarihin tanıdığı hiçbir toplumsal form kendi içerisindeki farklılıklara bu kadar müsamahasız davranmamış, kendi dışındaki topluluklara karşı bu kadar düşmanlık gütmemiştir. Ulus kimliği bir toplumun kimliği olmaktan çıkıp da bir sınıfın kimliği haline gelince, artık toplum kendisi için değil o sınıfın çıkarları için yaşamak zorunda kalmıştır. En yalın ifadeyle toplumsal kimlik ele geçirilerek toplum eliyle topluma karşı bir toplum kırım gerçekleştirilmiştir. Sırf dışı karşı değil ulusun kendi içerisindeki unsurlarına karşı da böylesi bir

tükenme, özünden boşalma ve tüm dinamiklerinden kopma dayatılmıştır.

Bu nedenler temelinde Ulusun pazar ve devlet etrafında tarif edilmesi hatadır. İnsanlığın klan-kabile-aşiret düzeyindeki toplumsal örgütlenme biçimleri neyse, bugün ortak bir kültür etrafında aidiyet duygusuyla bir araya gelen toplumlar da odur. Günümüz dünyasında, belli bir coğrafya üzerindeki insanların oluşturduğu ulus formu, klan-kabile-aşiret düzeyindeki toplumsal örgütlenme formlarının güncellenmiş geniş halidir.

f-Kapitalizm:

-Kapitalizm Bir Toplum Biçimi Değildir: Topluma Mal Edilemez

Hâkim tanımın aksine *kapitalizm* bir toplum biçimi değil, insanlığın yarattığı tüm değerleri gasp edip kendine mal eden bir istismar ve talan rejimidir. Bir toplumda kapitalist olarak nitelendirebileceğimiz bireylerin oranı yüzde onu geçmez. Bu yüzde onluk kesimin kimliğini toplumun tamamına mal edip, bunu da kapitalist toplum olarak adlandırmak akla aykırıdır.

Toplumun kapitalist olabilmesi için onu meydana getirenlerin en azından salt çoğunluğunun ya da ezici bir kesiminin kapitalist olması gerekir. Oysa hiçbir toplumda kapitalistlerin oranı yüzde onu, yüz de on beşi geçmez.

Kapitalistler Sümer'den beri var olagelmışlerdir ve her zaman toplumun çatlaklarında yaşamışlardır. Egemen hale gelmek içinse sürekli fırsat kollamışlardır. Kar ve sermaye için yapamayacakları hiçbir şey olmayan bu tüccar-tefeciler için toplumda taşınan en iyimser duygu; kalleş, güvenilmez, vicdansız ve ahlaksız olduklarıdır. Tarih boyu gerek egemenler, gerek ezilenler kontrol ve denetim altında tutulması gerektiğine inanılan bu kesimin ipini gevşetmeme yaklaşımını özellikle korumuşlardır. Dolayısıyla bunların öncülüğünde bir kurtuluş fikri bile söz konusu değildir.

Batı Avrupa'da feodalizmin en krizli sürecinde, kendilerini bir sistem olarak kurgulamaları toplumsal güçlerin hazırlıksızlık ve sistemsizlikleri kadar bu kesimlerin iktidar güçlerine yakın olmaları, para ve bilgi biriktirmeleriyle ilgilidir. Bin yıllar boyu bu kesimler iktidar sanatını icra edenlerin yanında, yakınında yer alarak egemenlerin iktidar tesis etme, ittifak geliştirme, zor aygıtlarını kullanma, meşruiyet oluşturma yöntemlerini izlemişler, karşıt güçleri tas-

fiye etme, denetimine alma, birbirine karşı kullanmada önemli dersler edinmişlerdir. Zaten ticari faaliyetin gereği olarak bu yöntemlere yabancı değildirlere. Örgütlenme ve siyaset yürütmede muazzam bir esneklikleri söz konusudur. Toplumdaki çelişkileri kullanma, ihtiyaçları tespit etme, boşlukları görme, fırsatları en verimli biçimde kullanma yetenekleri gelişkindir. Tarihin her kesitinde fırsatları kullanarak kendilerini güvence altına alma, bağımsızlaşma, kendi iktidar odaklarını yaratma girişimleri hep olagelmıştır. Ancak ne üst toplum ne alt toplum buna fırsat tanımamış zaman zaman çok sert yöntemlerle tasfiye edilmişlerdir. Toplumsal yaşamda belirleyici olma pozisyonuna girmelerine izin verilmemiştir. Ticaretin doğduğu ve geliştiği Ortadoğu coğrafyası bu temelde yerle bir edilmiş çok sayıda ticaret kentinin harabelerini barındırmaktadır.

Benzer şekilde “kapitalist ekonomi” türünden tanımlar da hatalıdır. Kapitalizm bir ekonomi değil, ekonomiyi talan rejimidir. Kapitalist sınıfı tefeci, istismarcı ve vurguncu bir sınıf olarak görmek daha uygundur. Bu sınıfın batı Avrupa’daki çıkışı aynı zamanda kapitalizmin çıkışıdır ve bu kesinlikle yeni bir ekonomik biçimlenmenin ortaya çıkışı değildir. Yenilik “bire al yüze sat” diye bilinen, kara ve sermayeye dönük kapitalistik faaliyetin ekonominin yerine geçirilmesidir. Oysaki ekonomi toplumun en demokratik ve öz eylemliliği olarak gelişmiştir. Özü de budur. Başta kadın olmak üzere toplumun tüm kesimleri için ekonomik faaliyet kendini yapılandırmanın, sürdürmenin, işlevsel kılmanın en temel alanıdır. Toplumun en vazgeçilmez, en temel, en demokratik eylemidir. Direkt toplumun sürdürülmesi ve geliştirmesi amacına bağlı olmak durumundadır. Bu da onu en komünal yani en toplumsal faaliyet haline getirir. Bireysel ve tekel ekonomisi diye bir ekonomik yapılanma olamaz. Bu ekonomi dışında ayrı bir tanımı ve yaklaşımı gerektirir.

Kapitalizmin uygarlıkta farklı ve değişik bir aşama olması özülle değil, biçimiyle ilgilidir. Uygarlığın başından beri var olan iktidar ve sermaye amaçlı temel yapı ve kurumlar devralınmakla kalmamış daha da geliştirilmiştir. Bu anlamıyla kapitalizmin sorunları çözme temelinde ortaya çıktığı, ilerici olduğu tam bir safsatadır. Kapitalist uygarlıkla toplumsal sorunlar aşılacak şurda kalsın içinden çıkılmaz bir hale gelmiştir. Ekonomik tekelcilik olarak kapitalizm 15.yy.la birlikte iktidar tekelini de ele geçirmiş, liberalizmle bilim, felsefe, din gibi tüm disiplinleri denetimine ve hizmetine alarak, maddi-

manevi tüm alanlarda bunu kurumsallaştırıp hâkimiyet kurmadığı tek bir alan bile bırakmamıştır. Sermaye ve iktidar tekeli yanında; milliyetçilik, bilimcilik, cinsiyetçilik ve dincilik temelinde ideolojik ve zihni alanda da sıkı bir tekel geliştirmiştir.

Bu anlamda diyebiliriz ki kendini diğer uygarlık aşamalarından çok farklıymış, çok ayrıymış gibi sunan kapitalist uygarlık tarihsel süreç içinde ortaya çıkan en büyük tekelleşmedir. Doğal topluma karşıtlık temelinde ortaya çıkan iktidar ve sermaye tekelinin en gelişkin, en örgütlü, en kurumsal ve kendini topluma en fazla yedirmiş halidir. Ekonomik, politik, askeri ve ideolojik alanlarda kendini hakim kılan, aslında bunların hiç biriyle doğrudan ilgisi olmayan tekelcilik, kar ve sermaye düzeni olarak kapitalizm ne ekonomidir, ne de yeni bir toplumsallığı ifade eder. Esası tüm toplumsal alanları, insanlığın ortaya çıkardığı tüm gelişmeleri kendi kontrolüne alan, kendine mal eden, kendi yaratıymış gibi gösteren gerçekte ise bunlara karşıtlık temelinde vücut bulan bir tekelleşme formudur.

g-Ulus-Devlet:

-Her Ulus-Devlet Faşist Devlet Olma Potansiyelini Taşır

Ulus-devlet, demokrasi ve hatta cumhuriyetin inkârı temelinde vücut kazanmaktadır. Hiçbir devlet biçimi ulus-devlet kadar ideolojik, hukuki, siyasi, ekonomik ve dini zırlara bürünmemiştir. Bunun temel nedeni, yine çok kalabalıklaşmış sivil, askeri bürokrasiye geçinme kapısı olmasıdır. Ulus-devlet, öz itibarıyla toplumun devletle, devletin toplumla özdeşleşmesi olarak tanımlanır ki, faşizmin tanımı da budur.

Ulus-devlet söylendiği gibi toplumların yararına gelişen bir örgütlenme biçimi değildir. Aksine tüm toplumsal özgürlüklerin baş düşmanıdır. Ulus-devlet siyasi ve zor aygıtlarının burjuva sınıfının egemenliğinde tekelleşmesi biçiminde tanımlanabilir. Dolayısıyla ulus-devlete kapitalizmin en büyük tekel merkezi demek doğru olacaktır. Katı merkezîyetçi, bürokratik iktidar anlayışıyla her zaman için çoğulculuğa karşıtlık çerçevesinde gelişme göstermiştir. Bu yüzden de teklîğe sarılmıştır. Ulus-devlet altında toplumsal tüm farklılıklar yok edilmiş, özgürlükler ortadan kaldırılmıştır. Tek devlet, tek vatan, tek bayrak, tek dil, tek ses, tek renk ulus-devletin temel sloganı haline gelmiştir. Tüm kültürler teklik olgusuyla nere-

deyse tümünden tasfiye edilmiştir. Bu anlama da gelen kültürel soykırımın ulus-devlet altında halen devam ettiğini söylemek mümkündür.

Burjuvazinin milliyetçi ideolojiyle kutsadığı ulus-devlet halkın ya da ulusun güç olduğu devlet değildir. Aksine devletin merkezileşmesiyle halk üzerindeki otorite daha yaygın ve derin hale getirilmiştir. Devletin toplum üzerindeki hâkimiyetinin en fazla derinleştiği ve sistematik hale geldiği dönem ulus-devlet dönemidir. Ekonomik, sosyal ve kültürel araçların kapsamlı kullanılarak bioktidarın geliştirildiği dönem böyle başlamıştır.

Diğer yönüyle ulus-devlet, kapitalist sınıfın geliştirdiği tarihin en kapsamlı tefecilik örgütüdür. Ulus, özünden boşaltılıp homojenleştirilerek devletle özdeşleştirilmiştir. Ulus-devlet sınırları, ulusal burjuvazinin pazar sınırıdır. Bu pazar, milyonlarca insanın uğruna gözünü kırpmadan öldüğü “kutsal vatan” haline getirilmiştir. Faşist devlet ise ulus-devletin pazarda girdiği rekabet halidir. O nedenle her ulus-devlet, aynı zamanda bağrında faşist devlet olma potansiyelini taşır.

Kapitalizmin bir dönem kullandığı ulus-devlet, paranın, mali sermayenin yerküre üzerindeki dolaşımını hantallaştırdığı için kapitalist modernite tarafından çöpe atılmaktadır.

h-Milliyetçilik:

-Milliyetçilik Ulus-Devletin İdeolojisi veya Dinidir.

Ulus-devlet ne kadar kapitalist modernist ise *milliyetçilik* de o denli modernist dindir. Pozitivist felsefenin toplumsal dini olarak hazırlanmıştır. Yurtseverliği bu anlamda toplumsal doğa olarak, ulus toplumunun zıddı olarak düşünmek gerekir. Milliyetçilik ise bu yönüyle en anti-ulus ideolojidir.

“Kapitalizmin gelişim aşamasında ortak dil ve geleneklerle çevrili bir sınır, ideal birikim için tercih edilen coğrafi büyüktür. Kutsal vatan anlayışı değil, elverişli kâr, birikim alanı kavramı esastır. Dış rakiplerine kapatılan bu alan sermaye birikimini güvene almak, iktidarını güçlendirmek için idealdir. Milliyetçiliğin doğuşu bu maddi gelişmenin sonucudur. Laiklikle -dünyalaşma- dini zihniyetin gerilemesi yeni bir ideolojik örtüye ihtiyaç gösterir. Milliyetçi ideoloji ulus olgusu ile bağlantısı nedeniyle hızlı gelişme gösterir. Özünde eskinin etnik -aşiret-

duygusunun daha geliştirilmiş bir biçimi olarak düşünülmesi gereken milliyetçilik, ortak etnik duygu ve dinin yerini tutan bir inanç hizmeti görür. İçerde farklı etnik, mezhep, din vb. ideolojik unsurlar, dışarıdan ise diğer benzer olgu ve toplumsal sistemlere karşı baskı ve sömürü başlatılınca, milliyetçilik üstün ırk anlayışına büründürülmüştür. Milliyetçiliğin fanatik halı, şovenizmdir. Şovenizm, militarist milliyetçiliktir. Milliyetçilik, ulus-devletin gerek oluşturulmasında, gerekse sürdürülmesinde kaynak görevini yürütmüştür.

Devlet, özellikle ulusal devlet, o kadar kestirmeden kâr, aşırı kâr getirme sihrine sahiptir ki, ulus-devlet ideolojisi olarak milliyetçilik, hiçbir mitolojik, felsefi ve dini kavrayış ve inancın erişemeyeceği boyutlarda bir inanç ve iman akımı haline getirilir. Tüm ilgili gözleri ve yürekleri adeta kör eder. Milli gerçekliğin abartılmış figürleri dışında hiçbir değer anlamlı gelmez. Kutsallık yalnız milli değerlerin abartılmış unsurlarında gizlidir. Buna karşılık yurttaş olarak birey adeta ortaçağ tarikatlarına üye yapılır gibi, 'devlet tarikatına' bağlanmaya çalışılır."⁽²⁾

Her ulusu bir devlet, her devleti bir ulus ile nitелеmek milliyetçiliğin en tehlikeli yanlarından birisidir. Binlerce yıl birlikte yaşayan kültürler ve halklar bu yaklaşım sonucu birbirleriyle kanlı bıçaklı hale getirilmiş, sonu gelmez savaşlar ve yıkımlara sürüklenmiştir.

Milliyetçilik dini ulusal pazarı kutsar. İslamiyet'teki mümin ne ise milliyetçilikteki müşteri de ulusal pazar için odur. Bireyi devlete ibadet eden bir kula dönüştürür. Yoksul ama milliyetçi Türk'ün, kendisini sömüren devlet için "Allah devletimize zeval vermesin" demesi, yaratılan bu kulluk ve kölelik ile ilgilidir.

Burjuvazi milliyetçilik ideolojisiyle halkın kendi değerleriyle ve kültürüyle vatanında özgürce yaşama özlemin çarpıtıp çıkarları doğrultusunda kullanmıştır. Halklar tüm tarih boyunca yaşadığı toprakları ve özgürlüklerini savunma içinde olmuşlardır. Toplumsal var oluş, bu direnişi ve savunmayı gerektirir. Milliyetçilik halk ve vatan savunması yerine içerde halka baskı ve dışa karşı ise saldırganlık zihniyetini bir hastalık gibi toplum içinde yaymıştır. Milliyetçi-devletçi uluslaşma ve ulus-devletlerin insanlık açısından bir hastalıklı durum olduğu günümüzde daha iyi anlaşılmalıdır.

ı-Demokratik Ulus:

-Demokratik Ulus İrsal Temele Değil, Eko Sistemsel Temele Dayanır.

Ulus diğere toplumsal formlar gibi hem inşa edilmiş, hem toplumsallığın doğal evrimiyle iç içe gelişmiş olup toplumsallığın en kapsamlı örgütlenmesini ifade etmektedir. Toplumsal farklılıkların kendisini üst düzeyde ulus ile ifade etmesi özgür kimliklerin inşa edilmesi kapsamındadır.

Demokratik ulus, devlete bulaşmamış, aynı ekosistemi paylaşan çeşitli etnik, dinsel ve kültürel yapılardan meydana gelmiş bir toplumsal biçimdir. Devlete bulaşıp doğallığını yitirmiş ulus karşısında, asıl doğal ulusu temsil eder. Ulus- devletteki gibi irsali temele değil, ekosistemsel temele dayanır. “Ekosistem” ulusu meydana getiren insanların içinde yaşadığı coğrafi, kültürel ve politik ortamdır. Doğa ve toplum, karşılıklı oluşturucu diyalektik içinde ekosistemi oluştururlar.

Ulus kimliği kavim kimliğinin bir adım ötesidir. Ulusu pazar etrafında örgütlenen bir birlik ve toplumsal form olarak görmek yanlışlıdır. Bu tanımlama burjuvazinin kendini ve ulus-devleti meşurlaştırmasıdır. Ne yazık ki sosyalistler de bu tezi esas almışlardır. Hâlbuki etnisite tarihin en özgür ve canlı birimleridir.

Eğer uluslaşma etnisitenin halkların, bireylerin birbirleriyle sıkı ilişki ve ortak çıkarlar etrafında örgütlenmesiyse, toplumun konfederal biçimde genişliğine ve derinliğine tümüyle örgütlenmesi o toplumu demokratik ulus haline getirir. Uluslaşma bu biçimiyle daha kapsamlı ve yoğun hale gelmiş olur. Demokrasiyi, eşitliği, adalet ve imkânlarını paylaşan demokratik ulus haline gelinir.

Demokratik ulus, kapitalist modernitenin ulus-devletçi yapılanmasına karşı toplumu devlete bağımlı olmaktan çıkararak alternatif sistemdir.

Demokratik ulus, kimlikleri ucu kapalı-katı tanımlamalarla ele almayıp esnek yapılanmasıyla toplumun her kesiminin, etnik, dinsel, sınıfsal, cins ve gurup-birey kimlikleriyle eşit katılımını ve toplumdaki tüm farklılıkların kendini özgürce ifade etmesini esas alır. Bireyin ve toplumun devlete bağımlılığını reddeder. Devletin sadece zorunlu genel işlerde rol oynamasını öngörür. Toplumsal sorunların devlet mekanizmasıyla değil toplumun öz örgütlülükleriyle çözülmesini amaçlar.

Demokratik ulus sadece hukuka dayanmaz esas olarak toplumun ahlak ve vicdan ilkesine dayanır. Bunun yanında toplumun doğrudan demokrasi temelinde komünlere, meclislere, kooperatif ve akademilere dayalı iradeleşmesini esas alır. Demokratik Uluslaşma yeni bir toplumsal kimliktir ve ideolojik bağımsızlık üzerinde yükselir.

Ulus-devlette bireyin devlet üyeliği olan yurttaşlık, demokratik ulusta bireyin ekosisteme sadakati olur. Devlet üyeliği olarak yurttaşlık, zorunlu askerlik ve vergi gibi görevlerin yerine getirilmesini de içeren resmi bir ilişkidir. Demokratik ulus yurttaşlığı ise temelde ahlaki bir ilişkidir. Toplumun toplum yapan temel dinamik de, bu ahlaki ilişkilerden oluşur.

i-Ulusal Devlet:

-Ulusal Devlet Birçok Ulusa Dayanan Devlettir

Tek ve homojen bir ulusa dayanan ulus-devletten farklı olarak birçok ulusa dayanan devlettir. Değişik uluslar yan yana gelir ve oluşturdukları devletin adıyla anılır. Demokrasiyle ve dolayısıyla toplum ve onun formu olan ulus ile uzlaşan devletin görünümüdür. Demokratik uygarlık çağının demokrasiyle sınırlandırılmış devletidir. Değişik ama aynı ekosistemi paylaşan uluslardan meydana gelmiş, demokratik ulusun devlet ile uzlaşmasından doğar. Bu uzlaşma demokratik ulusun devlete teslim olması değil, devleti sınırlandırması temelinde gelişen bir ilişkidir.

Ulusal devlet, demokratik ulusu meydana getiren uluslar, inançlar ve kültürler karşısında nötr davranır. Kürtlerin mevcut statüye alternatif olarak öne sürdükleri model, ulusal devlettir.

Sistemler, kavramlardan ve bu kavramlara göre geliştirilen politik, ahlaki ve resmi ilişkilerden meydana gelirler. Kavramları, sistemlerin genleri olarak da görebiliriz. Gen'in, hücreye, hücrenin organına, onun da bir sisteme dönüşmesi nasılsa, kavramın kurama, kuramın da kuruma dönüşmesi benzerdir. Aynı diyalektik, Kürt halkının yarattığı kurumsal yapıların arka planındaki kuramı oluşturan kavramlar için de geçerlidir. Geline aşamada Kürtler artık çağla ve kapitalist modernite ile hesaplaşmaktadır. Özgürlükçü, demokratik ve ahlaki bir sistem geliştirerek "Özgürlük mümkün" demektedir.

6- KÜRDİSTAN'DA SİYASET GERÇEĞİ

Ortadoğu genelinde egemen olan ölçüler, talepler, başvuru yöntemleri ve hâkim zihniyet yapısı ağırlıklı olarak 20.yy.a aittir. Dolayısıyla Ortadoğu'daki çözüm arayışlarının olağanüstü olması bir zorunluluktur. Her şeyden önce var olan ölçüler ve zihniyet çerçevesinde bir çözümün açığa çıkması mümkün değildir. Çözüm arayışlarının kapitalist moderniteyi aşan düzeyde olması gerekmektedir. Sistemin kopyasına dönüşmüş yapıların; egemen olanı taklit ederek çözüm bulmaları mümkün değildir. Tüm kötülüklerin anası olan devleti ele geçirerek, sorunları çözmek mümkün olmadığı gibi, devlete karşı devlet anlayışı da çözüm değildir. Aksine bunlar bölgedeki kördüğümün asıl nedenleridir. Bu yüzden Ortadoğu sorunlarına çözüm aramak her şeyden önce şimdiye kadar şekillenmiş olan zihniyet ve vicdan kalıplarında bir değişimi zorunlu kılar.

Toplumsal sorunların çözümü içseldir; iç dinamiklere dayalı olmak zorundadır. Dış dayatmalar ve müdahaleler Irak, Libya, Suriye, Filistin, Afganistan örneklerinde olduğu gibi sorunları çözmemektedir. Biçim ya da ad değiştirerek derinleşmesine, kangrenleşerek tüm bölgeye yayılmasına neden olmaktadır. Çünkü sosyal, sınıfsal, etnik, dinsel vb. sorunları ezerek çözmek mümkün değildir. Bu olgu 21.yy.da net olarak kanıtlanmıştır. Diyalektiğin “hiçbir şey yoktan var edilemez, var iken yok edilemez” gerçekliğinin en fazla tekabül ettiği alan toplumsal alandır. Hem tarihsel gerçekliğin, hem de acımasız yıkımlarla geçen 20.yy.ın kanıtladığı olgu budur. İnsanın ulaştığı sosyal, siyasal, kültürel düzey de etnik, dini veya mezhepsel grupların soykırıma tabi tutularak, topyekûn yok edilmesine izin vermemektedir.

Bunlar geçmiş yüz yılın çözüm yöntemleriydi. Günümüzde halen kanayan Ermeni yarasında ve Nazi toplama kamplarının mantığında yine İsrail-Filistin sorununda böylesi çözüm arayışları yatmaktadır. 29 Kürt isyanı da bu gerçekliğin ifadesidir.

Kürtlerle Beraber Ortadoğu da Zayıf Düşmüştür

Kapitalizmin 19.yy. aşamasından sonra ulus-devletler eliyle yürütülen bu inkâr-imha ve soykırım siyasetine bölge halkları içinde en fazla ve en acımasız tabi tutulan Kürtler olmuştur. Uluslararası sistemin desteği ve teşvikiyle kurulup yürütülen bu siyaset sonucu

zayıf düşen ve tahrip olan sadece Kürtler ve ülkeleri olmamış tüm bir Ortadoğu zayıf düşmüştür.

Kapitalist uygarlıkta Kürtlerin payına düşen inkâr edilmek ve topyekün tarihten silmek olmuştur. Oysa 19 ve 20.yy. Doğu Asya da ulusal hareketlerin ve devletlerin doğuş çağıdır. Türkiye’de M. Kemal TC adına ulus devletini kurarken; Rusya’da proleter devrim ve sosyalizm adına yeni bir sistem kurulmuştur. Arabistan’da yeni ulusal devletler oluşturulmuştur. Dünyanın ve özellikle Ortadoğu’nun haritası yeniden çizilmiş, Kürtlere bu haritada yer verilmemiştir. Bu harita içindeki yerleri, vatanları dört parçaya bölünerek belirlenmiştir: Vatansızlık... Toplum olarak adları ve varlıkları anılmamıştır. Siyasi gerçeklerden uzak, dağılmayı ve kültürsüzlüğü yaşayan Kürt egemenleri ciddi bir direnç gösterememiştir. Yapabildikleri Fransızların teşviki ile Sevr delegasyonuna bir dilekçe vermek olmuş, sonrasında da sistem içinde yer bulabilmek için Kürt soykırımında yer almaktan çekinmemişlerdir.

Sonuçta Kürtlerin inkârı üzerine inşa edilen sistem, 20.yy. sona ererken daha tehlikeli bir Kürt sorunuyla karşı karşıya kalmıştır. Ulus-devletlerin doğuş çağı olan 20.yy.da Kürtlerde modern anlamda ciddi bir milliyetçilik gelişmemiştir. Milliyetçilik ulus devletin körüklediği bir olgudur. Kürtler modern çağın ulus-devletini kuramadıkları için milliyetçiliği körükleyen ve resmi politika olarak kurumlaştırarak dayatan politik bir güç ortaya çıkaramamışlardır. 19. ve 20.yy.da gelişen isyanlar yerel düzeyde parça parça tepkiler biçiminde gelişmiş, bunlara öncülük eden liderlerin ve çok sınırlı bir aydın çevrenin dile getirmek istedikleri “Kürt Ulusal Mücadelesi” hiç bir zaman pratik-politik bir düzeye ulaşamamıştır.

Gelinen aşamada PKK’nin geliştirdiği direniş, Kürtlerin inkârına imhasına dayalı statükoyu parçalamıştır. Bu mücadele sürecinde yaşanan toplumsal altüst oluş her yönüyle yeni bir siyasal anlayış ve bakış geliştirmiş, Kürtlerde direngenliği kültür haline getirmiştir. Bu gerçeklik PKK öncülüğünde 20. yy. statükosuyla çatışarak gelişmiştir. Bu nedenle mevcut durumda bölgedeki çözüm ancak geçmişin her yönüyle aşılmasıyla ve demokratik, özgürlükçü değerlerin hâkim kılınmasıyla mümkündür.

Kürtlerin PKK öncülüğünde yükselttiği direniş 20.yy. boyunca dayatılan imha-inkâr siyasetine karşı varlığını ve onurunu koruma çabasıdır. Kürt realitesinin kabulü bu çerçevede gelişmiş ve inkâra

dayalı statüyü yerle bir etmiştir. Irak'ta Kürt federalizminin kurulması, İran'da cılız da olsa Kürtlere yönelik atılan kültürel adımlar, Suriye'de Kürtlerin kendi demokratik sistemlerini kurmakta ortaya koydukları başarı, Türkiye'de demokratik siyasal çözüm temelinde Önder Apo ile görüşmelere başlanması Kürtlere dayatılan yüz yıllık inkâr ve imha siyasetinin çöktüğünün ve aşıldığının göstergeleridir.

Mevcut durumda Kürtler, gelişen, güçlenen dinamik bir halk durumundadır. Çağdaş örgütlülüğü, kurumları, devletçi sınırlara ve kalıplara takılmayan yaklaşımlarıyla Ortadoğu'nun da değişim, özgürleşme ve demokratikleşmesinin motorudur.

“Birey Olarak Varsın Ama Toplum Olarak Yoksun”

Kürt sorununda en katı ve inkârcı devlet olan Türkiye Cumhuriyeti verilen mücadele temelinde Kürtleri halk olarak tanımak zorunda kalmıştır. Sorunlu olsa da İran'ın yönelimi de aynı yöndedir. Suriye'de Kürtleri yok sayan hiçbir çözümün hayat bulamayacağı gün gibi açıktır. Irak'ta ise Federal devletin bir parçasını Kürtler oluşturmaktadır. Tüm bu gelişmeler Kürtler açısından tarihsel önemdedir. Bunlar inkârcı-imhacı statünün aşıldığının somut ifadeleridir. Fakat henüz sorunun kendisi çözülememiştir. Günümüze kadar yürütülen direniş ve mücadele ancak inkâra dayalı statünün aşılmasını ve Kürtlerin halk olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Ancak sıra bu halkın statüsü ve haklarına gelince sorunlar baş göstermekte, yasaklar, baskılar anti demokratik ve faşizan uygulamalar gündeme gelmektedir.

Kürt halkının kurumsallaşıp gelişme ve kendi geleceğini kendi eline alma hakkı ve talebi görmezden gelinmekte ve yok sayılmaktadır. Bireysel haklar derekesine indirilmek istenmektedir. Bu açık ki inkâr ve imha siyasetinin farklı bir biçimde sürdürülmesinde ısrardır. Başka bir deyişle “birey olarak varsın ama toplum olarak yoksun” denilmektedir. Oysa Kürt kimliğinin tanınması demek, Kürt halkının haklarıyla birlikte tanınması demektir.

20.yy'ın son dönemlerinden itibaren insanlığın çözümlendiği veya çözümünü aradığı birçok toplumsal sorunun 200 yıllık kanlı bir geçmişi vardır. Her birinde zor eksenli, yok etmeyi amaçlayan politikalar izlenmiştir. Ezen ezilen, haklı haksız, herkes zarar görmüştür. Sonuçta yaşananlar acı da olsa barış ve çözümünü bulmuştur. Tarihin aktığı yer barışçıl çözümdür.

Kürt olgusunda da aynı sonucun yaşanması kaçınılmazdır. Hiçbir güç tarihin akışını durduramaz. Kürt sorununda çözüme doğru giderken de aynı diyalektik işlemektedir. Kürtler yüzyıla yayılan büyük bedeller ve acılara mal olan direnişleri ile yok etme politikalarının yanlış olduğunu ve sonuç alamayacağını kanıtlamışlardır.

Gelinen noktada Kürtlerin varlığı kabul edilmekte, ancak kabul edilen bu gerçeğe statü tanınmak istenmemektedir. Bir halk haklarıyla vardır. Hakları genel ve hukuksal güvenceye alındığında statü kazanır. Statüsüzlük ise çözümsüzlükte ısrardır.

Ulus-devletin otoriter yapısı ve despotik uygulamalarında ısrar, verimsizleştiği ve zarar verdiği için anlamsızlaşmıştır. Çözüm için uluslar arası konjonktür uygundur. Demokrasi temel bir anlayış ve yöntem olarak derinleşmiş, devlet ve toplumların ortak paydası haline gelmiştir. Kürt toplumunda gelişen güçlü toplumsal uyanış ve kimlik bilinci, güçlü demokratik bir kültürle uluslaşmayı ortaya çıkarırken; yeni bir toplumsal sözleşmeyi ve ilişkilerde düzenlemeyi zorunlu kılmaktadır.

Kürt sorunu demokrasi sorunudur. Toplumun demokratikleştirilmesi, demokrasinin anayasal sistemle güvence altına alınması çözüm için en önemli adımdır. Fakat bu temel doğruyu öne sürerek genellemeci bir yaklaşımla Kürt sorununu, demokrasi sorunlarının içinde belirsizleştirmek çözüme hizmet etmeyecektir. Kürtleri yok saymak en gaddar ve en kolaycı yaklaşımdır. Ancak Kürtleri sözde varsayarak kimlik, dil ve kültür haklarını yasal güvenceye kavuşturmamak da, çözüm yol ve yöntemlerini saptırmanın başka biçimidir.

Kürt sorunu konusunda yaşanan onca deneyime rağmen hali hazırda bir çözüm açığa çıkmamıştır. Çözüm adına yürütülen tartışmalar umut verici olmakla birlikte yetersizdir. Yine Kürtçe konuşma ve görsel-yazınsal yayın gibi konularda yasakların esnetilmesi sorunu çözmez. Katı inkâr politikalarını köklü reformlarla aşmak şarttır. Çünkü esnetilen yasaklar sistemsel reform ihtiyacının değil restorasyon arayışlarının sonucudur.

Aynı şekilde Kürt sorununu ekonomiye indirgeyerek az gelişmişlikle izah etmek ve çözümü ekonomik kalkınmada aramak da çözüm değildir. Kürt sorununun çözümünde öncelikli iş cesur, doğru ve bütünlüklü bir tanıma ulaşmaktır. Kürt sorunu ve çözümü konusunda yaşanan kafa karışıklıklarının giderilmesidir.

Eğer Kürtler bir halk olarak tanınacaksa dil, kimlik, kültür vb. özgür gelişim imkânları ve kolektif haklarıyla tanınma zorunluluğu vardır. Yasaklar, baskılar ve sorunu saptırıcı yaklaşımlar olduğu sürece meşru savunma temelindeki her tür direniş ve başkaldırı Kürtler için kutsal bir hak ve görev olarak değerini koruyacaktır.

Tarif ve Niyet

Ortadoğu'da sömürgeci ve işbirlikçi rejimler Kürt gerçekliğini yok saymayı ve kesilip atılacak bir sorun gibi göstermeyi esas almışlardır. Bunu aydınlar, akademisyenler, sanatçılar, bilim insanları ve medya da bu biçimde ele almıştır. Bunun nelere yol açtığı biliniyor. Demokratik siyasal çözüme kapı aralandığı günümüzde bunu sürdürmek isteyenler az değildir. Ancak Kürt halkı ve diğer kimliklerin kendilerini giderek daha yüksek sesle dillendirmeye başladıkları bu tarihsel kesitte bu yaklaşım son derece tehlikeli sonuçlar yaratmaya açıktır.

Bir olguyu tanımlama ve tarif etme ona yaklaşımı da belirler. Doğru tanımlar doğru çözümleri, yanlış tanımlar ise çözümsüzlükleri getirir. Bir problemin çözümü her şeyden önce problemi doğru tanımlamayı ve nedenlerini doğru tespit etmeyi gerektirir.

Kürt sorunu tartışıldığında, “**Kürt**” ve “ **sorun**” kavramları adeta özdeşleştirilmektedir. Böylece de içinden çıkılmaz hale getirilmektedir. Kürt ve sorun kavramlarının hangi ölçütlerle ele alındığı ve tanımlandığı önemlidir. Yıllarca Kürt olgusunu resmi ideolojinin gözlüğüyle ele alan sözde bilimsel-akademik-entelektüel çevreler, üstünü **sorun** örtüsü ile kapatmıştır. Kürdün tarihsel-toplumsal varlığı **sorun** kavramı ile yan yana getirilerek, tarihsel-toplumsal boyutu yok sayılmakta Kürtlük hala **sorun** yerine konmaktadır.

Kuşkusuz Kürtlük etrafında dile gelen yığınla sorun vardır. Kürt olgusu bile başlı başına bir sorun yumağı haline getirilmiştir. Ancak bu gerçeklik hiçbir zaman sorunun Kürt olgusu olduğu anlamına gelmez; **Kürt sorun değildir**. Sorun Kürdün tarihsel-toplumsal gerçekliğinin tanınmaması, dahası yok edilmeye çalışılmasıyla ortaya çıkmıştır.

Binlerce yıllık tarihleriyle halkların, kültürlerin ve inanç gruplarının varlıklarını koruma ve geliştirme çabalarını, haklarını sahiplenmelerini yine taleplerini dile getirmelerini sorun olarak tanımlamak cehaletten değilse saptırmadır, faşizmdir. Halkların varlıklarını ko-

ruma, kültürlerini yaşama ve geliştirme istemleri sorun olarak değerlendirilemez. Kürtlük, Alevilik, Romanlık, Ermenilik, Müslümanlık gibi farklı etnik ve dini kimliklerin varlığını sorun saymak ve sorun haline getirmek ırkçı milliyetçiliğin, despotik ulus-devletçiliğin marifetidir. Bu anlamda ulus-devletlerin belirlediği (Örneğin Türkiye’de “Türk-Sünni-Erkek”, İran’da “Fars-Şia-Erkek”, Suriye’de “Arap-Alevi-Erkek” resmi kimlikleri) kimlikler dışındaki tüm kimlikler sorun haline getirilmiştir.

Kimliklerin sorun kavramıyla yan yana sunulması bir özel savaş yöntemidir. Böylece toplumda “kimlikler sorunun kaynağıdır ” algısı yaratılmaktadır. Bu algı bir devlet politikası olarak bilinçli bir şekilde yaratılmaktadır. Kavramları bu biçimde çarpıtmak, takla attırmak, yanlış kullanmak ulus-devletlerin sıkça başvurduğu bir yöntemdir. Bölgemizde bir devlet politikasıdır ve ulus-devleti koruma, yüceltme, meşrulaştırma amaçlıdır. Dolayısıyla siyaset dünyasına mal edilen birçok kavramın yeniden ve özüne uygun ele alınması son derece önemlidir. Zira böylesi kavramlar üzerinden çözümü yadsıyan, yanlış yola sokan, çıkmaza götüren tanımlara gidilmektedir.

Farklı kimliklerin varlığı, sorunların nedeni değildir. Farklılaşmak, farklılaşarak varlığını korumak ve geliştirmek tüm canlı varlıkların var oluş diyalektiğidir. Tüm canlılık özelliklerinin en üst düzeyde temsilcisi olan insan ve onun toplumunda da bu evrensel var oluş ilkesi geçerlidir. Toplum farklı kimliklerin toplamı olarak varlık bulmuştur. Bölge ulus-devletlerinde resmi kimlik dışında kalan diğer kimlikler bir sorun yumağı haline gelmişse bu ulus-devletin yapısal çarpıklığının sonucudur. Onun tekçilik ve sömürgecilik temelinde varlık bulmasının sonucudur.

Kürt kimliği söz konusu olduğunda, sorun olarak algılanması bunun sonucudur. Bir sorun vardır. Ancak bu sorun Kürt kimliği değildir. Bölgemizde Kürt kimliğinin imhası ve inkarı temelinde inşa edilen ulus-devlet sistemi ve onun mantık silsilesidir. Böyle olunca Kürt kimliğinin varlığı, bunun dile getirilmesi, kimlik olmaktan kaynaklı hak talepleri bir sorun; hem de en büyük sorun olarak algılanmıştır. İşin kötüsü egemen kesimlere ait olan bu algı giderek kardeş halklara da mal edilmiştir. Dolayısıyla sömürgeci devletlerin toplumlarında Kürt olgusuna dayalı her şey sorun olarak okunmaktadır.

Farklı kimlik ve kùltùrlere bu temelde yaklaşan ulus-devletçi mantığın sorunları çözüme gibi bir yaklaşımı olamaz. Çünkü 'sorunları çözüme' sözünden kastedilen imha ve yok etmedir. Ortadan kaldırmadır. Yıllarca Kürt kimliğine bu temelde yaklaşılmıştır. Bunun ne tür sonuçlara yol açtığı biliniyor. Farklı kimliklerin böylesi bir atmosferde hak talep etmeleri kendini Türk-Fars-Arap kimliğiyle tanımlayan kesimlerde tehdit ve tehlike çağrıştırmaktadır. Farklı kimliklerin varlığını kendi kimliğine ve varlığına tehdit olarak algılayan bu kimliklerin toplumsallıkları sakatlanmış demektir. Zira toplum, birçok farklılığın bir araya gelmesiyle oluşur.

Kùrtlere yapılan katliamlarda, kitlesel saldırılarda, linç olaylarında farklılıkları tehdit olarak algılaması öğretilmiş kesimler kullanılmıştır. Bu hala da sürmektedir. Devlet bu kesimlerin ağzından farklı kimliklere kendini inkar etmeyi ve resmi devlet kimliği içinde erimeyi dayatmaktadır. Bu yaklaşım farklı kimliklerde tersinden bir milliyetçiliği körüklemekte ve böylece yüzyıllarca sürse de bitmeyecek çatışma potansiyeli yaratılmaktadır. Bölgemizdeki milliyetçi boğazlaşmalar işte bu zemin üzerinde gelişmektedir.

Kürt olgusuna inkârcı yaklaşım, sadece devletlerin, iktidar ve resmi ideolojinin siyasal sözcüleriyle sınırlı değildir. Bilim kurumları, basın-medya kurumları ve kùltür-sanat çevrelerinin tutumları da aynıdır. İktidar sahiplerinin resmi görüşlerini, medya-bilim ve sanatı kullanarak gerçekmiş gibi yansıtmak vahim bir durumdur. Kürtlere uygulanan inkâr ve imha siyasetinin bir sonucu da bu olmuştur. Doğrularını bilim ve sanatın ölçülerine göre değil, devletin söylemlerine göre oluşturan sanat ve bilim çevreleri insanlığın ve ait olduğu toplumun bünyesinde açılmış büyük yaralardır.

Açıktır ki bu tür yaklaşımlar terkedilmedikçe hiçbir sorun çözülemez. Kürt sorunu patlama noktasına gelmiş, devlet krizi zirve yapmış durumdayken Kürt Özgürlük Hareketi adına Önder Apo demokratik siyasal çözüm hamlesini yaparak yeni bir süreç başlatmıştır. Kürtlerle Türklerin arasındaki kopuşma ve karşılaşmanın en hızlandığı bir süreçte Önder Apo'nun başlattığı yeni süreci anlamak gerekir. Burada hangi zihniyet ve politikaların nelere yol açtığını iyi görmek için elimizde sayısız örnek vardır. Dolayısıyla bu sürecin kıymetini bilerek yaklaşmak son derece tarihidir. Demokratik siyasal çözüm temelinde Türkiye'nin ve bölgemizin bu en büyük yarasını sarma fırsatı doğmuştur. Bunun yerine süreci Kürt Özgürlük

Hareketini tasfiye gibi ucuz bir hesaba kurban etmek, Kürt halkının tarihsel toplumsal varlığına inkârcı yaklaşmak, Ortadoğu'yu içinden çıkılmaz bir şiddet sarmalına sokacak ve bu sadece on yılların değil, büyük değerlerin hebası anlamına gelecektir.

Kürtlere karşı uygulanan siyasetin inkâr-imha ekseninde oluşturulması sorunun esasını oluşturmaktadır. Siyasetin bu ekseninde kurulması Kürt sorununun çözümüne değil, tam tersine çözümsüzlüğüne hizmet etmiştir. Kriz ve çıkmazı derinleştirmiştir. Bölgemizin demokratikleşmesini engellemiş, bu yönlü çabalara ket vurmuştur. Bu nedenle Kürt olgusunu, tarihsel-toplumsal boyutuyla doğru tanımlamak ve tanımak; sürece doğru-yapıcı temelde katılmak kadar Kürt sorununun çözümü ve bölgenin demokratikleşmesi için de kilit önemdedir.

Neolitigi Yaratan Halk

Egemenler tarafından en çok çarpıtılan bilim tarihtir. Tarih biliminin en çok çarpıttığı konu ise Kürt olgusudur. Tarih biliminde Kürt olgusu adeta tanımsız bırakılmıştır. Kürtler kendi üniversitelerine, tarih kurumlarına ve enstitülerine sahip olmadıkları için yine devlet bu alanı yasaklı ve tehlikeli bölge ilan ettiği için Kürtler kendi tarihlerini araştırma-inceleme ve aydınlatma imkânını bulamamışlardır. Ama bu Kürtlerin tarihsiz ve tanımsız oldukları anlamına gelmez.

Kürtleri, tarihin başladığı yerden ve zamandan başlatabiliriz. “Altın Hilal” adı verilen Kürdistan coğrafyasının insanlığa ve uygarlığa beşiklik ettiği tartışmasız bir realitedir. Her yeni araştırma bu realiteyi güçlendirmekte, adeta Kürdistan'ın beşikliği her gün yeneden kanıtlanmaktadır. 19.yy sonlarına kadar, uygarlığın ana kaynağı Yunanistan kabul ediliyordu. 19.yy. sonlarında Mısır uygarlığı keşfedildi. Bu sefer ilk uygarlık mekânı Mısır olarak işaret edildi. Derken Sümer Uygarlığı keşfedildi. Artık tarihin ve uygarlığın başlangıç kaynağı olarak Aşağı Mezopotamya ve Sümer diyarı anılır oldu. Daha sonra İngiliz tarihçi ve Arkeolog Gordon Childe'nin Neolitik Devrimi keşfi gerçekleşti. Bu keşifle birlikte, ilk kaynak olarak gösterilen Sümer tezi de geri plana düştü. Son elli yıllık araştırmalar sonucunda ulaşılan bulgular ise gözleri Kürtlerin yurdu Kürdistan'a, Yukarı Mezopotamya'ya çevirdi. “Altın Hilal”, “Bere-

ketli Hilal” veya “Verimli Hilal” olarak da adlandırılan bölge, “insanlığın beşiği” olarak tanımlandı.

Neolitik tarım ve köy devrimiyle birlikte insanlığın avcılık ve toplayıcılıktan tarım yapma ve hayvan yetiştirmeye adım attığı, gezgin ve göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçtiği, köy tipi yerleşkeler kurduğu bilinmektedir. Bunlar tarihin başlangıcı olarak kabul edilen gelişmelerdir. Proto-Kürt ve Kürt topluluklarının üzerinde yaşadığı alanın, Toros ve Zağros dağ sisteminin yarı-ovalık ve dağlık alanları olduğu kesinlik kazanmıştır. Kürtler geniş bilim çevreleri tarafından **“Neolitiği yaratan halk”** olarak kabul edilmektedir. Kürtlerin tarihteki rolü, esas olarak neolitiğin yaratıcı halkı olmasından ileri gelmektedir. Bu önemli bir özgünlük olup, tarihe de beşiklik etmek demektir.

Neolitik kültürün temel özellikleri bugün de sürmekte, yaşamı etkilemektedir. Kürtler, zamanın başlangıcında Neolitik kültürü oluşturan orjin halklardandır. Kürt kimliğinin oluşumuyla Neolitik kültürün oluşumu iç içedir. Doğal olarak Kürtlerin kültürel dokusunda Neolitik kültür özellikleri ağır basar.

Kültür, toplum yaşamında maddi ve manevi üretimi ifade eder. İnsan toplulukları yaşamsal üretimlerini belli bir coğrafya üzerinde yaparlar. Yaşamın üretimi ve bunun zihniyeti dar anlamıyla kültürdür. Bir toplumun kültürü, onun zihniyetinden, yaşamsal üretiminden ve bu üretimin gerçekleştiği coğrafyadan kopuk ele alınamaz. Coğrafyasız bir yaşam, yaşamsız bir zihniyet; dolayısıyla kültür var olamaz.

Bir toplumun yaşadığı coğrafya üzerinde üretime başlaması, buna paralel dilin şekillenmesi ve zihniyetin oluşması kalıcı özellikler yaratır. Bu özellikler o topluluğun kimliği olur. Toplumsal kimlikler orijindir. İlk şekillendiklerinde kazandıkları özellikleri kolay kaybetmez, sonuna kadar korurlar.

Sümerlerden itibaren yazılı tarihe göz attığınızda Kürtleri görebilirsiniz. Tarihin bu ilk belgelerinden anlaşılmaktadır ki, Kürtler farklı zamanlarda ülkelerinin değişik bölgelerinde Lulu, Guti-Gudea, Kasit, Hurri, Mitanni, Nairi, Urartu, Med, Komagene vb. gibi çok değişik isimlerle anılmışlardır. Bu isimler, Kürtlere komşu halklar tarafından verilen isimlerdir.

“Kürdistan” adı ilk olarak Selçuklu dönemindeki yazılı eserlerde yer alır. Marco Polo'nun 1294 yılında yazdığı “Seyahatler” adlı

kitabında da kullanılmaktadır. 1340 tarihinde kaleme alınan Hamdullah Mustawfi'nin "Nuzhat el Qulb" adlı eseriyle, 1347 yılında yazılan "Heft İqlim" isimli coğrafya kitaplarında da Kürdistan ismi geçmektedir. Yavuz Sultan Selim'den Abdülhamit'e kadar tüm Osmanlı Sultanları "Kürdistan" adını kullanmıştır. Osmanlı'nın yazılı belgelerinde "Kürdistan hükümetleri", "Kürdistan eyaletleri" deyimleri yoğunca geçmektedir. 1848 ve 1867 Arazi Kanunnamesinde Kürdistan Eyaleti resmen kurulmuştur. Meşrutiyet döneminde Meclisi Mebusan'da Kürdistan için mebus sayısı belirlenmiş; Mustafa Kemal'in konuşmalarında, yazışmalarında "Kürt ve Kürdistan" kavramları sıkça geçmiştir. Kürt ve Kürdistan kavramlarının yasaklanması ve yok sayılması ise 1925 sonrası esas alınan Kürtleri imha ve inkâr politikası temelinde gündeme gelmiştir. Osmanlı tarihinde Kürtlerin yurdunu, kültürünü, dilini hatta siyasi iradesini tanımama, ekonomik, askeri özyeterliliğini yok sayma söz konusu değildir.

Kürt halkının tarihini bir devletle başlatmak ya da Kürt olgusunu devletle bağlantılı ele almak ve izah etmek ne mümkündür ne de anlamlıdır. Yine Kürdistan'ın sınırları da devlet sınırları gibi değildir. Kürdistan'ın sınırlarını belirleyen 20 bin yıldan beri bu topraklarda yaşayan Kürtlerin dil ve kültürüdür. Çünkü Kürtler Kürdistan'ı fethedip çitlerle çevreleyerek sınırlarını oluşturmamışlardır. Burada yaşayarak, kültürleşerek burayı yurtlaştırmışlardır. Dolayısıyla devletlerarasında kabul gören bir siyasal statüsünün ve sınırlarının olmaması, Kürdistan'ın Kürtlerin ülkesi olduğu gerçeğini değiştirmez.

Kürdistan Kürtlerin ülkesidir. Orijinalitesini Kürtlerin yarattığı kültürleşmeden aldığı gibi tüm güzelliğini de bu kültürleşmeye katmıştır. Kürdistanı Kürtsüz, Kürdü de Kürdistan'sız düşünmek mümkün değildir. Bir coğrafyanın dokusunu değiştirmek de adını değiştirmek kadar kolay değildir. Yine bunun ne gerçekleşme şansı, ne de bir anlamı vardır. Zira Kürtler vatanlarını tüm kardeş halklarla farklılıklara saygı, eşitlik ve özgürlük temelinde paylaşmaya hazırdır.

Devletten Eski Halk

Kürt kültürünün özünde şiddet ve baskı yoktur. Baskı ve şiddet Kürt toplumsallığına sonradan ve dışardan bulaşmıştır. Toplumsal sorunlar, anacıl düzenin istismarı ve devlet egemenliğinin kurumlaşmasıyla başlar. Toplumun maddi birikiminin gaspı ve talanı üze-

rinde ortaya çıkan devlet hâkimiyeti toplumun manevi gelişmesini de engeller. Toplumsal sorun, kurumlaşmış baskı ve şiddet anlamına gelen devletle başlar. Politik ahlaki toplum olarak tanımladığımız hiçbir komünal topluluk köleleşmeyi kolay kolay kabul etmemiştir. Köleleşmeye, özgürlüğünü yitirmeye karşı ölümüne direnmiştir. Şiddet ve baskıya karşı direniş en kutsal hak ve görev olarak meşru savunma hakkının temelini oluşturmaktadır.

Kürtler baskı ve şiddeti devletle, devleti kuşanmış egemen güçlerle karşılaştıklarında tanımışlardır. Kürtlerin tarihi devletleşme tarihinden eskidir. Kürtler devlet şiddetiyle ilk karşılaşan halklardan diyebiliriz. Bu karşılaşma Kürt coğrafyasının özgünlüğünden dolayı devletin doğuşundan günümüze kadar neredeyse kesintisiz sürmüştür. Denilebilir ki, tarihte bütün hakîm güçler bu coğrafya üzerinde egemenlik mücadelesi yürütmüşlerdir. Bu coğrafyanın zenginliklerini gasp ve talan etmek, stratejik konumundan faydalanmak için sayısız saldırı hareketi düzenlemişlerdir.

Bir coğrafya üzerinde yürütülen egemenlik mücadelesi, o coğrafyada yaşayan kültürlerin maddî değerlerini gasp ve talan etmeyi hedefler. Toplumun varlığını devam ettirmesi için gerekli olan geçim araçları ve besin kaynakları zorla alınır. Bunun için şiddet uygulanır. Toplum tahrip edilmekte ve yaralanmaktadır. Yaşam imkânsız hale getirilmektedir. Toplumun buna karşı kendini savunması, bunun için en amansız savaflara girişmesi en insani tutumdur. Eğer bir toplum böylesi bir durumda direnmiyor, kendini her biçimde savunmuyorsa o toplum, çok şeyini yitirmiş demektir.

Kısa süreli bazı denemeler yaşanmışsa da Kürtler ciddi bir biçimde devleti tanımamış ve benimsememişlerdir. Başka halklara ve onların topraklarına dönük gasp ve talan hareketleri içinde olmadıkları gibi, hâkimiyet ve egemenlik tesis etme yaklaşımı içinde de olmamışlardır. Ancak kendileri sürekli bu tür saldırılara uğramışlardır. Asur imparatorluğu tarihin en zorba ve şiddet yüklü yapılanması olarak bilinir. Asur'un şiddeti en fazla Kürt coğrafyası üzerinde uygulanmıştır.

Sümer'le başlayan uygarlık emperyalizmi ve kolonyalizmi Asur geleneği biçiminde Makedonya'dan Roma İmparatorluğuna, oradan İngiltere ve günümüz ABD İmparatorluğuna kadar en kanlı şekilde sürdürülmüştür. Tarih arşivleri ve insanlığın hafızası bunların kayıtlarıyla doludur. Yazılı tarih ise bu gerçekleri devletçi uygarlığın

lehine çarpıtmaktadır. Toplumlari, coğrafyasından kopararak kültür talanını ve insan kıyımını gizlemektedir. Yaptıkları zulmü mazlumlara mal etmeye çalışmaktadır.

Tarihin akışı yazılanlar gibi değildir. Yaşam, tarihin gerçek aynasıdır. Hiçbir şey yok olmuyor. Kültürel dokuların en önemli özelliği, zaman içinde biriktirdikleri her şeyi taşımalarıdır. Güncelde yaşanan toplumsal olgu ve olaylar bu kültür zemininde gerçekleşmekte ve bu kültür temeline dayanmaktadır. Bir nevi tarihsel kültür nasıl şekillenmişse, güncelinde de öyle yaşar. Bu gerçeği hiçbir resmi söylem değiştiremez.

Tarihsel gelişim sürecinde kazandıkları özellikler Kürtlerin bugün ki yaşamlarının içinde devam etmektedir. Nasıl ki tarihin başlangıcında Kürt kültüründe şiddet yoksa bugün de yoktur. Kürtler devletli uygarlık tarihinin başından bu güne şiddete en yoğun maruz kalan halktır. Her zaman devletsiz bir toplum olarak devletlerin şiddetine karşı varlığını korumayı esas almıştır.

Kürt kültür ve zihniyetinin özü, doğal toplumun baskı ve şiddeti tanımayan özgürlükçü yaşamına dayanır. Kürtler tarih boyunca birlikte iç içe veya komşu olarak yaşadığı hiçbir toplumsal kimliğe saldırmamıştır. Şiddete başvurmamıştır. Arap, Acem, Türk vb. halklarla barış içinde yaşamış, barışı tercih etmiştir. Çok kültürlü bir toplum yapısını benimsemiştir. İlişkilerinde kültürel asimilasyonu dayatmamış, bu tür dayatmaları da kabul etmemiştir.

Dün olduğu gibi bu gün de toplumsal sorunun kaynağı kültürlerin varlığı değil, kültürleri yok sayan ve dejenere eden, değerlerini sömüren ve gasp eden devletçi egemenlerdir. Toplumsal bir sorun olarak Kürt olgusunu ele alırken bu gerçeklik görülmeden doğru sonuçlara ulaşılamaz.

Varlığını ve kültürünü koruma, bunun için direnme dış zora karşı geliştirilen en kutsal tavidir. Dış şiddet, içte toplumsal dinamikleri parçalayarak kendisi ile işbirliği yapan bir zümre oluşturmadan varlığını kalıcılaştıramaz. Kürdistan'da şiddetin kaynakları ele alınırken; görülmesi gereken diğer önemli bir gerçekte budur. Sömürgeci devletler dayattıkları baskı ve şiddeti etkili ve kalıcı kılmak için Kürtler içinde küçük bir kesimi işbirlikçileştirmiş, kendi şiddetlerine ortak etmişlerdir.

Sömürgeci devletler, şiddeti Kürtler üzerinde uygulamakla yetinmemiş, toplumun bütün alanlarına şiddeti hakîm kılmışlardır.

Devletler kadar bu işbirlikçi kesimlerin uyguladığı şiddet de toplumu dejenere etmekte, bozucu bir rol oynamaktadır. Zira bu kesimler şiddete dayanarak, şiddete bağımlı yaşar hale getirilmişlerdir.

Kürt sorununda şiddetin yerini doğru tanımlamaya çalışırken bu işbirlikçi Kürtlerin sorunu nasıl içinden çıkılmaz hale getirdiğini de görmek gerekir. Kimlik ve kültüründen uzaklaşmış bu kesimler sorunun çözümüünden yana değildirler. Kürt sorununun çarpıtılmasında ve çözümsüzlüğünde bu işbirlikçi kesimlerin rolü son derece önemlidir.

Bugün Kürt sorununun çözümü tartışılırken, sömürgeci parti ve siyasi yapılar içinde görev yapan Kürt milletvekillerinin devlet Kürtçülüğünü geliştirmek istemeleri tesadüf değildir. Kürtler, demokratik ve barışçıl çözümde ısrar ederken bu kesim devlet egemenliği ile geçmişe dayanan ortaklığını, çıkar pazarlığına dönüştürmekte, tıkaııcı bir rol oynamaya çalışmaktadır. Şiddet ortamının bitmemesi için her türlü çabayı sergilemektedir. Bugün çözümü istemeyen işbirlikçi Kürtler, şiddetin beslediği ve beslediği en önemli kaynak durumundadır. Bu yüzden Kürt sorununun hem doğru tanımlanması, hem de çözümünün geliştirilmesi bu kesimlerin maskelerinin düşürülerek gerçek yüzlerini açığa çıkarmaya bağılı olarak gelişecektir.

Adalet Arayan Halk

Kürtler adalet istemektedir, dahası yaratmaktadır. Kürtlerin mevcut statüsü ile tarih boyunca karşılaştığı adalet anlayışı arasında yakın bir bağı vardır. Yargılama, soruşturma ve cezalandırma Kürtlerin tabi tutulduğu hukukun özetidir. Hukuk algısının ters yüz edildiği bir toplumdan söz etmekteyiz. Hukuksuzluğa uğrama korkusu Kürtlerde yaygındır.

Asgari düzeyde bile hukuk kapsamı içine alınmamak bu duygunun esas sebebidir. Bunun bir diğer anlamı Kürtlerin haksız ve statüsüz olarak yaşamaya mecbur bırakılmasıdır. Dolayısıyla en temel hak olarak devlet eliyle sunulan bu alan bile Kürtlere kapatılmıştır. Bu da yetmemiş sömürgeci devletler tarafından hukuk en zalim ve hoyrat biçimlerde suiistimal edilmiştir.

Hukuk devletçi felsefeyle düzenlenmiş olsa da, ahlaktan tamamen kopuk değildir. Olamaz. Ahlakla bağlantılı olmaksızın hiçbir etki gücü edinemez. Çünkü ahlak demokratik uygarlığın direngen

mücadelesiyle hukukun içinde de yer almayı ve onu toplumsal adaletten yana dönüştürmeyi bilmiştir. “Evrensel hukuk” denilen toplumsal ilke ve uygulamalar da böyle ortaya çıkmıştır. Evrensel hukuk toplum adına kazanılmış kutsal hakları içermektedir. Dünyadaki hukuk sistemi de giderek daha fazla bu rotada gelişme göstermektedir.

Kürtlerin hukukla karşılaşmaları ve hukukla ilişkileri çok farklı bir seyir izlemiştir. Kürtler Devletçi hukuktan bile yararlanamamışlardır. Sömürgeci devletler yeri geldiğinde kendi hukuklarını bile ayaklar altına almaktan çekinmemişlerdir. Kürtler söz konusu olduğunda hukuk en geri haliyle bile uygulanmamış, bir kenara atılmıştır. Sömürgeci ulus-devletlerin zoru ve şiddeti sınırsız uygulanmıştır.

Kürtlerin mücadelesi, hiçbir ahlaki ve vicdani ilke gözetmeyen bu zulme ve baskıya karşı gelişmiştir. Kürtlere reva görülen hukuk, Saddam hukukudur, 12 Eylül hukukudur, BAAS hukukudur, milliyetçi Şia hukukudur. Bunların ortak özelliği Kürtleri yok hükmünde ele alması, hiçe sayması ve yok etmeyi amaçlamasıdır. Dolayısıyla Kürtler üzerindeki katliamların, soykırımın, zulmün ve baskının meşrulaştırılması temelinde yapılandırılmışlardır.

Kürtler, bu hukuk içinde kendilerini ifade etme, örgütlenme, dile getirme imkânı bulamamışlardır. Bu yüzden sömürgeci hukukun keyfi, faşizan, ırkçı sınırlarında hak aramanın anlamsızlığını çok erkenden kavramışlardır. Kürtlerin adalet arayışlarını meşru savunma temelinde sürdürmeleri bu anlamda iyi anlaşılabilir durumdur. Kürtleri hukuk sınırlarında mücadeleye davet edenler öncelikle bahsettikleri hukukun evrensel hukuk ilkeleriyle uyumunu gözetmelidirler. Siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik alanları Kürtlere kapatan, sömürgeci ulus-devletin belirlediği resmi kimliği kabul etmeden yaşam hakkı tanımayan bir hukuk düzeni Kürtler için ölüm ve zulüm düzenidir. Dolayısıyla Kürtler hak arama mücadelelerini resmi hukuk içinde değil ama insanlığın en meşru değerleri ve ilkeleri içinde sürdürmüşlerdir. Bu kimliklerine ve kültürlerine yine ülkelerine ve tarihlerine bağlılıklarının gereğidir.

Bu bundan sonra da devam edecektir. Kürtler kendilerini tanıyan, varlıklarını kabul eden ve haklarına sınırlama getirmeyen hukuk metinlerinin oluşması için de en büyük mücadeleyi yürüteceklerdir. Adalet arayışlarını her yerde haykıracaklardır. Bunun örgütünü ve eylemini geliştirmekten bir an olsun geri durmayacaklardır.

Çünkü hakikat arayışındaki ısrar; adalet istemi ve özgürlüğün savunulmasıdır.

Çözümün Altın Anahtarı

Kürtler Ortadoğu'nun realitesidir. Türkler, Farmlar, Araplar ile birlikte Ortadoğu'nun büyük halklarından. On yıllarca varlığı inkâr edilmiş olsa da Kürt halkı vardır. Dolayısıyla hakları da vardır. Bunu inkâr etmek, görmezden gelmek, çarpıtmaya çalışmak büyük bir insanlık ayıbıdır. Çünkü Kürt halkı insanlık tarihine beşiklik eden bu kadim toprakların en eski halkıdır. Bu kültür ve tarihi inkâr etmek, insanlığın tarihini ve gelişimini inkâr etmektir.

Kürtler için varlığını ve haklarını güvenceye almayan sömürgeci anayasalar gayri meşrudur ve reddedilmektedir. Toplumsal bir muhtabakat için, Kürtlerin siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel tüm haklarını güvenceye alan demokratik bir anayasa, Kürt sorununun çözümünde önemli bir adım olacaktır. Bir halk haklarıyla vardır. Bu gerçekten hareketle, Kürtler ulusal haklarını, bireysel temelde değil, asıl olarak kolektif haklar temelinde ele alacak sivil, çoğulcu, eşitlikçi ve demokratik yeni bir anayasa istemektedir.

Binlerce yıldır üzerinde yaşadığımız toprakları hakîm uluslara mal eden, diğer halkları ve etnik grupları yok sayan dar ve dışlayıcı vatan tanımları yerine; herkesin ortak vatani olarak sahiplenebileceği kapsayıcı bir “demokratik vatan” tanımı esas alınmalıdır. Bu halklarımızın yararına ve geleceğine en büyük bağlılığı ifade etmektedir.

Aynı şekilde Türk-Arap-Fars etnisitesiyle tanımlanan ulus yaklaşımı yerine çok etnisiteli, ırk ya da soy esaslı değil “Ülke Esaslı Demokratik Ulus” tanımına gidilmelidir. Hakîm ulusların adına düzenlenmiş ve Kürtlerin içinde erimesi istenen “Türk Ulusu-Fars ulusu-Arap ulusu ” yerine; “Türkiye Ulusu-İran ulusu-Suriye ulusu-İrak ulusu” tanımları daha gerçekçi, tarihi ve sosyal gerçekliğe daha uygundur.

Kürtler hiçbir devletin sınırlarını değiştirme, devlet kurma ya da devlet yıkma yaklaşımı içinde değildir. Ancak despotik ve faşizan karakterdeki ulus-devlet yapılarının demokratikleştirilmesi mücadele gerekçelerinin başında yer almaktadır. Zira bu Kürt sorununun çözümünün altın anahtarıdır.

Çağımız artık katı üniter devlet yapılarının terk edildiği, âdem-i merkezi yerinden yönetimlere ağırlık veren bir siyasi ve idari sistemi zorunlu kılmaktadır. Bu anlamda Demokratik Özerklik modeli gerek Türkiye'nin, gerek İran'ın gerekse de Suriye'nin katı üniter yapısını demokratikleştirerek koruyan bir model olarak en ideali-dir.

Demokratik özerklik modeli, İspanya'nın Bask ve Katalan dâhil 17 bölgesinde, İtalya'nın 20 siyasi bölgesinde, İngiltere'nin Kuzey İrlanda, İskoçya ve Galler bölgelerinde ve Fransa'nın Korsika ada-sında, birbirinden farklılıklar arz eden, ancak özü aynı olan model-ler biçiminde başarıyla uygulanmaktadır.

Kürtlerin sorunlu oldukları diğer bir konu da mevcut anayasa-lardaki vatandaşlık tanımlarıdır. Bu tanımlara göre bu devletlerin sınırları içinde yaşayan ve vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkes ya Türk'tür, ya Fars'tır, ya Arap'tır. Bunun dışındaki kimliklere yer yoktur. Bu devletlerin sınırları içinde yaşamının bedeli kendi kimli-ğini inkâr etmektir. Bu zihniyet 21.yy.ın demokratik kriterlerine olduğu kadar bölgemizin tarihi, siyasi ve sosyolojik yapısına da aykırıdır. Uygun yaklaşım, her türlü etnik, dilsel ve kültürel tekelci-liği reddederek; farklı dil, etnisite ve kültürlerin bir arada ve barış içinde yaşamalarına olanak sağlayacak bir vatandaşlık tanımının yapılmasıdır.

Örneğin Fransa anayasası, vatandaşlıkta herhangi bir milliyet kökeni aramamakta ve dayatmamaktadır. Önder Apo; ırk, etnisite ve milliyet ayrımını esas almayan, gönüllülük esasına dayalı ve anayasal güvenceye bağlanmış bir vatandaşlık tanımı önermekte-dir. Bu öneri gerekleri yerine getirildiğinde bölgemizde Kürt soru-nunun demokratik çözümünde büyük bir adım atılmış olacaktır. Yoksa çözüm ne ayrı bir devlet, ne inkâr ne de isyandır. Çözüm kardeşçe birliktelik temelinde tüm haklardan ortak yararlanmak ve demokratik cumhuriyetin eşit haklara sahip, özgür yurttaşları ola-bilmektedir. Kürtlerin ve haklarının bu biçimde kabul edilmesi ar-dından birçok sorunun çözülmesi hiç de zor olmayacaktır.

Önder Apo, "Kürtler ne istiyor" sorusuna şu yanıtı vermektedir;

"Demokratik cumhuriyet içinde Kürt varlığının korunması, Kürt kültür varlığının korunması ve özgürlüğünün tanınması, özgürlükle-rin önündeki yasal ve anayasal engellerin kaldırılması, Kürtlerin

cumhuriyetin sağlam bir halk gücü haline getirilmesi ve bunun demokratik cumhuriyet temelinde sağlanması.”

Bu talepler çözüm yaklaşımının parametrelerini ortaya koymuş ve bu temelde bir süreç gündeme gelmiştir. Çözüm için Önder Apo ve Kürt Özgürlük Hareketi güçlü bir zemin yaratmıştır. Demokratik çözüm ve beraberinde demokrasinin büyümesi herkes için kazanma anlamına gelmektedir. İnsanlığın günümüze kadar keşfedebildiği en sağlıklı değişme ve gelişme yöntemi barışçıl değişme ve dönüşme yöntemidir. Bu bireysel ve toplumsal özgürlüğün de en önemli teminatıdır. Türk-Kürt, Arap-Kürt, Fars-Kürt ilişkileri de ancak bu temelde sağlıklı bir hal alabilir. Ancak böyle olursa halklarımız birbirlerinin güçlerini eritme, tüketme yerine, birbirini besleyebilir. Ancak böyle olursa birinin güçlenmesi, diğersinin gücü haline gelebilir.

Kürtler Ortadoğu'nun Şansıdır

Demokrasi bilinci ve kültürü, toplumun farklılıklardan oluşan canlı bir organizma olduğunu kavramak ve bunu kabullenmekle başlar. Evrende hiç bir farklılık içermeyen homojen bir bütünlüğün ve birliğin olmadığı, mikro ve makro evrenin farklılaşarak çoğaldığı kanıtlanmıştır. Madde-enerji, parça-bütün, yerel-evrensel diyalektiği olmadan hareketten, dolayısıyla yaşamdan söz edilemez.

Toplumsal doğada bu evrensel ilke çok hassas ve karmaşık bir hal alır. Tek ve parçalanamaz bir bütün olmak Tanrıya mahsustur. Tanrı doksan dokuz sıfatıyla tek bir bütündür. Evvel-ahirdir. Bütün var oluşun, yaşamın, gelişmelerin mutlak hâkimi ve yaratıcısıdır. Ulus-devlet tanrıya yakıştırılan tüm sıfatları gasp ederek kendisini tanrılaştırmak istemiştir.

Bir yandan uygulanan toplum mühendisliği ile toplumda tek tipleşme geliştirilir ve farklılıklar yok edilirken, diğer yandan toplumsal doğa liberalizmin bireyciliğiyle bölünüp parçalanmış ve sosyal doku derinliğine tahrip edilmiştir. Tekçi anlayış her şeyi bir kazana koyup eriterek tüm farklılıkları bir'e indirgemeye çalışırken; doğa ile insan, kadın ile erkek, yoksul ile zengin, kır ile kent arasındaki eşitsizliği ve farklılaşmayı da alabildiğine artırmıştır. Doğamız ve toplumsallığımız böylece büyük bir sömürü ve talana açılmıştır.

Kapitalist modernite 20.yy.da ulus-devletçiliği, milliyetçiliği ve faşizmi azdırmıştır. Bu, iki dünya savaşına, sayısız bölgesel çatışma-

ya ve hala nasıl çözüleceği bilinmeyen çelişki ve çatışmalara neden olmuştur. Milyonlarca insanın öldüğü bir yıkım süreci yaşanmıştır. Yahudi soykırımı bile tek başına kapitalist modernitenin bir gasp, talan ve katliam sistemi olduğunu kanıtlar. Çünkü Almanya'da ortaya çıkan kapitalist modernitenin özüdür.

20.yy.ın ortalarında dehşet verici yüzü ortaya çıkan milliyetçiliğe Ortadoğu'nun sömürgeci ve işbirlikçi ulus-devletleri dört elle sarılmışlardır. Bunlar milliyetçilik ve ulus-devletçilik temelinde bölgemizi halklar ve kültürler mezarlığına dönüştürmüşlerdir. Arap-İsrail çatışması, Irak'taki kaos, Suriye'deki savaş, Afganistan-Pakistan sorunları, İran'ın klasik sömürgecilik ve devletçilikte ısrarı, Türkiye'deki Kürt sorunu ve bölgemizdeki etnik, kültürel, dinsel mezhepsel sorunlar bunun sonuçlarıdır.

Kürt sorunu ve mücadelesi, bu durum anlaşılmasızın doğru değerlendirilemez. Güncel gerçekliği zaman ve mekândan kopuk ele almak, bir tarihsizleştirme, belleksizleştirme ve itaat ettirme yöntemidir. Kürtleri tarihsiz ve vatansız saymak, toplumsal varlığını korumak için sürdürdüğü direnişi görmezden gelmek demektir. Bu da Kürt sorununu anlaşılmasız kılma amaçlıdır. Kürtler, yüzyılın başından itibaren dayatılan inkâr ve asimilasyon politikalarını kabul etmemişlerdir. Her fırsatta ve zeminde mücadele etmişlerdir. Bu kendini koruma ve var etme çabasının doğal bir sonucudur.

Devletçi paradigmanın aşılması Kürtlerin var olma mücadelesinde yeni bir dönemi ifade eder. Bu temelde bastırma ve isyan kısır döngüsünü aşmak büyük bir zihniyet devrimidir. Kürt halkının kendi toplumsallığını kurumlaştırma temelinde inşa faaliyetlerine yönelmesi bu zihniyet devriminin sonucudur.

Demokratik toplumu inşa çalışmaları tüm faaliyetlerimizin esasını oluşturur. Demokratik siyaset ise bütün ulusal, toplumsal, kültürel, sosyal sorunların çözümünde en temel alandır. Bu gelişim diyalektikliğinin çerçevesi ve dayanağı özgürlük sosyolojisidir. Bu olgu sadece Kürt sorununu çözmeye değil, aynı zamanda Ortadoğu'nun demokratik modernitesine de büyük imkân ve olanaklar sunacaktır. Bu anlamda iddia edebiliriz ki Kürtler çelişki ve çatışmalar içinde kıvranan Ortadoğu'nun şansıdır

Demokratik siyasetimiz, çifte sömürüyle her türlü zulme maruz kalan kadın özgürleşmeden toplum ve erkeğin de özgürleşmeyeceğine inanır. Bu perspektifle kadın öncülüğü ve özgürlüğünü esas

alır. Demokratik inşa sürecinin temel gücü olarak görür. Bugün itibariyle kadın sorunundaki felsefi kavrayışımız, örgütlü ve eylem gücü yüksek bir iradeye ulaşmıştır. Kadın özgürlük mücadelemiz milliyetçi, devletçi, cinsiyetçi ve iktidarcı anlayışlara karşı da demokratik ve eşitlikçi bir savunma gücünü geliştirmiştir. Kürt kadınının demokratik, özgürlükçü mücadele çizgisi ve örgütlülüğü bu nedenle sadece Kürt halkının değil, bölge ve dünya halklarının demokratik mücadelesi açısından da güçlü bir modeldir. Demokratik toplum ve demokratik siyasal çalışmalarımıza öncülük eden, yön veren, ruh katan da kadının bu mücadelesi ve çizgisidir.

Evrensel değerlerle güvence altına alınmış, insan haklarına dayalı, eşit, özgür yurttaşlık bilinci ve örgütlülüğü, demokratik toplumsal sistemi inşa çalışmalarımızın öncelikli konularındandır. Bu konuda Kürt halkının kendi demokratik modelini yaratması, bölge demokrasisi için de büyük bir şanstır. Kürt halkının demokratik siyaset ve örgütlülüğünün bastırılması ve engellenmeye çalışılması sadece Kürtlere değil, Türk, Arap ve Fars halklarına da yapılabilecek en büyük kötülüktür. Çünkü Kürt sorunu aynı zamanda bu halkların da sorunudur. Kürt sorunu demokratik siyasal yollardan çözüme kavuştuğu oranda bu ülkeler de demokratikleşecektir. Siyasal istikrara kavuşacak ve tüm zincirlerinden kurtulacaktır.

Bu ülkeler kurulduktan bir süre sonra ulus-devlet mantığı gereği Kürt inkârına yönelmişlerdir. Bu nasıl onları otoriter ve baskıcı kılmışsa, Kürt sorununda demokratik ve barışçıl çözüme yönelmeleri de aynı biçimde bu güçleri demokratikleştirecektir.

7-KÜRTLERDE ÖZGÜRLÜK STRATEJİSİ

a-Kürt Halkı İçin Demokratik Olan, Devlet Olmayandır

Kürt Özgürlük Hareketi 2000'li yıllardan itibaren stratejik bir dönüşüm yaşamıştır. Dönüşüm, devlet odaklı bir paradigmadan, demokrasi odaklı paradigmaya doğru gerçekleşmiştir. 1970'li yıllarda ortaya çıkan Kürt hareketleri devlet odaklı bir programa sahiptir. Başta PKK olmak üzere Kürt hareketini oluşturan hemen hemen bütün örgütler UKKTH ilkesini, 'devlet kurma hakkı' biçiminde yorumlamıştır. Bu ilkenin yorumu, burjuvazinin ulus-devlet kurma yaklaşımından kaynaklanmıştır. Bu yaklaşım reel sosyalizmin ağır etkisindeki sol hareketlerin tümü tarafından da benimsenmiştir.

Kürt halkının ciddi bir özgürlük sorunu vardır ancak bu sorunun devletleşerek çözülemeyeceği de açığa çıkmıştır. Bu durumda UKKTH ilkesini devlet kurma değil, demokrasi kurma hakkı biçiminde yorumlamanın daha özgürleştirici olduğu anlaşılmaktadır. Uluslar devletten ziyade demokrasiyle özgürleşebilir. Demokrasi ve özgürlük arasındaki bu yapıcı diyalektik tüm sorunların çözümü için geçerlidir. Devlet toplum için bir hastalıksa eğer, demokrasi bunun ilacıdır. Kürt Özgürlük Hareketi bu nedenle kendisini devlet odaklı çözümlerden arındırmıştır.

Güçlenmenin ve özgürleşmenin yolu devletleşmekten değil, politik ahlaki temelde toplumsallaşmaktan ve demokratikleşmekten geçer. Demokratikleşme ve toplumsallaşma aynı değerde süreçlerdir. Devletleşmek, var olan köleliği daha da derinleştirir. Kürt Özgürlük Hareketi artık bu ölçüleri esas almakta ve demokratik siyaseti bu temelde kurgulamaktadır. Kürt halkı UKKTH ilkesini, sömürgeci ulus-devletler ister kabul etsin ister etmesin 'demokrasiyi kurma hakkı' temelinde kullanmaktadır. Kürt halkı için demokratik olan, devlet olmayandır. İnsani ve toplumsal olan, demokratik olandır.

Bu kıstaslar temelinde demokrasinin kurumları önem kazanmaktadır. Demokrasi, kuru laf kalabalığı değildir. Kurumu ve eylemi olmayan bir demokrasi olamaz. Dolayısıyla demokrasinin kurumlarını net tarif etmek gerekir.

❖ Demokrasinin kurumları; devlet dışı toplumsal örgütlenmeler,

- ❖ Demokrasinin dili; zor ve tahakküm içermeyen eylem,
- ❖ Demokrasinin bireyi; bilinçli, örgütlü ve iradeli yurttaştır.
- ❖ Demokrasi halk veya kitlelerin yönetimi değildir. Halk henüz yurttaş topluluğu olmadığı gibi kitle de gerçekte kendini yönetmeyen, kâğıt üzerinde özgür bireylerden meydana gelmiş bir yığındır. Yine demokrasi bireylerin rastgele faaliyeti olarak anlaşılabilir.
- ❖ Kitleler gürültü yapar, yurttaşlar tartışır;
- ❖ Kitleler hareket eder, yurttaşlar eyleme geçer;
- ❖ Kitleler çarpışır ve kesişir, yurttaşlar bağ kurar, paylaşır, tamamlayıcı katkıda bulunur;
- ❖ Kitleler birbirinden bağımsızdır, yurttaşlar birbirine bağımlıdır.

Dolayısıyla kitleler tartışmaya, eylemde bulunmaya, paylaşmaya ve katkıda bulunmaya başladıkları an, kitle olmaktan çıkar, yurttaş olurlar. İşte ondan sonradır ki bilinçli bir demokratik katılım kültürü edinirler. Demokratik katılım kültürü, konuşma kadar dinlemeyi, düşünme kadar hissetmeyi ve dile getirme kadar eylemde bulunmayı içerir.

b-Siyasetin Amacı, Farklılıkları Siyaset Yoluyla Geliştirip Sentezlemektir

Özgür yurttaşlara sahip olmak demokratik bir ülkeye, demokratik bir ulusa ve demokratik bir sisteme sahip olmak demektir. Yurttaşlık olmadan ne özgür ve doğal insanlar ne de halinden memnun tek başına kişiler olabilir. Kürt özgürlük paradigmasının temel yaklaşımı bu eksen üzerinde gelişmektedir. Üst kimlik (Türkiyelilik-İranlılık-Suriyelilik-İraklılık) içinde karşılıklı bağımlılık esas alınmaktadır. Bu nedenle demokratik siyasetin amacı, farklılıkları siyaset yoluyla geliştirip sentezlemektir. Halklarımız arasında kalıcı, güçlü, birbirinin iradesine saygılı, birbirinin varlığını zenginlik gören eşit ve özgür ilişkiler ancak bu temelde kurulabilir. İşte o zaman Türkiyelilik-İranlılık-Suriyelilik-İraklılık tüm halklar tarafından canı gönülden benimsenen bir üst kimlik olarak kabul görecektir ve saygı bulacaktır.

Kürt Özgürlük Hareketi soyut ve yapay yurttaşlık ile özgürlük icat etmeye karşı radikal demokratik mücadeleyi benimsemiştir. Radikal demokrasi, yurttaşlık tanımının merkezine demokrasiyi koymaktadır.

Gönüllü, meclislerde ve komünlerde cisimleşmiş, politika ve ahlakın kurallarını esas alan irade; siyasetin demokratikleşmesini olduğu kadar, işlevsel ve sorun çözücü olmasını sağlayan etkin ve sürekli kılınması gereken en temel özelliktir.

Bu siyaset altında farklı etnik kimliklerden yurttaşlar ne kanla, ne sözleşmeyle; fakat ortak çelişkilere ortak çözüm arayışına olan ortak ilgileri ve ortak katılımlarıyla birbirlerine bağlanırlar. Demokratik vatan, demokratik ulus, demokratik hukuk sistemi etrafında buluşurlar. Burada devlet, demokrasiyle uzlaşmak zorunda kalır. Ulus-devlet, ulusal devlete dönüşür. Ulusal devlet, toplumsal sözleşme olarak demokratik anayasaya, demokratik ulusun ortak kültür duygusuna, demokratik hukuk sistemine ve demokratik ortak eyleme dayanır.

Demokrasinin gelişiminde en önemli araçlar sivil toplum kuruluşlarıdır ve bunlar demokratik yaşamın vazgeçilmez araçlarıdır. Buna “Üçüncü Alan” denilmektedir. Tarihte üçüncü alan ilk defa bu biçimiyle ortaya çıkmaktadır. Bu yönüyle demokrasinin yurttaşlığı, sivil toplum alanı üzerinden de gerçekleşme imkânına kavuşmuştur. Yurttaş meclislerinde daha kapsamlı bir irade ortaya çıkabilmektedir. Bu oluşumlar dünyada da giderek iktidar güçlerini yurttaşlara karşı sorumlu kılmaktadır. Karar süreçlerine etki etmenin, denetlemenin, hesap sormanın ve giderek katılmanın temel araçları bunlar olmaktadır.

Kürtler, demokratik sivil toplum örgütleriyle, demokratik çalışmalara yoğun katılımlarıyla, yurttaş olma çabalarını ısrarla sürdürmektedir. Bu durum karşısında sömürgeci devletler -özelde de Türk devleti- her fırsatta Kürtlerin bu çabalarını engellemeye çalışmaktadır. Bunun bir kölelik dayatması olduğu açıktır. Bu temelde Kürtlerin düzenlediği ve devletlerin saldırmadığı, gözaltı yapmadığı, tutuklamadığı, soruşturma ve yargılama konusu yapılmamış gösteri, yürüyüş, toplantı benzeri tek bir demokratik eylemi ve etkinliği yok gibidir. Zindanlar bundan dolayı tutuklanan, onlarca yıl cezaya çarptırılan Kürtlerle doldurulmuştur. Her şeye rağmen Kürtler birlikte yaşadıkları diğer halkları ve toplumsal grupları da demokrasi

ve özgürlük arayışına çekmekte, teşvik etmekte ve güç vermektedir.

c-Temsili Demokrasi, Devlete Yedeklenmiş Demokrasidir

Evrensel değerler içinde meclislerin gelişimi eskidir ve kentlerin oluşumuyla eş zamanlıdır. Sivil birlikler, meclisler, konseyler, platformlar bu nedenle siyasal birliği, aidiyeti kolaylaştırıp güçlendirir. Tarihte temsili demokrasi uğruna da bedeller ödenmiştir. Temsil edenlerin görev aldıklarında temsil ettiklerine yabancılaşması, ortada bir iğdiş edilme sürecinin olduğunu gösterir. O nedenle temsili demokrasi, devlete yedeklenmiş demokrasidir. Çoğunluğu yönetilen nesneye, azınlığı da yöneten özneye dönüştürür ve yeni bir işbirlikçi sınıfı oluşturur. Bu, toplumun seçip parlamentoya yolladığı siyaset sınıfıdır.

Çağdaş demokraside siyaset kurumu devlet ve toplumun demokratikleşmesi yönünde çalışmakta, devletle toplum arasında bir köprü rolünü oynamaktadır. Siyasetin demokratikleşmesi; devletten topluma doğru akış kanallarının gelişmesi ve kurumlaşmasının önem kazanmasıdır. Bu durum çağdaş demokrasilerde bu şekilde gelişirken, temsili demokrasilerde ise siyaset, devlet yöneticiliğidir, bürokratiklik. Siyasetçilik, profesyonel olarak icra edilen bir meslek, siyaset de bir geçim kapısı haline getirilmiştir. Seçim, toplumun kendi dönemsel efendilerini seçme hakkı dışında bir anlam taşımaz. Temsili demokrasinin temsil aracı olan partiler devlet odaklıdır. Tepede-tırnağa küçük bir devlet gibi örgütlenirler. Amaçları, devlet yönetimine gelmektir. Yüzleri tümüyle devlete dönüktür. Yalnızca seçim zamanlarında yüzlerini seçmene, iktidar aracı olarak gördükleri topluma çevirirler. Halkla ve gerçek demokrasiyle alakaları yoktur. Devletin imkân ve ayrıcalıklarından yararlanırlar. Siyaset kurumunun halk nezdinde bir yalan ve rant kurumu olarak algılanmasının haklı sebepleri vardır.

d-Demokrasinin Kendi Yerel Tartışma Mekânları, Kendi Meclisleri Olmak Zorundadır

Devlet, demokrasiyi kendine yedekler. Böylece politikayı ve yurttaşları da yedeklemiş olur. Böylelikle siyaset ve yurttaşlık özünden boşalıp ülke sorunlarına ilgisiz, işlevi yalnızca oy kullanmak olan bir seçmen yığınınına dönüşür. Dolayısıyla temsili demok-

rasi, aldatma demokrasisidir. Milletvekili, milletten daha önemli ve değerlidir. Başbakan, sürü haline getirilmiş kitlenin baş çobanı olur. Kutsal devletin siyasal yöneticileri durmadan kutsanır ve devlet kapısı adeta bir “kurtuluş kapısı” olarak sunulur. Anahtar, siyasetçinin elindedir.

Tartışma ve örgütlenme olmadan demokrasi olmaz. Sadece meclisler, komünler değil; bir pazaryerinde, meydanda, köy odasında, parkta, bir dükkânda da olsa demokrasinin kendi yerel tartışma mekânı, kendi meclisleri olmak zorundadır. Bu mekândaki konuşmaların ve tartışmaların özgürce yapılması, toplumsallığın bir gereğidir. Hedef, güç kullanmak ya da sadece siyaset yapmak değil; kararlar ve iradi gücün kullanılmasının koşullarını yaratıp, yurttaşlık bilincini geliştirmektir. Bu temelde Kürt halkının özgür örgütlenme, kendini ifade etme, geliştirme, demokratik ülke ve ulusun bir parçası haline getirme isteği ve kararlılığı tamdır.

e- Politikanın Politikacılara Bırakılması, Demokrasinin Toplumdan Koparılmasıdır

Evrensel ve tarihsel değerlerden kopuk bir demokrasi ile kriz ve çatışmadan başka bir şey yaratılamayacağı açığa çıkmıştır. Sömürgeci ulus-devletlerin çatısı altında, yurttaşlık bilinci, sivil alan ve her düzeydeki halk örgütleri üzerinde baskı geliştirilmesi, toplumsal ve siyasal bunalımın temel kaynağıdır. Buna karşı Kürt halkının yürüttüğü çalışmalar, esasında eşit-özgür yurttaşlık çalışmasıdır. Sömürgeci devletlerin Araplaşma, Türkleşme, Farslaşma dayatmalarına verilebilecek en anlamlı yanıt, bu ülkelerin eşit-özgür yurttaşları olmaktır.

Yurttaşlık, politik bir kimlik, davranış ve ilişki demektir. Bu özellik, yurttaşları politika yapan bireylere dönüştürür. Temsili demokrasi sistemi ise demokrasi kadar politikayı da içdiş eder. Demokrasi çalışması politik bir çalışmadır ve politikanın bu işi meslek edinmiş, çıkar kapısı olarak ele alan “profesyonel politikacı”lara bırakılması, demokrasinin toplumdan koparılmasıdır. Kaldı ki halkın en yaşamsal eylemi olan politika gerçeğinde profesyonel politikacıya gerek de yoktur, ihtiyaç da. Bu anlamda temsili demokrasi, temsili politikadır. Yurttaşlık iradesini politika oluşturur. Bu irade, profesyonel politikacılara havale edildiği andan itibaren yurttaşlık, inceltmiş

köleliğe dönüşür. Dolayısıyla çözüm, halkın politikayı en yaşamsal eylemi olarak sahiplendiği doğrudan demokrasidir.

Demokrasi, kapitalist modernitenin saldırılarına karşı ancak yurttaşların doğrudan katılımına dayanan tarihsel geleneğini canlandırarak hayatta kalabilir. Bu gelenek, çok sesli, yurttaşlara konuşma ve karar verme, eylemde bulunma gücü veren, insanların her gün karşılaştıkları ve birbirlerinin konuşmasında kendilerini keşfettikleri platformlar olarak **Komün** ve **Meclis** geleneğidir.

f- Meclissiz Demokrasi, Mabetsiz Dine Benzer

Yurttaş meclisleri tarihsel demokrasinin doğrudan uygulandığı meşru toplumsal zeminlerdir. Meclissiz demokrasi, mabetsiz dine benzer. Meclis sistemi, devlete bulaşmamış toplumsal-dinsel gelenekler şeklinde karşımıza çıkar. Tarihin tüm aşamalarında farklı biçimlerde meclisleri görmek mümkündür. Köy odası aynı zamanda köyle ilgili sorunların tartışılıp karara bağlandığı köy meclisleridir. Tapınaklar, kiliseler ve camiler yalnızca ibadet mekânı olarak vücut bulmamışlardır. Toplumsal sorunların tartışıldığı, çözüme götürüldüğü meclisler olarak ortaya çıkmışlardır. Cem mekânları Aleviliğin meclisleridir. Eskinin esnaf birlikleri, Ahi ocakları birer meclisti. Bir yerleşim biriminin önde gelen saygın kişileri, oranın meclisi sayılırdı.

Tarih boyunca toplum, kendi meclislerini büyük bir çeşitlilik ve zenginlik içerecek biçimde yaratmış ve buralarda karşılıklı rıza ve ahlaki normlar temelinde sorunlarını çözmüş, ihtiyaçlarını gidermiş, varlığını devam ettirmiştir. Hiçbir zaman toplumsuz demokrasi olamayacağı gibi meclissiz toplum da olmamıştır. Ulus-devletin özünden boşaltarak kendine mal ettiği belediye, tarihsel bakımdan bilinen en kapsamlı halk meclisidir.

Ulus-devletin yereldeki uzantısı durumunda olan klasik belediyeler, temsili demokrasi ile birlikte halk meclisi olmaktan çıkarılmışlardır. Meclis, politikanın asli unsurları-yurttaşlar tarafından fikir birliği ile oluşturulur. Elbirliği ile hayata geçirilir ve bu sürece herkes doğrudan katılır. Bu anlamıyla meclis bir demokrasi mekânı ve eylemidir.

Günümüzde halkı aldatma sanatı olarak algılanan politika, özünde toplumsal sorunların en uygun yol ve yöntemlerle aşılmasının, toplumun ekonomik, ekolojik ve demokratik yeniden üreti-

minin sağlanmasının en kutsal yoludur. Politikanın kapsamına bir sokağın içme suyu sorunundan tutalım temizliğine, kimlik sorunundan tutalım trafik sorununa, oradan sağlığa, eğitime, kentsel ve ulusal bütçe planlamasına kadar toplumsal yaşantıyı ilgilendiren sayısız konu girer. Temsili demokraside söz konusu sorunların çözümü için kullanılan yöntem, devlete havale etmedir. Ancak doğrudan demokraside devreye gerçek politika yani halkın doğrudan politik etkinliği girer. Toplumun sorunları devlete havale edilmez. Toplumun tartışmasıyla sorunlar hem tespit edilir, hem de çözümü için plan ve programlar yapılır. Sorunun çözümünün plan ve programını yapan yurttaş aynı zamanda bu plan ve programın da aktif uygulayıcısıdır.

g-Meclis Tarzı Örgütlenme Modeli Esas Aldığımız Demokratik Siyasetin Gereğidir

Doğrudan politikanın asıl yürütücüsü, birer politik aktör olan özgür-eşit yurttaşlardır. Eşit-özgür yurttaş meclisleri bu politikanın hem oluşturulduğu mekân ve hem de eyleselleştirildiği mekanizmalardır. Meclisler çeşitli dernek ve platformlar şeklinde örgütlenebileceği gibi, yurttaş inisiyatifi olarak da örgütlenebilir. Eşit-Özgür Yurttaş Dernekleri, temelde mahalle meclisleri şeklinde örgütlenebilir. Mahallede yaşayan yurttaşlar derneğe ister üye olsun, ister olmasın yurttaşlık bilinciyle yan yana gelip meclis oluşturmakta ve politik bir sürece katılmaktadır. Bu mahalle meclislerinde mahallenin sorunları tartışılmakta ve halk tarafından kolektif bir akıl oluşturulmaktadır.

Mahalle meclisleri Kürt kimliği ve kültürü üzerinde sürdürülen soykırım politikaları başta olmak üzere elektrik kesintilerinden tutalım uyuşturucu, hırsızlık ve fuhuş gibi sorunlara kadar birçok çözüm amaçlı adım geliştirilebilir. Halkın politik iradesini, taleplere ve demokratik etkinliğe dönüştürebilir. Meclis tarzı örgütlenme modeli Kürt Özgürlük Hareketinin esas aldığı demokratik siyaset anlayışının bir gereğidir. Bu meclislerin güncel görevlerinden biri de Önder Apo'nun özgürlüğü ve başlattığı hamlesine destek verecek planlar üzerinde tartışmak ve kararlar alarak uygulamaktır.

Kent meclisleri, komünal-toplumsal ruhun kentlerdeki örgütsel ifadesidir. Kent meclisleri, kentte yaşayan yurttaşların ve sivil toplum örgütlerinin delegasyon sistemiyle gelmiş mahalle ve ilçe dele-

gelerinden oluşur. Kent meclisi ve sivil toplum örgütlerinin katılımıyla en üst çatı meclisi oluşur. Türkiye’de oluşturulan çatı meclisi Demokratik Toplum Kongresi’dir (DTK).

Kürt halkı demokratik çözümü devletten beklememektedir. DTK, Kürdistan’da siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, inanç ve mezhepler, etnik, cinsiyet özgürlükçü ekolojik komunal vb. her alanda kendini örgütleyen bir demokrasi meclisidir. Doğrudan demokrasiyi esas aldığı için, toplumun tüm kesimlerinin her alanda örgütlenmeye kavuşmasını ve bu örgütlenmenin bir yaşam biçimi haline gelmesini amaçlamaktadır.

DTK, Kürt halkının güncel, toplumsal ve tarihsel sorunlarını, çözüm bekleyen özgürlük ve demokrasi sorunlarını çözmeyi esas almaktadır. Hayatın her alanında demokrasiyi ve ona dayalı değerleri gözetmek temel yaklaşımıdır. Kürt Özgürlük Hareketi’nin değişim ve çözüm arayışları Türkiye zemininde onlarca sivil toplum kuruluşu, meclis tarzı örgütlenme ve çalışmayı doğurmuştur.

Yaygın bir şekilde her toplumsal alan ve grup örgütlenmektedir. Kürtlerin, bu tip örgütlenmeleri yaygınca geliştirmesi, sorunları demokratik yollarla çözmek istemesinin ısrarlı bir sonucudur. Kürt halkı demokratik çözümü devletten beklememektedir. Çözüm kendi eseri olarak gelişecektir. Bu temelde örgütlenerek yaşamının ve geleceğinin sorumluluğunu üstlenmektedir.

Kürt sorununun demokratik çözümünde, Kürtlerin bu şekilde rol üstlenmesi, devlet düşmanlığı veya karşıtlığı değildir. Değişen paradigmatik zihniyetinin ve gelişen demokrasi anlayışının gereğidir. Bunun önü açılmalı, Kürt sorununun çözümünde Kürtlerin bu biçimdeki katılımını engelleyici değil kolaylaştırıcı olunmalıdır. Şiddetin beslendiği ortam ancak bu şekilde ortadan kaldırılabilir. Çözülmediğinde Kürt sorununu da çözüme taşıyacak demokrasi sorunu ancak bu biçimde çözüme götürülebilir.

Önder Apo’nun başlatmış olduğu “*Demokratik Kurtuluş Ve Özgür Yaşamı İnşa*” süreci bu temelde ele alındığında anlaşılabilir ve halklarımız için büyük bir şans olduğu daha net görülecektir.

8-DEMOKRATİK SİYASET GERÇEĞİ

a-“Az Devlet Çok Toplum, Az Yasak Çok Özgürlük”

Demokratik özerklik, Kürt halkının kendi demokrasisini kurma ve kendi toplumsal sistemini organize etme hareketidir. İçte demokratik ulusu, dışta ise ulus üstü yapılanmayı ifade eder. Toplumun siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, inanç ve mezhepsel, etnik, cinsiyet özgürlüğüne dayalı, ekolojik, komünal alandaki örgütlenmelerinin birliği ve örgütlenmiş toplumun kendi kendini yönetme organizasyonudur.

Türkiye'nin demokratikleşmesi çerçevesinde farklı kimliklerin kendilerini özgürce ifade etmesine farklı kimliklerin farklı kimlik olmaktan kaynaklı örgütlenmelerini, sosyal yaşam ve kültürel faaliyetlerini özgürce yürütebilmesine olanak veren siyasal biçimlenişe **Demokratik Özerklik** diyoruz. Burada kastedilen özgürlükler yalnız bir bölge ve toplumsal kesim için değil, Türkiye'de yaşayan tüm etnik ve sosyal kesimler için geçerlidir. Zira özgürlükler coğrafi sınırlarla çerçelenemez.

Kürt sorunu söz konusu olduğunda Kürt kimliğinin anayasal kabulü, anadilde eğitim, Kürt kültürüne özgürlük ve diğer kültürlere verilen desteğin Kürt kültürüne de verilmesi; düşünce, örgütlenme ve serbest siyaset yapma özgürlüğünün Kürt kimliği ile kullanılabilmesi ve bunlara bağlı olarak da Kürt halkının kendi iradesini açığa çıkarması temelinde, yerelde kendi sorunlarını tartışacağı, kendisi çözeceği, bazı sorunları konusunda da taleplerini merkezi hükümete ileteceği bölgesel meclislerin kabul edilmesidir. Demokratik özerklik böyle tanımlanabilir.

Demokratik özerklik, başta Kürt halkı olmak üzere toplumun yeniden yeni bir örgütlenme temelinde siyasetle buluşması anlamına gelmektedir. Demokratik özerklik bir model olarak Türkiye ve Ortadoğu gerçeğinde siyasetin hak ettiği yeri alması, hak ettiği değeri kazanması anlamına gelmektedir. Bu nedenle demokratik özerkliğin siyasetini tanımlamak, demokratik özerklik altında gerçekleşecek siyasetin içeriği kadar biçimi ve işleyişini de anlaşılır kılmak son derece önemlidir.

Demokratik özerklik, ulus-devlet ile içine girilen çözümsüzlük ve çatışma, inkar ve imha sürecinin artık kaldırılamaz bir noktaya gelmesiyle demokratik toplum değerlerinin etkinleştirilerek yaşatılması üzerinden gündemleşen bir çözüm modelidir. İktidar ya da

yetki paylaşımını esas almaz. Zira demokratik özerkliğin siyasal yapılanması demokratik özerkliğin ortaya çıkış gerekçeleriyle doğrudan bağlantılıdır. Demokratik özerklik, yok sayılan kültürlerin ve halkların siyaset sahnesine çıkmalarını öngörmektedir. Çeşitli zor ve baskı yöntemleriyle siyasetten uzak tutulan halkların, toplumsal kesimlerin siyasete müdahil olmalarını esas almaktadır. Hem demokrasinin gereği olarak, hem artan ve çeşitlilik kazanan sorunların çözülebilmesi için siyasetin artık merkezi ve bürokratik yapısının değiştirilmesi tüm dünya için yükselen bir seçenektir. Ortadoğu'nun biriken sorunlarının, Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı değişim gerçeğinin doğru temellerde aşılabilmesi için demokratik özerklik en uygun seçenektir. Bunda belirleyici olan da özerkliğin demokratik içeriğidir.

Demokratik özerklik merkezi, bürokratik, tekçi devlet mekanizmasının ve ona yön veren milliyetçiliğin reddi ve onun yarattığı sorunların aşılması anlamına gelmektedir. Çoğulcu, demokratik, eşitlikçi ve dayanışmacı bir anlayışın siyasete hakim kılınmasını hedeflemektedir. Devlet yapılanmasının çoğulculuğa, farklı renklere ve seslere açılması, tekçi devlet yapılanmasının çoğullaştırılması iddiasındadır.

- Yetkinin merkezde toplandığı, bürokratik ve hantal mekanizmanın aşılarak, 'yerinden yönetim' ilkesinin yaşam bulması,
- Devletin kendinde merkezileştirdiği yetkilerinin halka paylaşılması, halkın siyasete çekilmesi, siyasetin çekim ve çözüm gücü haline getirilmesi,
- Tüm vatandaşların kendi yaşam alanları ve sorunları başta olmak üzere söz sahibi olması, uygulama ve çözüm gücü haline gelmesi,
- Devlete bağımlılığın en aşgariye indirilmesini hedefleyen bir siyasal mekanizmanın açığa çıkarılması, demokratik özerkliğin siyaset ilkelerini oluşturmaktadır.

Toplumu siyasetin dışına iten, siyaseti statükonun korunması çabasına indirgeyen, tekçi ve anti demokratik, baskıcı ve inkarcı yapılanmanın ve zihniyetin aşılması bölge ve Türkiye için bir zorunluluktur. Özerklik kendi başına demokrasiyle özdeş değildir. Özerkliğin demokratik içeriğe sahip olması zorunluluk olmamakla birlikte Ortadoğu'da özerklik tekçiliğe, inkâr ve imha siyasetine, toplumun

siyaset dışına itilmesine yani ulus-devlet siyasetine karşı bir seçenek olarak ortaya çıktığından demokratik olması, demokratik siyaseti esas alması doğası gereğidir.

b-Demokratik Siyaset Halkın Gerçek Siyasetidir

“Demokratik siyasetin yetkin kadro, medya, parti örgütlenmeleri, sivil toplum örgütleri, sürekli toplum eğitim çalışmaları ve propaganda gerektirdiği asla göz ardı edilemez. Toplumun tüm farklılıklarına saygılı yaklaşım, farklılık temelinde eşitlik ve uzlaşma gereği, tartışma üslubu kadar içeriği, siyasi cesaret, ahlaki öncelik, konulara ‘hâkimiyet’, tarih ve güncellik bilinci, bütünsel-bilimsel yaklaşım, sonuç alma ve başarılı olmada demokratik siyasetin gerekli özellikleri olarak sıralanabilir.”⁽³⁾

Devletçi uygarlık tarihi boyunca halklar ve birçok toplumsal kesim adına, başkaları siyaset yapmıştır. Temsili siyasetler ortaya çıkmıştır. Ama ortaya çıkan hiçbir temsil, iddiası farklı olsa da aslına uymamıştır. Devlet eliyle yapılan veya sonucu devletleşmeye varan siyaset türlerinin halkı temsil etmediği ortaya çıkmıştır. O nedenle günümüz siyasetinde halkın doğrudan katılımı ve buna uygun rejimler tartışılmaktadır.

Toplumkırım, soykırım ve doğakırım olarak nitelediğimiz tüm politikalar devletçi, çıkar gruplarını esas alan temsili siyasetin kurumları ve sistemi eliyle yani devletçi siyaset tarafından yürütülmektedir. Geçmişte olduğu gibi bugün de, toplumumuzu ve doğamızı yıkıma uğratan tüm uygulamalar devletçi siyasetin sağladığı meşruiyet ve rızaya dayandırılarak sürdürülmektedir. Hiçbir çağda olmadığı kadar derinleşen toplumsal ve ekolojik krizler “en ileri demokratik siyaset”(!) olarak tanımlanan temsili demokrasi yoluyla, toplumun geleceği ve çıkarları ile hiçbir ilgisi bulunmayan bu hâkim siyaset türü altında yaşanmaktadır. İşte demokratik siyasetin tanımı, farkı ve işlevi de bu noktada belirginleşmektedir.

Demokratik siyaseti, tam da burada tanımlamak gerekmektedir. Yürütülen toplum ve doğa kırımına karşı toplumun öz niteliklerini yeniden kazandıran; toplumun bilinç, örgütlülük ve tartışma düzeyi kazanabileceği zihniyet örgüsünü ve bunun pratikleştirileceği alanları açığa çıkararak siyaset çalışmasına demokratik siyaset diyebiliriz. Demokratik siyaset büyük tahribata uğratan ve yıkıma sürüklenen

topluma kendine sahip çıkma, kendini koruma, konuşturma ve özgürlük temelinde geliştirme gücü kazandırmanın uğraşı, çabası ve sanatıdır.

c- Demokratik Siyaset Zihniyet Çalışması Olmaksızın Yürütülemez

Devletçi zihniyeti aşp, demokratik modernitenin zihniyet yapılanmasını kendinde oluşturamayan toplumlar demokratik siyaset çalışması yürütemez. Kendi hayati ihtiyaçları, sorunları ve işleri üzerinde düşünebilen, tartışıp karara gidebilen ve bu doğrultuda eyleme geçebilen toplum, süren toplum kırımı da doğa kırımı da durdurmanın tek çaresidir. Sürdürülen kültürel ve siyasal soykırım, tek tipleşme, farklılıkların silinmesi, yabancılaşma, kar ve iktidar tapıcılığı, ahlaki ilkedden kopuşun önüne ancak böyle geçilebilir. Özlediğimiz eşit ve özgür toplumsal şekillenme ancak böyle bir siyaset temelinde gelişebilir. Bunun dışında başka bir yol yoktur.

Binyıllardır toplumsallaşmamızı yaratan, geliştiren ve güvence altına alan politik ve ahlaki özelliklerin güncellenmiş yeni yorumu olarak demokratik siyaset çalışması yürütülmeden, toplumlar bu temelde felçli durumlarını aşmadan, eşit ve özgür toplum bir ütopya olarak kalmaya devam edecektir. Kendini toplum kurtarıcılığı üzerinden tanımlayan, bunu da bir devrimle devlet aygıtını ele geçirerek gerçekleştirebileceğini düşünen devrim ve devrimcilik anlayışı, reel sosyalizm pratiğinde ve ulusal kurtuluş mücadeleleri sonrası ortaya çıkan ülkelerde iflas etmiştir. Tarihi ilerlemeci, düzçizgisel bir mercekten okuyan, sınıflaşmayı ilerleme sayan, devleti bir özgürlük aracı olarak gören, bu özellikleriyle Fransız jakobenziminin derin izlerini taşıyan, aşırı iradeci, toplumu bir yap-boz tahtası gibi biçimlendirebileceğini düşünen, inşacı zihniyetten kurulmuş siyaset, özgür toplumsallığımız için zorunluluğumuzdur.

Ancak arkasında derin bir zihniyet çalışması olmaksızın da demokratik siyaset çalışması yürütülemez. Dolayısıyla topluma öz bilinç kazandırmayı amaçlayan kurum ve kadrolarla geliştirilecek olan zihniyet çalışmaları demokratik siyasetin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. “Demokratik Siyaset Akademileri” ve “Sosyal Bilim Merkezleri” olarak da adlandırdığımız bu kurumlarda toplumun siyaset yeteneğinin ve gücünün açığa çıkarılması, bunun kadrolarının yaratılması son derece önemlidir. Demokratik siyaset,

hâkim siyasetin zihniyet yapılanmalarına dayalı olarak yürütülemez. Günümüzün okulları, araştırma kuruluşları, üniversiteleri, medyası halkın demokratik siyasetinin üretildiği, onun zihniyet çalışmasının yürütüldüğü yerler olarak değerlendirilemez. Bunlar hâkim siyasete sıkı sıkıya bağlı, ona meşruiyet üreten kurumlar olarak demokratik siyasete kapalıdır.

Yine demokratik siyaseti halkın tartışma süreçlerine dayandırmadan, denetimine ve doğrudan katılımına açmadan yürütmek mümkün değildir. Bu anlamda bu süreçlerin yaşanabileceği örgütlülükler olarak siyasi partiler, komünler, meclisler, konseyler, sivil toplum kuruluşları, dernekler, sendikalar, oda-baro türü meslek örgütlenmeleri, halkın kültürel ve sosyal kurumları, dini mekânlar düşünülebilir. Sermaye ve iktidar tekelleri dışındaki tüm toplumsal kesimleri kapsayan yaygın, kendi aralarında koordineli bir örgütlülük demokratik siyaset çalışmasının en can alıcı konusunu oluşturmaktadır. Kendini devletleşmeye kapatmış, halkın doğrudan katılımına, tartışma ve kararlaştırmasına dayandıran bu tür örgütlenmeler ne kadar yaygınlaşırsa toplum politik niteliğini o kadar kazanabilir.

d-“Demokratik Siyasetin Karar Gücü Öz Savunma Gücüyle Pekişmeden Yürürlüğe Konulamaz”

Demokratik siyasetin böyle tabandan, toplumun doğrudan katılımına ve kararlaştırmasına dayalı olarak geliştirilmesi başta devlet olmak üzere birçok iktidar ve sermaye gücünü harekete geçirecektir. Hâkim sistemin iktidara ve kâra endeksli geliştirdiği birey ve toplum gerçeği bile başlı başına bir tehdit ve tehlikedir. Dolayısıyla demokratik siyasetin bir öz savunma perspektifi ve donanımının bulunması, kendini savunma gücünün oluşturulması gerekir. Demokratik siyaseti bir de bu yanılla düşünmek ve anlamak, bunun gerektirdiği bilinç, örgütlülük ve donanımı yaratmak şarttır. Tüm hücrelerine kadar devlet ve arkasındaki iktidar aygıtlarının zoruna açık bir siyaset çalışmasının sonuç alabileceği düşünülemez. Bu yanılla demokratik siyaset çalışması ciddi bir direniş kültürü ve bilinci yanında bunun ete kemiğe büründüğü öz savunma kurumları ve araçlarıyla da donanmak durumundadır.

Demokratik siyaset denildiğinde zorunlu olarak gündeme gelen temel bir husus da halkın eylemliliğidir. Tartışan, karar alan ve bunu uygulamaya geçirmeye yönelik her demokratik siyaset yapı-

lanması halkın eylemliliği ile beslenmek zorundadır. Bu demokratik siyasetin olmazsa olmazıdır. Halkın eylemliliğinin olmadığı yerde demokrasi gelişemez, sadece tartışan ve karar alan fakat bunu demokratik eylemliliğiyle yaşama geçirme gücünü gösteremeyen bir toplum, ahlaki-politik özelliklerine ulaşamaz. Kendini bir irade olarak kabul ettiremez ve hâkim sınıflar karşısında meşruiyetini sağlayamaz. Bu açıdan halkın demokratik eylem gücünün geliştirilmesi demokratik siyaset çalışmasının diğer önemli bir ayağını oluşturur.

e-Demokratik Siyasetin Kadrosu Ortadoğu'nun Direniş Geleneğinden Beslenecektir

Toplumsallığımızın ve doğamızın karşı karşıya kaldığı kapitalist saldırganlık karşısında, temel çıkışımızı başarıya taşıyacak direniş hattı demokratik siyaset çalışmasıdır. Çerçevesini bu biçimde çizebileceğimiz demokratik siyaset çalışması Ortadoğu halklarının barış, demokrasi ve özgürlük ihtiyacına da yanıt verebilecek tek seçenektir. Demokratik siyaset olgusu, daha çok tartışılacak ve üzerinde bir mürit gibi, ısrarla, inatla, bağlılıkla durularak geliştirilebilecek temel bir çalışmadır.

Tarihimizde çokça örneği bulunan bilgelik, ozanlık, evliyalık ve peygamberlik gerçeği bize 'demokratik siyasetin kişiliğinin' nasıl olması gerektiğine ilişkin çok değerli dersler sunmaktadır. Yine halklarımızın direniş geleneği ihtiyacımız olan birçok şeyi içermesiyle yeniden okunmayı ve anlaşılmayı gerektirmektedir. Bu temelde ele alındığında ve yürütüldüğünde demokratik siyaset, halklarımızın zihinsel, örgütsel, eylemsel iradesini zirveleştirmekle kalmayacak, sokulduğu kaos ortamını ve krizli durumu aşma gücüne de ulaştıracaktır.

Bu noktada demokratik siyasetin işlerlik kazanması, kendini klasik devletçi siyaset gerçeğinden belirgin çizgilerle ayırması zorunludur. Onun için de yurttaş meclisleri, kent konsey ve meclisleri, mahalle, bölge, sokak meclisleri, komünler, kadın ve gençlik örgütlenmeleri, meslek kuruluşları, sendikalar, dini, etnik, akademik örgütlenmeler üzerinden geniş bir tartışma ve kararlaşma süreci ortaya çıkarmak şarttır. Meclisler meclisi olarak ortaya çıkacak özerk bölge meclisi, böylece demokratik bir içeriğe kavuşabilir ve halkın demokratik iradesini temsil edebilir.

Önder Apo'nun başlattığı “Demokratik Kurtuluş ve Özgür Yaşamı İnşa” hamlesi bir siyasal mücadelenin sonucu gündeme gelmiştir. Bu mücadele sürecine damgasını vuran siyaset, Kürt halkının en uzun süreli, en çağdaş, en örgütlü isyanı ile ortaya çıkarılmıştır. Bu anlamıyla Kürt halkının öz siyasetidir, bilimsel ve çağdaş olduğu kadar Kürt halkının öz gücüne dayanır ve öz yeterliliği esas alır. Kendisini demokratik uygarlığın mirasçısı olarak ele alan bu siyasetin amacı, politik-ahlaki toplumu başat kılmaktır. Bu anlamda çoğulcu, dayanışmacı, komünal ve demokratiktir. Cinsiyet özgürlükçü ve kendisini de bir parçası olarak gördüğü doğa yanlısıdır. Dolayısıyla yapısı ve işleyişi de bu içeriğiyle uyumlu olmak durumundadır. Katılımcı demokrasi ilkelerine göre hareket etmek ve doğrudan demokrasiyi hedeflemek durumundadır. Temsili demokrasi bu özü gerçekleştirebilecek bir model değildir.

Demokratik siyasetin amacını toplumun siyasete yabancılığının aşılması, toplumun zayıflatılan politik özelliğinin yeniden kazandırılması olarak tespit ediyoruz. Bu amaçlanmaksızın toplumun siyasete çekilmesi, siyasette söz ve karar sahibi yapılmaksızın demokrasinin işlerlik kazanması; Ortadoğu ve Kürt halkının biriken sorunlarına çözüm getirilmesi mümkün olmayacaktır. Toplumun biriken sorunlarının aşılabilmesi artık temsili siyasetle mümkün değildir. Toplumun kendi adına söz ve karar süreçleri oluşturması, bunları kurumsallaştırması, politik niteliğini güçlendirerek gününü ve geleceğini ele alması şarttır. Sistemimizin demokratik niteliği işte bu noktada anlam kazanmaktadır. Çok geniş bir halk örgütlülüğü, çok geniş bir sivil toplum yapılanması üzerinde yükseldiğinde ve toplumun farklı seslerini içerdiğinde siyaset yapılanması demokratik olabilir.

Demokratik siyasetin farklı, geleneksel zihniyet kalıplarını aşan bir zihinsel arka plana ihtiyaç duyduğu açıktır. Bunun için halkın eğitim kurumlarını yaratmak kadar; demokratik tartışma, düşünce ve ifade özgürlüğünün sağlanması, toplumun demokratik bir tartışma sürecine çekilmesi, bunun önündeki engellerin de kaldırılması gerekir. Devletçi zihniyetin, devletçi yaklaşımın, hem devlet katında hem toplum nezdinde aşılabilmesi için böylesi bir tartışma süreci yaratılmalıdır. Halkın hakim bilgilendirme ve iletişim kanalları dışında bilgilendirme ve tartışma, kendini eğitime imkanları yaratılma-

dan demokratik tartışma kültürü geliştirilemez, demokratik siyaset mekanizmalarına işlerlik kazandırılmaz.

Bu nedenle demokratik siyasetin öncelikli hedefi, halkın siyaset yapabilir bir düzeye getirilmesi, bu amaçla yaygın ve örgün eğitim kurumlarının oluşturulmasıdır. Bu anlamda akademikleşme büyük bir önem taşımaktadır. Güncel siyasetin üzerinde yükseleceği tarihsel perspektifin, demokrasinin ideolojik felsefi temellerinin, örgütsel yapılanmasının ve işleyişinin kavratılması, açığa çıkarılması demokratik siyasetin görevlerindedir. Dolayısıyla demokratik siyasetin yapılanması ve perspektifi bir de bu temelde ele alınmak durumundadır.

f-Demokratik Siyaset Gerçeğinde Halkın Demokratik Kültürüne ve Bilincine Güven Esastır

Kürt halkı açısından otuz altı yılı aşan mücadele içinde belli bir siyasal düzey, ideolojik, politik bilinç ortaya çıkmıştır. Önemli bir örgütsel deneyim yaratılmıştır. Bu anlamda sıfırdan başlanılmıyor. Mevcut birikim ve değerler doğru değerlendirildiğinde büyük ve tarihsel gelişmeler ortaya çıkarmak işten bile değildir. Bu noktada yaratılan birikime ve yaşanan tecrübeye güven esastır. Tersinden güvensiz bir yaklaşımla hareket etmek halkın yerine karar almaya, halkın yerine düşünmeye yol açacaktır. Temsili demokrasiyi doğru- dan ve katılımcı demokrasinin yerine ikame etmeyi getirecektir. Önümüzdeki süreçte en fazla dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi budur.

Demokratik siyasetin başarısı, halkın politikaya çekilmesiyle, halkın siyaset mekanizmalarını kendisi için işletme düzeyiyle ölçülür. En temel kıstas budur. Bu konuda bir yeterlilik sağlanmaksızın siyasal-örgütsel çalışmalarımızın yeni bir bürokratik mekanizma, halka yabancılaşan bir siyaset yapılanması ortaya çıkaracağı, rant kapısına dönüşeceği, gücünü yitireceği, halktan koparak yozlaşacağı açıktır.

Toplumun yönetilmesini değil; kendi kendisini yönetmesini amaç edinen demokratik siyaset tarzının bugünden yarına adım adım örülebilmesi, toplumda bunun hâkim kılınabilmesi demokratik siyasetin inandırıcı olması ancak halkı esas alması, halkın karar süreçlerini ortaya çıkarması, kendini halkın karar mekanizmalarına dayandırmasıyla gerçekleşebilir. Halkın her alanda iradesinin açığa

çıkarılması; yerel sorunları başta olmak üzere kendini ilgilendiren tüm sorunlarda gerçek karar gücü olması gibi konularda göstermelik bir halkçılığa zemin sunulmaması, bunun için de ilkesel yaklaşılması son derece önemlidir.

Sistemimiz bir devlet sistemi değil, halkın devlet olmayan demokratik sistemidir. Başta kadınlar ve gençler olmak üzere halkın tüm kesimlerinin kendi demokratik örgütlenmesini yarattığı, politikayı kendi meclislerinde doğrudan yaptığı bir sistemdir. Dolayısıyla öz güç ve öz yeterlilik ilkesine dayanır. Gücünü halktan alır ve her alanda öz yeterliliğe ulaşmayı benimser.

Ulus-devlet gerçeğinde siyaset tekçi, baskıcı, inkârcı, asimilasyonisttir. Tek bir kültür, tek bir dil, tek bir etnisite, tek bir tarih, tek bir millet bu siyasetin amacıdır. Bunu sorgulama, bunu eleştirme, buna alternatif getirme söz konusu bile olamaz. Bu noktada siyasal tartışma, siyasal yollar biter ve devletin çıplak, kaba zoru devreye girer. Dolayısıyla ulus-devlet gerçeğinde siyaset baştan itibaren son derece dar, anti demokratik, tekçi ve faşizandır. Siyasetin alanı ulus-devletin amaçları ve ihtiyaçlarına göre belirlenir. Onu sorgulama, yargılama, alternatifini geliştirme gibi bir arayışı olamaz.

g-Siyaset Statükoyu Koruma Sanatı Değildir

Ortadoğu ve Türkiye’de statükoyu korumayı esas alan bir siyaset anlayışı ve yapılanması hâkimdir. Dolayısıyla siyasetin toplum tarafından faydalı bir iş olarak görülmesi, sorun çözen bir mekanizma olarak algılanması söz konusu değildir. Siyaset, topluma yabancısıdır ve toplum siyasetten uzak durmaktadır. Amaçları böyle dar ve devletçi, anti demokratik çerçevede çizilen bir siyasetin siyasetçilerine düşen ise halk adına, halka rağmen ve halk karşıtı bir faaliyet yürütmektir. Görünen siyasetçi tipolojisi üçkâğıtçı, yalancı, sahtekâr ve işbirlikçidir. Toplumun değil devletin çıkarlarını esas alır. Devlete kulluğu meşrulaştırır. Toplumda bu meşrulaştırmayı başardığı ölçüde devlet katında yeri olan, ödüllendirilen bir tip olur. Hal böyle olunca toplum nezdinde siyaset yalan dolanın, riyakarlığın, devlet ajanlığının, sahtekarlığın sanatı olmaktadır. Bu nedenle Ortadoğu gerçeğinde siyaset ve siyasetçi kaçılan, uzak durulan bir konumu ifade etmektedir.

Ulus-devletin merkezi bürokratik yapılanması ve tekçi siyaset anlayışı, Türkiye’de siyasetin toplum tarafından bir çözüm yolu

olarak görülmesini engellemiştir. Zira siyaset de sorunların çözüm merkezi olma gibi bir kaygı içinde olmamıştır. Genelde Ortadoğu'da özelde Türkiye'de siyaset mevcut yapının ve işleyişin olduğu gibi sürdürülmesinden, korunmasından öteye bir anlam ifade etmez. Siyasetçi de bu değişime karşı direnme, statükoyu koruma işini en iyi yapan, mevcudu allayıp, pullayıp topluma yeniden satan kişiliktir. Siyasetin ne amacı, ne işleyişi ne de temel mekanizması olan partiler, demokrasiye açık ve duyarlı değildir.

Devletçi siyasetin amacı statükonun savunulmasıdır. Bu anlamıyla devlete dayalı siyaset, baştan itibaren gerici, tutucu, dogmatik ve toplum dışıdır. Bunun için egemenlikçi siyaset; amacıyla, araçlarıyla, söylem ve eylemleriyle toplumu güçlendiren değil, zayıflatandır. Mevcut siyasetin dışına çıkmak ise katı yasaklarla, zor aygıtları ve uygulamalarıyla engellenmektedir. Bu noktada devletin kırmızıçizgileri, sorgulanamayan politikaları dikilir karşınıza. Tartışılması bile söz konusu olmayan devlet ilkeleri, siyaseti dar bir alana hapseder ve siyasetçiyi basit bir memur derekesine indirir. Demokratik siyaset uygulanırken tüm bunlar göz önünde bulundurulmak durumundadır.

h-“Az Yasak Çok Özgürlük”

Farklılıkların kendini ifade etmesine ve yaşatmasına imkân vermesi, demokrasinin en temel ölçülerinden biridir. Demokrasi içinde farklılık kabul edildiği anda, farklı kimliklerin özerkliği de kabul edilmiş olur. Aslında bu, farklı bir kimliğin mücadelesi ve talebi olmaktan çok, siyasal ve toplumsal yaşamın demokratikleşmesini istemektir. Toplumun kendi öz ve sivil örgütlenmeleri ile birlikte ele alınması gereken “Demokratik Özerklik” uygulaması, özünde “Az devlet, çok toplum” başka bir ifadeyle “Az yasak, çok özgürlük” anlayışının sistematize edilmiş modelidir. Bunun içindir ki, toplumun sorunlarının çözümünün devletten beklenmediği, sivil ve bağımsız kurumlar aracılığı ile toplumun kendi sorunlarına çözümler geliştirdiği; daha pratik, daha demokratik ve daha katılımcı bir sistemdir. Ekonomiden çevre sorunlarına, sağlıktan eğitime, kültür ve sanattan kadın özgürlüğüne kadar toplumsal yaşamın her alanında öz yeterliliği esas alan özerk birimler oluşturmaz. Bunun anlamı toplumun, kendi demokratik özerklik sistemini, kendi iradesi ile inşa etmesidir.

Demokratik özerklik demokrasinin varlığını ön koşul olarak kabul eden bir özerklik biçimidir. Bu da ancak demokratik siyasetin işletilmesiyle mümkün olabilir. Sorunların çözümünde tabanın katılımını sağlayabilmek için yereli güçlendirme, halkı söz ve karar sahibi kılma demokratik özerkliğin yaşamsallaşması için vazgeçilmezdir. Bunun için öncelikle Türkiye'nin siyasi ve idari yapısında köklü bir demokratik reformu ön görmek gerekmektedir.

Demokratik özerkliğin, dışındaki alanlarda da yürüteceği bir siyaseti, bir siyasal yaklaşımı olmak durumundadır. İlk elden devletin varlığını reddetmeyen ancak devleti demokrasiye duyarlı hale getirmeyi amaçlayan, bunu toplumun politik dokusunu güçlendirerek ve devleti duyarlı olmaya zorlayarak gerçekleştiren bir siyaset yaklaşımından bahsedebiliriz.

Bunun yanında devlet+demokrasi ilkesinin nasıl uygulanacağı, siyasal yapının bu ilke uyarınca nasıl biçimlendirileceği önemli bir husustur. Ne kadar devletin siyasal mekanizmaları ve siyaset esasları, ne kadar demokratik siyaset mekanizmaları ve esasları geçerli olacak, bunlar somut olarak tartışılması ve karara bağlanması gereken hususlardır. Bu konuda demokratik özerkliği talep eden ve uygulayan güçlerin hazırlık düzeyleri, örgütlülük düzeyleri, etki düzeyleri yine devletin bu konuda sergileyeceği tutum belirleyici olacaktır.

Dünyada özerkliğe dayalı sistemler, çok geniş bir siyasal yelpazede ve yüze yakın ülkede uygulanmaktadır. Bunların kimisi demokratik, yerinden yönetim esaslarına dayalı, demokratik siyaset ilkeleri temelinde, kimisi temsili demokrasi esasları temelinde, devletçi siyaset kurumları altında uygulama bulmaktadır. Özerklik, uygulanan tüm ülkelerde özerk bölgelerin siyasal tercihi kadar, siyasal inisiyatifi çeşitlilik arz etmekte, özerklik tek bir biçim altında yaşanmamaktadır. Neredeyse özerk bölge sayısı kadar özerklik çeşidi söz konusudur. Kürdistan özgülünde de gerçekleşecek olan özerklik uygulaması, iki taraf arasındaki mücadele ve müzakere temelinde şekillenecek ve kendine özgü yanlarıyla karakterize olacaktır.

Yararlanılan Kaynaklar

- (1)-Önder Apo- Bir Halkı Savunmak
- (2)-Önder Apo-Bir Halkı Savunmak
- (3)-Önder Apo-Özgürlük Sosyolojisi